

Załącznik nr 3 do uchwały nr
Zarządu Województwa Dolnośląskiego
z dniar.

Informacje na temat ustanowienia ram wykonania dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020

Kwiecień 2020

Spis treści

Wykaz skrótów	4
Wprowadzenie	5
Definicje i rodzaje wskaźników.....	6
Informacje na temat ustanowienia ram wykonania	7
Część ogólna dotycząca całego programu.....	8
Analiza ryzyk.....	18
Oś priorytetowa I Przedsiębiorstwa i innowacje	21
Inwestycje produkcyjne: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	21
Oś priorytetowa II Technologie informacyjno-komunikacyjne	25
Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3	25
Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego	31
Oś priorytetowa III Gospodarka niskoemisyjna	37
Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji	38
Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	46
Długość wspartej infrastruktury rowerowej	52
Oś priorytetowa IV Środowisko i zasoby	60
Długość sieci kanalizacji sanitarnej	61
Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem	65
Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów	69
Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej	74
Liczba podpisanych umów dotyczących projektów z zakresu ochrony przeciwpowodziowej - KEW	77
Oś priorytetowa V Transport.....	79
Całkowita długość przebudowanych, zmodernizowanych dróg	80
Całkowita długość przebudowanych, zmodernizowanych, zrewitalizowanych linii kolejowych	82
Oś priorytetowa VI Infrastruktura spójności społecznej	88
Liczba wspartych podmiotów leczniczych	89
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	94
Oś priorytetowa VII Infrastruktura edukacyjna	100
Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej	101

Oś priorytetowa VIII Rynek pracy	109
Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie	110
Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej	113
Oś priorytetowa IX Włączenie społeczne	118
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	118
Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	125
Oś priorytetowa X Edukacja	129
Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	130
Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	135
Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie	139
Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie	144
Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	147

Wykaz skrótów

UP – Umowa Partnerstwa

RPO WD – Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020

WLWK – Wspólna Lista Wskaźników Kluczowych

PI – Priorytet inwestycyjny

Wprowadzenie

System wskaźników jest jednym z instrumentów zarządzania w ramach programów funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności. Prawidłowo zdefiniowane i jednoznacznie określony sposób pomiaru wartości wskaźników jest niezbędny dla prac związanych z monitorowaniem programu. Monitoring służy bowiem zagwarantowaniu realizacji celu głównego oraz celów szczegółowych określonych w Programie oraz pełnej absorpcji alokowanych środków.

W ramach perspektywy finansowej na lata 2014-2020 oczekiwane rezultaty interwencji funduszy europejskich będą monitorowane w trójstopniowym systemie wskaźników. Osiągnięcie celów strategicznych mierzone będzie zestawem wskaźników rezultatu na poziomie Umowy Partnerstwa określającym polskie zobowiązania wynikające ze Strategii Europa 2020 oraz krajowych dokumentów strategicznych, w tym SRK 2020. Natomiast na poziomie priorytetów programów operacyjnych cele szczegółowe będą kwantyfikowane przy wykorzystaniu ograniczonej liczby wskaźników rezultatu spójnych z celami strategicznymi określonymi w UP.

Trzecim poziomem służącym mierzeniu efektów interwencji w ramach programów operacyjnych będzie adekwatny do realizowanych projektów zestaw wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego pochodzący z przygotowywanej przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego i szeroko skonsultowanej Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych (WLWK).

Niniejszy dokument określa definicje i rodzaje wskaźników wybranych do realizacji w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 oraz przedstawia założenia oraz metodologię obliczania ich wartości pośredniej oraz docelowej.

Wskaźniki określone dla RPO WD 2014-2020 są niezbędnym elementem w procesie mierzenia postępu realizacji oraz ocenie efektywności wdrażania programu począwszy od pojedynczego projektu, poprzez priorytety inwestycyjne, a kończąc na całym Programie Operacyjnym.

Definicje i rodzaje wskaźników

Wskaźniki są głównym instrumentem monitorowania zarówno postępu finansowego, jak i produktów oraz efektów realizacji programu. W przypadku RPO WD zostały określone następujące rodzaje wskaźników:

Wskaźniki produktu (output indicators) – odnoszą się do wspieranych operacji/projektów. Jako produkt uważane jest to, co jest bezpośrednio produkowane / dostarczane (przez realizację operacji w ramach EFS) w ramach projektu i jest mierzone w jednostkach fizycznych lub pieniężnych. Wskaźniki produktu są mierzone m.in. na poziomie liczby wspartych osób, liczby wspartych podmiotów oraz dostarczonych dóbr lub usług. Są one ustalone na poziomie priorytetów inwestycyjnych lub określonego celu.

Wskaźniki rezultatu (result indicators) – odnoszą się do oczekiwanego wpływu na uczestników i podmioty wsparte w ramach realizowanych projektów oraz odpowiadają celom szczegółowym określonym dla każdego priorytetu inwestycyjnego. Wskaźniki rezultatu wykraczają poza wskaźniki produktu zaznaczając zmiany w sytuacji podmiotów lub uczestników, np. w ich sytuacji na rynku pracy. Wskaźniki rezultatu dzielą się na bezpośrednie lub długoterminowe.

Informacje na temat ustanowienia ram wykonania

Ramy wykonania są zgodne z zasadami funkcjonowania mechanizmu ram wykonania określonych w rozporządzeniach oraz w Umowie Partnerstwa. Niniejszy załącznik do PO zawiera informacje wymagane przez art. 4 rozporządzenia wykonawczego (UE) 215/2014. Prezentowane pośrednie i docelowe wartości dla wskaźników wybranych do ram wykonania zostały ustalone w oparciu o metodologię szacowania, która została zaprezentowana KE w trakcie negocjacji. Instytucja Zarządzająca przedstawiła w nim wszystkie uwarunkowania, jakie według jej obecnej wiedzy miały i mogą mieć wpływ na realizację przyjętych wartości. Udostępniona metodologia zawiera opis przyjętych założeń i głównych czynników, jakie miały wpływ na przyjętą (wyszacowaną) wartość docelową danego wskaźnika. Podstawowe kryteria szacowania wartości wskaźników bazują na danych historycznych, którymi dysponowała IZ, uwzględniając dotychczasowe doświadczenia we wdrażaniu podobnych przedsięwzięć. Kryteria te, to: średnia wartość projektu, typ beneficjenta, rodzaj instrumentu / formy wsparcia, poziom danych (kraj/region), wielkość próby, tryb wyboru projektu, tempo realizacji wskaźników, poziom osiągnięcia założonych wskaźników. Dodatkowo, poza danymi historycznymi i kosztami jednostkowymi, szacując wartości docelowe została wzięta pod uwagę również dostępne opracowania dotyczące obecnej sytuacji oraz trendów społeczno-gospodarczych, np.: analizy i prognozy branżowe, grup docelowych, oczekiwania społeczne, popyt na dane wsparcie czy nasycenie wsparciem na rynku.

Instytucja Zarządzająca będzie na bieżąco monitorować realizację wartości dla ram wykonania i na bieżąco reagować na zjawiska, które mogą mieć wpływ na realizację założonych wartości, jak również dokonywać odpowiednich korekt po przeprowadzeniu stosownych analiz.

Część ogólna dotycząca całego programu

Ramy wykonania do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 zostały opracowane z uwzględnieniem mechanizmów i zaleceń horyzontalnych, mających na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu spójności z innymi programami operacyjnymi, tzn.:

1. Informacje dotyczące wyboru wskaźników, szacowania ich wartości oraz innych czynników mających wpływ na osiągnięcie celów pośrednich i końcowych zostały przedstawione w niniejszym załączniku do programu operacyjnego, zgodnie ze wzorem opracowanym przez MliR i obowiązującym wszystkie programy operacyjne.
2. Przedstawione w ramach wykonania wartości pośrednie odzwierciedlają taki etap realizacji osi priorytetowych, którego osiągnięcie na koniec 2018 r. umożliwi osiągnięcie również wartości końcowych na koniec 2023 r., zgodnie z posiadaną w momencie programowania wiedzą o istotnych czynnikach mających wpływ na proces wdrażania oraz z danymi historycznymi dotyczącymi cyklu i kosztów realizacji odpowiednich typów projektów.
3. Wszystkie elementy ram wykonania (tj. wskaźniki produktu, ewentualne KEW oraz wskaźniki finansowe) uwzględniają podział na fundusze oraz – w przypadku EFRR i EFS – na regiony słabiej i lepiej rozwinięte. W tym drugim przypadku, podział na kategorie regionów w osiach EFRR i EFS jest uzależniony od tego, czy jest to oś standardowa czy „pro rata” (różnice między nimi zostały wyjaśnione w umowie partnerstwa).
4. **Wskaźnik finansowy** – wszystkie PO stosują jedną nazwę wskaźnika – „całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych” – a jego wartości pośrednie i końcowe przedstawiono w EUR. W celu oszacowania celów pośrednich dla poszczególnych osi priorytetowych każdy PO zastosował poniższy algorytm w celu określenia minimalnego poziomu certyfikacji na koniec 2018 r.:

	Krok	algorytm
1	Obliczenie minimalnej kwoty środków unijnych, które muszą być wykorzystane w ramach całego programu operacyjnego do końca 2018 r., (obliczenia oddzielnie dla każdego funduszu i – w przypadku EFRR i EFS – kategorii regionów).	$ \begin{aligned} & (\text{alokacja unijna PO na 2014} - \text{rezerwa PO na 2014}) + \\ & (\text{alokacja unijna PO na 2015} - \text{rezerwa PO na 2015}) - \\ & \text{zaliczki początkowe (tzn. łącznie } 3\% * 94\% \text{ alokacji} \\ & \text{unijnej dla PO)} - \text{zaliczka roczna dla 2016 (} 2\% * 94 \\ & \text{alokacji unijnej PO)} - \text{zaliczka roczna 2017 (} 2,625\% * 94 \\ & \text{alokacji unijnej PO)} - \text{zaliczka roczna 2018 (} 2,75\% * 94\% \\ & \text{alokacji unijnej PO)} = \text{minimalna kwota wniosków} \\ & \text{o płatność w części wkładu przestanych do KE na koniec} \\ & \text{2018 r.} \end{aligned} $

2	Obliczenie kwoty całkowitych wydatków kwalifikowalnych, które muszą zostać certyfikowane dla całego programu na koniec 2018 r.	Pełna kwota całkowitych wydatków kwalifikowalnych, które muszą zostać certyfikowane na koniec 2018 r. = wynik kroku 1: 0,85 (lub 0,80 dla Mazowsza)
3	Odliczenie pomocy technicznej (dotyczy tylko funduszu, z którego finansowana jest pomoc techniczna)	Całkowite wydatki kwalifikowalne certyfikowane do końca 2018 r. dla zwykłych osi priorytetowych = wynik kroku 2 – oszacowane wydatki kwalifikowalne certyfikowane na koniec 2018 r. dla osi pomocy technicznej
4	Rozłożenie otrzymanej kwoty po „zwykłych” osiach priorytetowych w zależności od specyficznego dla każdej z nich tempa certyfikacji	

Podczas ustalania celu końcowego dla wskaźnika finansowego wykonano podobne działania w celu określenia minimalnego poziomu certyfikacji na koniec 2023 r., tzn.:

Krok		algorytm
1	Obliczenie minimalnej kwoty środków unijnych, które muszą być wykorzystane w ramach całego programu operacyjnego do końca 2018 r., (obliczenia oddzielnie dla każdego funduszu i kategorii regionów).	Całkowita alokacja unijna dla całego programu w podziale na fundusz i kategorie regionów, uwzględniając rezerwę wykonania = minimalna kwota wniosków o płatność w części wkładu przestanych do KE na koniec 2023 r.
2	Obliczenie kwoty całkowitych wydatków kwalifikowalnych, które muszą zostać certyfikowane dla całego programu na koniec 2023 r.	Pełna kwota całkowitych wydatków kwalifikowalnych, które muszą zostać certyfikowane na koniec 2023 r. = wynik kroku 1: 0,85 (lub 0,80 dla Mazowsza)
3	Odliczenie pomocy technicznej (dotyczy tylko funduszu, z którego finansowana jest pomoc techniczna)	Całkowite wydatki kwalifikowalne certyfikowane do końca 2023 r. dla zwykłych osi priorytetowych = wynik kroku 2 – oszacowane wydatki kwalifikowalne certyfikowane na koniec 2023 r. dla osi pomocy technicznej
4	W rezultacie cel końcowy powinien = całkowitej alokacji przewidzianej dla danej „zwykłej” osi, zgodnie z tabelą 18 PO (plan finansowy).	

5. Kwoty będące wynikiem działań opisanych w punkcie 4. powinny zostać przedstawione w poniższej tabeli celów pośrednich i końcowych dla wskaźnika finansowego, zakładanych

dla każdej osi priorytetowej niebędącej osią pomocy technicznej. Tam, gdzie jest to stosowne, należy dokonać rozbicia na fundusz i na kategorie regionów:

W związku ze zmianą sposobu wyliczenia minimalnych progów w celu zrealizowania zasady n+3, IZ przygotowała metodologię wyliczenia wskaźników finansowych dla poszczególnych osi Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.

KROK 1 – % zmiana wysokości n+3 (wartość do osiągnięcia na 31.12.2018)

	EFRR	EFS	łącznie
n+3 pierwotna wartość	293 816 125,00	114 997 221,00	408 813 346,00
n+3 nowa wartość	223 433 748,00	87 450 136,00	310 883 884,00
% wartość współczynnika	76%	76%	76%

KROK 2 - Porównanie wartości docelowych na 2018 r., wynikających ze zmiany minimum dla spełnienia zasady n+3

	Wyliczenie wskaźnika finansowego – nowa metodologia		
	EFRR	EFS	łącznie
krok 1 (n+3)	223 433 748,00	87 450 136,00	310 883 884,00
krok 2 (100% kwalifikowalne)	262 863 232,94	102 882 512,94	365 745 745,88
wartość PT na 2018	ND	29 453 271,00	29 453 271,00
krok 3 (kwota do rozdziału po osiach)	262 863 232,94	73 429 241,94	336 292 474,88

KROK 3 – Przeliczenie współczynnikiem 0,76, wartości wskaźnika z każdej osi RPO WD 2014-2020

W wyniku „sztywnego” przeliczenia, podobnie jak w przypadku poprzedniej metodologii dochodzi do zaburzenia rozkładu wydatków po osiach, powodującego niewykonanie zasady n+3 jeżeli rozpatrywać by ją dla osi finansowanych z EFRR (39 275 182 wydatków kwalifikowalnych, 33 383

904,62 wkładu UE), a nadwyżki na zasadzie n+3 jeśli ją rozpatrywać dla osi finansowanych z EFS (17 708 863,61 wydatków kwalifikowalnych – nie wliczając wydatków PT, 15 052 534,07 wkładu UE).

Oś priorytetowa	Wskaźnik finansowy EFRR	Wskaźnik finansowy EFS
Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	44 872 611	-
Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	13 125 777	-
Oś 3 Gospodarka niskoemisyjna	37 295 252	-
Oś 4 Środowisko i zasoby	38 333 428	-
Oś 5 Transport	46 625 536	-
Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	24 794 892	-
Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	18 540 555	-
Oś 8 Rynek pracy	-	73 492 441
Oś 9 Włączenie społeczne	-	25 720 589
Oś 10 Edukacja	-	21 378 346
łącznie	223 588 051	120 591 377
85%	190 049 843	102 502 670
n+3	223 433 748	87 450 136
	-33 383 905	15 052 534
	Zasada niewykonana	Zasada wykonana

KROK 4 - W celu spełnienia zasady n+3 na EFRR postanowiono zwiększyć wydatki na niektórych osiach, względem wyliczonego współczynnika

Oś priorytetowa	Wskaźnik finansowy EFRR	Wskaźnik finansowy EFS	Sposób wyliczenia wartości
Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje	59 007 634		pozostawiono wskaźnik finansowy liczony opierając się na pierwotnej (wyższej) wysokości n+3
Oś 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne	13 125 777		zastosowano współczynnik 0,76
Oś 3 Gospodarka niskoemisyjna	49 043 381		pozostawiono wskaźnik finansowy liczony opierając się na pierwotnej (wyższej) wysokości n+3

Oś 4 Środowisko i zasoby	25 131 941		Przeliczono współczynnikiem i dokonano korekty dodatkowej (opis poniżej)
Oś 5 Transport	75 635 460		pozostawiono wskaźnik finansowy liczony opierając się na pierwotnej (wyższej) wysokości n+3 powiększony o wartość wydatków umożliwiającą realizację zasady n+3 dla EFRR
Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej	19 166 520		Przeliczono współczynnikiem i dokonano korekty dodatkowej (opis poniżej)
Oś 7 Infrastruktura edukacyjna	24 380 892		pozostawiono wskaźnik finansowy liczony opierając się na pierwotnej (wyższej) wysokości n+3
Oś 8 Rynek pracy		73 492 441	zastosowano współczynnik 0,76
Oś 9 Włączenie społeczne		22 717 433	Zastosowano współczynnik 0,76 dla n+3 oraz dokonano korekty dodatkowej ze względu na zmianę sytuacji społeczno – gospodarczej opisanej w dalszej części dokumentu
Oś 10 Edukacja		21 378 346	zastosowano współczynnik 0,76
Łącznie	265 491 605	117 588 220	
	85%	225 667 864	99 949 987
n+3 po funduszach	223 433 748	87 450 136	
N+3 na programie	310 883 884,00		
	Zasada wykonana z nadwyżką		

Analiza osi 4

	Alokacja	% udział działań do osi	WSK.FIN po przeliczniku 0,76 rozłożony po % udziale działań względem wartości całej osi	WSK FIN pomniejszony o % udział osi Działania 4.1 i 4.5
Oś 4	180 030 665,00	100,00%	38 333 428,10	25 131 940,77
Działanie 4.1	36 000 000,00	20,00%	7 665 379,74	
Działanie 4.2	61 630 665,00	34,23%	13 122 845,85	

Działanie 4.3	30 000 000,00	16,66%	6 387 816,45	
Działanie 4.4	26 400 000,00	14,66%	5 621 278,47	
Działanie 4.5	26 000 000,00	14,44%	5 536 107,59	

Dokonano wyliczenia % udziału alokacji poszczególnych działań względem wartości alokacji całej osi. Następnie wskazano wartość wskaźnika finansowego wyliczonego współczynnikiem 0,76 (38 333 428). Kolejnym krokiem było przeliczenie wartości wskaźnika finansowego % udziałem adekwatnym dla każdego z działań. Finalna wartość zaproponowanego wskaźnika finansowego to różnica pomiędzy wartością wskaźnika wyliczoną za pomocą współczynnika, a wartością wskaźników dla Działań 4.1 oraz 4.5 jako działań dotkniętych czynnikami niezależnymi. Ze względu na późne rozwiązania ex-ante i prawne dotyczące tych działań przyjęto współczynnik dla zmniejszenia 100% wartości działań.

Analiza szczegółowa dla działania 4.1.

Podstawowym problemem wstrzymującym realizację działania był brak akceptacji przez KE Wojewódzkich Planów Gospodarki Odpadami, które są podstawą spełnienia warunkowości ex-ante w gospodarce odpadami. Opóźnienia w akceptacji planów miały wpływ na możliwość realizacji projektów w zakresie gospodarki odpadowej. IZ RPO WD nie mogła ogłosić naborów w pierwotnie założonych terminach i musiała je znacznie opóźnić, a to z kolei przełożyło się na zwiększenie ryzyka związanego z osiągnięciem wskaźników ram wykonania w przedmiotowym działaniu i wskaźnika finansowego w osi 4.

Dopiero w dn. 2 sierpnia 2017 r. Komisja Europejska potwierdziła spełnienie przez Polskę warunku ex-ante dotyczącego gospodarki odpadami. Tym samym możliwa stała się realizacja projektów w ramach Działania 4.1 Gospodarka odpadami, zgodnych z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2022. Spełnienie warunku ex-ante umożliwiło procedowanie projektów tj. wybór i kontraktację. Reasumując powyższe problemy spowodowały przesunięcia w harmonogramie naborów oraz wydłużenie procedury związanej z kontraktacją projektów.

Dodatkowo w związku z zaskarżeniem WPGO w zakresie prawidłowości przeprowadzenia procedury jego uchwalenia IZ RPO WD wstrzymała decyzję o podpisywaniu umów do czasu otrzymania wyroku. W dniu 17.10.2017 r. Wojewódzki Sąd administracyjny we Wrocławiu, stwierdził nieważność w całości uchwały Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 22.12.2016 r. w sprawie uchwalenia Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami 2016-2022.

Wobec treści ww. wyroku WSA oraz brzmienia art. 152 prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi - koniecznym stało się ponowne przeprowadzenie procedury uchwalenia przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego uchwały w sprawie Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2016-2022. W dniu 21.12.2017 r. Sejmik Województwa Dolnośląskiego przyjął WPGO, który w treści jest tożsamy z WPGO z dnia 22.12.2016 r.

Podpisywanie umów rozpoczęto po przyjęciu nowego WPGO i zweryfikowaniu czy kryterium dot. zgodność z Planem Inwestycyjnym (który jest załącznikiem do WPGO) wskazane w Regulaminie konkursu jest spełnione. W związku z tym duże projekty dotyczące gospodarki odpadami dopiero na koniec roku 2017 zostały zakontraktowane co ma wpływ zarówno na przyjęte wartości wskaźników produktów jaki na wskaźnik finansowy w osi 4.

Analiza szczegółowa dla działania 4.5.

Komisja Europejska w zakresie spełnienia warunkowości ex-ante dotyczącej sektora wodnego 6.1,

zaznacza tylko "połowiczne" spełnienie tego warunku w zakresie Prawa wodnego. Natomiast w zakresie oceny aktualizacji Planów Gospodarowania Wodami (aPGW), Komisja Europejska jasno wskazała przesunięcie terminu na wydanie opinii na I połowę 2018 r., co znacznie odbiega od dotychczasowych ustaleń – analiza aPGW miała być ukończona do grudnia 2017 r. Tak dalece idąca zmiana terminu co do potwierdzenia spełnienia warunku w zakresie aPGW, w rzeczywistości oznacza brak możliwości podpisywania umów o dofinansowanie z wnioskodawcami, których projekty były w załączniku nr 2 do Masterplanów (znacząco oddziaływujących na Jednolite Części Wód) i zostały transponowane do aPGW), w województwie dolnośląskim projekty wybrane do dofinansowania wpisane są na Listę nr 1 do Masterplanu, co pozwala na podpisanie umów z 2 wnioskodawcami, projekty z listy nr 2 znajdują się na „liście rezerwowej”.

Zmiana ustawy Prawo Wodne - Powołanie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (PGW WP) - od 1 stycznia 2018 r. Spółka ta przejmuje zobowiązania zarówno RZGW jak i DZMiUW. Projekty obu podmiotów znalazły się na liście wybranych do dofinansowania - dotychczas podpisano 1 umowę z Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej (RZGW), umowa z drugim wnioskodawcą (Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych - DZMiUW) nie została podpisana.

Z uwagi, iż w związku z wejściem w życie od 1 stycznia 2018 r. zmian Ustawy Prawo Wodne, powołane zostało Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – państwowa osoba prawna, która przejęła zadania dotychczas wykonywane m.in. przez DZMiUW. Z tego powodu przedłuża się proces podpisywania tej umowy z przyczyn niezależnych od IZ RPO WD a realizacja wybranego projektu do dofinansowania jest niepewna. Dodatkowo na wskazania dotyczące warunkowości ex-ante można na dzień dzisiejszy dofinansować projektów z „listy rezerwowej”.

Późne i połowiczne zatwierdzenie spełnienia warunku ex-ante i zmiana prawa oraz ustanowienie nowego systemu zarządzania wodami w Polsce ma wpływ na założenia dla realizacji zarówno wskaźników produktu jak i wskaźnika finansowego osi 4.

Analiza Osi 6

	Alokacja	% udział działań do osi	WSK.FIN po przeliczniku 0,76 rozłożony po % udziale działań względem wartości całej osi	WSK FIN pomniejszony o połowę % udziału osi Działania 6.3
Oś 6	163 026 832,00	100,00%	24 794 892	19 166 519,90
Działanie 6.1	32 405 268,00	19,88%	4 928 545,29	
Działanie 6.2	56 608 280,00	34,72%	8 609 602,36	
Działanie 6.3	74 013 284,00	45,40%	11 256 744,50	

Dokonano wyliczenia % udziału alokacji poszczególnych działań względem wartości alokacji całej osi. Następnie wskazano wartość wskaźnika finansowego wyliczonego współczynnikiem 0,76 (24 794 892). Kolejnym krokiem było przeliczenie wartości wskaźnika finansowego % udziałem adekwatnym dla każdego z działań. Finalna wartość zaproponowanego wskaźnika finansowego została wyliczona za pomocą współczynnika (0,76) i pomniejszona o połowę wartości wskaźnika przypisanej do działania 6.3, jako działania w którym wystąpiły czynniki niezależne mające wpływ na realizację programu. Ze względu na opóźnienia wynikające z otoczenia prawnego dotyczące działania 6.3 przyjęto współczynnik dla

zmniejszenia 50% wartości.

Analiza szczegółowa dla działania 6.3.

Ministerstwo Rozwoju w obecnej perspektywie mocno zmieniło podejście do procesu wsparcia rewitalizacji. Zmiany te polegały na opracowaniu i wdrożeniu ustawy o rewitalizacji, określającej szczegółowo proces tworzenia kompleksowych programów rewitalizacji. Proces tworzenia ustawy był długotrwały (ustawa weszła ostatecznie w życie 9 października 2015 r.), zaś uregulowania zawarte w ustawie odnośnie tworzenia modelowych programów rewitalizacji, skutkowały znacznym wydłużeniem okresu niezbędnego do opracowania i zatwierdzenia tych programów przez poszczególne gminy.

Zmiany otoczenia prawnego w zakresie działań rewitalizacyjnych nie zostały uwzględnione w procesie tworzenia RPO i wyliczania wskaźników dla działania 6.3 (gdyż na ówczesny moment nie były znane szczegółowe rozwiązania zawarte w ustawie o rewitalizacji), wobec czego IZ RPO WD szacując wskaźnik finansowy w zakresie działania założyła dużo szybszą możliwość ogłoszenia, kontraktacji i realizacji projektów rewitalizacyjnych.

Zaistniałe zmiany prawne miały zaś bezpośrednie przełożenie na wdrażanie PI 6.3 dot. rewitalizacji, zarówno w zakresie możliwości ogłaszania naborów jak i okresu ich trwania. W 2016 roku, zgodnie z harmonogramem naborów, zostało ogłoszonych 8 naborów w ramach działania 6.3. Jednak w związku z prośbami potencjalnych beneficjentów (umotywowanymi m.in. trwającym długotrwałym procesem tworzenia programów rewitalizacji w oparciu o zapisy ustawy o rewitalizacji), IZ podjęła decyzje o wydłużeniu terminu składania wniosków tak aby dać możliwość jak największemu gronu zainteresowanym na dokończenie procesu tworzenia Planów Rewitalizacji i złożenie wniosku.

Wprowadzenie ustawy i regulacje dotyczące Lokalnych Planów Rewitalizacji skutkują późniejszym niż założono w procesie programowania rozpoczęciem realizacji projektów rewitalizacyjnych, a także w dalszej kolejności będzie miało bezpośredni wpływ na późniejszy niż pierwotnie zakładano (wykraczający poza rok 2018) termin zakończenia dofinansowanych z RPO projektów, co bezpośrednio przekłada się na oszacowaną wielkość wskaźnika finansowego dla osi 6.

nr osi	fundusz	kategoria regionów	alokacja UE [EUR]	całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych w ujęciu narastającym		%	uzasadnienie
				2018 [EUR]	2023 [EUR]		
I	EFRR	Region słabiej rozwinięty	395 846 718	59 007 634	442 172 610	13,34%	-
II	EFRR	Region słabiej rozwinięty	66 386 308	13 125 777	72 964 109	17,99%	-
III	EFRR	Region słabiej rozwinięty	405 873 024	49 043 381	500 282 165	9,8%	-
IV	EFRR	Region słabiej rozwinięty	176 504 689	25 131 941	207 652 576	12,10%	-

V	EFRR	Region słabiej rozwinięty	340 626 305	75 635 460	400 736 830	18,87%	-
VI	EFRR	Region słabiej rozwinięty	172 726 832	19 166 520	209 090 391	9,17%	-
VII	EFRR	Region słabiej rozwinięty	60 952 230	24 380 892	71 708 506	34,00%	-
VIII	EFS	Region słabiej rozwinięty	254 323 171	73 492 441	288 144 908	25,51%	-
IX	EFS	Region słabiej rozwinięty	139 926 219	22 717 433	164 619 082	13,8%	-
X	EFS	Region słabiej rozwinięty	156 181 093	21 378 346	190 801 286	11,2%	-
razem				374 652 341	2 552 172 462		-

6. **Wskaźniki produktu** – wszystkie wskaźniki produktu zastosowane w ramach wykonania zostały zaczerpnięte z tabeli 5 programu operacyjnego, dzięki temu ramy wykonania są związane bezpośrednio z realizacją celów szczegółowych na danej osi. Zostały one zaczerpnięte ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych, dzięki czemu zapewniona została spójność systemu ram wykonania z systemem programowania i monitorowania postępów we wdrażaniu dla wszystkich programów operacyjnych. Kluczowy etap wdrażania (KEW) jest stosowany wówczas, gdy wartość celu pośredniego oszacowana dla wskaźnika produktu jest równa zero, a może być stosowany również wtedy, gdy jest ona niewielka lub trudna do oszacowania. KEW jest bezpośrednio powiązany z jednym, konkretnym wskaźnikiem produktu, ale nie zastępuje go i jest dodatkowym elementem ram wykonania.

7. **Dla wszystkich programów operacyjnych przyjęto takie same parametry makroekonomiczne**, biorąc pod uwagę „Wytyczne dotyczące stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw” opracowane przez Ministerstwo Finansów (aktualizacja – czerwiec 2014 r.). W celu możliwie największego urealnienia tych prognoz, wykorzystano metodę wyczenia średniej ważonej, przyjmując przy tym, że tempo wydatkowania środków w okresie 2014-2020 będzie podobne do tego dla lat 2007-2013. Na tej podstawie określono ważony **kurs EUR/PLN o wartości 3,55 zł** wspólny dla wszystkich programów operacyjnych. Uwzględniono również prognozowaną dynamikę cen specyficzną dla danego typu projektów, posługując się **trzema następującymi indeksami**:

- a. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI – Consumer Price Index) – do zastosowania w projektach miękkich, dla których decydujące znaczenie mają wynagrodzenia pracowników. Zakłada się, że w ujęciu skumulowanym jego wartość ważona dla lat 2007-2013 wynosi 94,24%, a dla lat 2014-2023 – 113,79%;

- b. Wskaźnik cen produkcji sprzedanej przemysłu (WCPSP) – do zastosowania w projektach związanych ze wsparciem przedsiębiorstw. Zakłada się, że w ujęciu skumulowanym jego wartość ważona dla lat 2007-2013 wynosi 96,77%, a dla lat 2014-2023 – 114,10%;
 - c. Wskaźnik cen produkcji budowlano-montażowej (WCPBM) – do zastosowania w projektach infrastrukturalnych. Zakłada się, że w ujęciu skumulowanym jego wartość ważona dla lat 2007-2013 wynosi 100,36%, a dla lat 2014-2023 – 110,71%.
8. Zgodnie z umową partnerstwa i w celu regularnego monitorowania postępów we wdrażaniu, **po zaakceptowaniu przez KE programu operacyjnego IZ określili na potrzeby krajowe dodatkowe cele roczne na lata 2016, 2017, 2019-2022** w odniesieniu do wszystkich ram wykonania.
9. Narzędziem wspomagającym realizację założeń ram wykonania będzie również proces ewaluacji programów operacyjnych. Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie systemu ewaluacji polityki spójności oraz realizacji ewaluacji programów operacyjnych perspektywy 2014-2020” plany ewaluacji programów operacyjnych zawierać będą badania obligatoryjne dla wszystkich programów operacyjnych, których wyniki służyć będą bezpośrednio realizacji ram wykonania, w szczególności: „Ewaluacja systemu wdrażania PO” (badanie dotyczyć będzie m.in. kryteriów wyboru projektów i ich wpływu na realizację założeń ram wykonania) oraz „Ewaluacja mid-term dot. postępu rzeczowego danego PO dla potrzeb przeglądu śródkresowego, w tym realizacji zapisów ram i rezerwy wykonania” (badania mid-term uzupełnione zostaną metaanalizą/przełędem systematycznym dokonany przez KJE). Wymienione badania realizowane będą przez Jednostki Ewaluacyjne funkcjonujące w ramach programów operacyjnych na podstawie odpowiednich wytycznych przygotowanych przez Krajową Jednostkę Ewaluacji. Ponadto, wytyczne MliR w zakresie sprawozdawczości i monitorowania zapewniają regularne zbieranie danych dotyczących postępów w osiągnięciu celów pośrednich i końcowych ram wykonania.
10. W umowie partnerstwa przedstawiono zasady horyzontalne dotyczące alokowania rezerwy wykonania podczas programowania i jej realokacji w wyniku przeglądu wyników w 2019r.

Analiza ryzyk

Zaprogramowanie wszelkich podejmowanych działań w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 jest niezwykle trudne oraz złożone. Teraz podjęte decyzje będą miały ogromny wpływ na podejmowane decyzje w zakresie rozwoju województwa dolnośląskiego przez najbliższe siedem lat. Dlatego też, planując produkty oraz rezultaty jakie zakłada się osiągnąć w wyniku udzielonego wsparcia, należy wziąć pod uwagę szereg czynników oraz oddziaływań, które mogą mieć wpływ na poziom osiągniętych wartości docelowych. Przy określaniu wartości docelowych wskaźników produktu oraz rezultatu w RPO WD postanowiono wziąć pod uwagę tzw. „wskaźnik kompensacji ryzyka”. Najogólniej, ryzyko jest wskaźnikiem stanu lub zdarzenia, które może doprowadzić do strat, w tym przypadku, do nie osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika. Jest ono proporcjonalne do prawdopodobieństwa wystąpienia tego zdarzenia i do wielkości strat, które może spowodować.

Zasada oceny wagi ryzyka:	
Waga ryzyka (istotność)	Przesłanki
niska	Zdarzenia o <u>małej częstotliwości</u> oraz prawdopodobieństwie wystąpienia, powodujące nieznaczne, bądź niewielkie opóźnienie w realizacji części zadań projektów, o ograniczonym wpływie na osiągnięcie wartości docelowych wskaźników.
umiarkowana	Zdarzenia o <u>średniej częstotliwości</u> oraz prawdopodobieństwie wystąpienia, powodujące opóźnienie w realizacji projektów a także ograniczające w pewnym stopniu możliwość wykonania wskaźnika.
poważna	Zdarzenia o stosunkowo <u>wysokiej częstotliwości</u> oraz prawdopodobieństwie wystąpienia, powodujące znaczne opóźnienie w realizacji projektów bądź uniemożliwiające realizację projektów, ograniczające całkowicie lub w dużej części możliwość wykonania wskaźnika.

Wpływ na określenie poziomu wskaźnika kompensacji ryzyka miały ogólne doświadczenia wynikające z wdrażania interwencji w okresie programowania 2007-2013, do których należą m.in.:

Ogólne kategorie ryzyka:

- **ryzyko zmieniającej się ceny** - ryzyko ściśle związane z niekorzystnymi zmianami cen materiałów i surowców do produkcji zużywanych, a także wyrobów i usług sprzedawanych. Także wprowadzenie nowych standardów produkcji oraz świadczonych usług może spowodować znaczący wzrost kosztów, co z kolei może przełożyć się na wzrost kosztu jednostkowego branego pod uwagę przy szacowaniu wartości docelowych. Również

obciążenia fiskalne (ewentualna zmiana wysokości podatku VAT) a także zasady udzielania pomocy publicznej będą miały wpływ na aplikowanie przez potencjalnych beneficjentów – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;

- **ryzyko walutowe** - związane jest z wahaniami kursu euro. Powyższe może mieć duże znaczenie, ponieważ od tego zależy dostępność środków do wykorzystania w ramach planowanej interwencji. Wiąże się to ściśle z globalną sytuacją społeczno-gospodarczą, która ma znaczący wpływ na kursy walut. Dobrym przykładem jest światowy kryzys gospodarczy mający miejsce na przełomie 2008/2009 w skutek, którego wartość euro w stosunku do złotego znacznie wzrosła – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
- **zawieszenie płatności przez KE dla danej osi priorytetowej** – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
- czynniki które mogą wpłynąć na harmonogram realizacji planów działania dot. spełnienia **warunków wstępnych (ex ante)**, a które są poza kompetencjami IZ oraz instytucji odpowiedzialnych za spełnienie tych warunków – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;

Oprócz ogólnych uwarunkowań wpływających na wartości docelowe wskaźników, mogą się również pojawić specyficzne ryzyka występujące jedynie w określonym obszarze interwencji, opisane w metodologiach dla poszczególnych Osi.

Koncepcja ilościowego pomiaru możliwych konsekwencji dla projektu (w tym wypadku nieosiągnięcia zakładanych wskaźników produktu, rezultatu) wynikających ze zidentyfikowanych ryzyk oraz ich jakościowej analizy.

Etapy:

1. Przypisanie poszczególnym prawdopodobieństwom wystąpienia ryzyka wartości liczbowych:
 - wysokie – 0,7-1
 - średnie – 0,3-0,7
 - małe – 0-0,3
2. Określenie wag dla skutków zagrożeń w wymiarze procentowym:
 - duży – 80%
 - średni – 50%
 - niewielki – 20%
3. Konstrukcja macierzy prawdopodobieństwa i skutków zagrożeń w ujęciu ilościowym:

Prawdopodobieństwo	Skutek		
	niewielki 20	średni 50	duży 80
Wysokie (0,85)	17	43	68
Średnie (0,50)	10	25	40
Małe (0,15)	3	8	12

Uwaga: Do wyliczeń przyjęto średnie wartości z poszczególnych przedziałów prawdopodobieństwa. Wartości w macierzy wynikające z działania $R=P*S$ zostały zaokrąglone do pełnych liczb.

4. Wybór wag z macierzy dla określonych poziomów ryzyka zidentyfikowanych w poszczególnych osiach priorytetowych. Z opisu metodologii wskaźników wynika, że:
- ryzyko niskie = małe prawdopodobieństwo * niewielki skutek
 - ryzyko umiarkowane = średnie prawdopodobieństwo * średni skutek
 - ryzyko poważne = wysokie prawdopodobieństwo * duży skutek
- Tak więc na podstawie tabeli określa się ilościowo, że:
- ryzyko niskie = 3%
 - ryzyko umiarkowane = 25%
 - ryzyko poważne = 68%
5. Aby obliczyć wymierną wielkość całkowitego ryzyka dla danego wskaźnika w metodologii należy pomnożyć wagę przez liczbę przypisanych zagrożeń w danym wskaźniku, zsumować wszystkie otrzymane liczby oraz podzielić przez liczbę zagrożeń
6. Przykład nr 1 dla wskaźnika w osi rynek pracy – liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem:
- Zidentyfikowano 11 ryzyk, w tym jedno o wadze niskiej (3), cztery o wadze umiarkowanej (25) i 6 o wadze poważnej (68).
 - Mamy więc następujące równanie:
$$R = [(1*3) + (4*25) + (6*68)] / 11 = 511 / 11 = 46$$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk można obniżyć o 46%
7. Przykład nr 2 dla wskaźnika obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej w osi priorytetowej nr 6:
- Zidentyfikowano 8 ryzyk, w tym jedno o wadze niskiej (3), 3 o wadze umiarkowanej (25) i 4 o wadze poważnej (68)
 - Równanie $R = [(1*3) + (3*25) + (4*68)] / 8 = 350 / 8 = 44$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk obniżamy o 44%.

Oś priorytetowa I Przedsiębiorstwa i innowacje

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów w stosownych przypadkach)

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik	Nr identyfikacyjny.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
1	Produkt		Inwestycje produkcyjne: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	Szt	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n	n	4	n	n	3	SL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 79,12 alokacji osi priorytetowej
1	Wskaźnik postępu finansowego		Całkowita wartość wydatków kwalifikowalnych certyfikowanych	euro	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n	n	5	n	n	4	SL 2014	n/d
							d	d	9	d	d	4		
									0			2		
									0			1		
									7			7		
									6			2		
									3			6		
									4			1		
												0		

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

Inwestycje produkcyjne: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Definicja z WLWK:

AGREGAT:

Inwestycje produkcyjne: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje [szt.]

Inwestycje produkcyjne: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje [szt.]

Inwestycje produkcyjne: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe [szt.]

Inwestycje produkcyjne: Liczba nowych wspieranych przedsiębiorstw [szt.]

Zgodnie z powyższą definicją wartość docelowa wskaźnika to suma wartości końcowych poszczególnych wskaźników realizowanych w ramach następujących priorytetów inwestycyjnych:

- PI 1.2: Inwestycje produkcyjne: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (664 szt.);
- PI 1.3: Inwestycje produkcyjne: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (1150 szt.);
- PI 1.4 Inwestycje produkcyjne: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (153 szt.)
- PI 1.5: Inwestycje produkcyjne: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (1054 szt.).

Z uwagi na fakt, iż w każdym priorytecie inwestycyjnym występuje wskaźnik agregacyjny do wyliczeń brany jest tylko ten.

Poszczególne metodologie wyliczenia wartości docelowych dla powyższych wskaźników znajdują się w dokumencie pn. *Metodologia szacowania wartości docelowych dla wskaźników wybranych do realizacji w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego 2014-2020*.

Ze względu na zmianę składowych w PI 1b (Działanie 1.2) oraz PI 1 (Działanie 1.3), zwiększa się wartość wskaźnika agregującego

W metodologii oszacowano, że ryzyko powtarzania się przedsiębiorstw wyniesie ok. 10%.

Ponadto na wartość wskaźnika wpływ mają również takie czynniki, jak dynamika uwarunkowań wdrażania (w pewnym momencie stopień przyrostu wskaźnika zostaje zahamowany).

Zatem wartość docelowa to:

$R=664+1150+153+1054=3021$ przedsiębiorstwa.

Wartość pośrednią dla wskaźnika pn. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI1) obliczono analogicznie jak powyżej (tj. zsumowano wartości końcowe poszczególnych wskaźników), z tą różnicą że wartości końcowe poszczególnych wskaźników w priorytetach inwestycyjnych 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 liczone były poprzez użycie alokacji bez rezerwy wykonania i nie były pomniejszane przez wskaźnik kompensacji. **Natomiast wartość ostateczną pomniejszono do 20%.**

Zatem wartości wskaźników wyliczone z użyciem alokacji bez rezerwy wykonania, bez pomniejszenia o wskaźnik ryzyka to:

- PI 1.2: Inwestycje produkcyjne: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (309 szt.);
- PI 1.3: Inwestycje produkcyjne: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (224 szt.);
- PI 1.4 Inwestycje produkcyjne: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (212 szt.)
- PI 1.5: Inwestycje produkcyjne: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (1321 szt.).

$R=(309+224+212+1321)*20%=413$ przedsiębiorstw.

Przedstawione w punkcie a. założenia i szacowane wartości dotyczące wkładu instrumentów finansowych w realizację celu pośredniego i końcowego dla wskaźnika produktu są szacunkowe. Po otrzymaniu ostatecznych wyników oceny ex ante może zaistnieć konieczność ich korekty.

b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Alokacja Osi Priorytetowej 1 wynosi 395 846 718 EUR

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Realizacja wskaźnika Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie przyczyni się do realizacji celów szczegółowych w poszczególnych PI, jakimi są: zwiększone urynkowanie działalności badawczo-rozwojowej, zwiększona aktywność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw, lepsze warunki dla rozwoju MŚP, zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP oraz zwiększona produktywność sektora MŚP. We wskaźniki będą wpisywały się działania ukierunkowane na prace B+R w przedsiębiorstwach, świadczenie usług na rzecz przedsiębiorców, oraz działania przyczyniające się do rozwoju mikro, małych oraz średnich przedsiębiorstw poprzez wsparcie inwestycyjne (dotacyjne) i instrumenty finansowe.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Określając mechanizmy wdrożeniowe uwaga zostanie skupiona na kryteriach wyboru projektów. Będą one głównym narzędziem pozwalającym na skoncentrowanie interwencji na tych typach projektów, które przełożą się na realizację pośrednich i końcowych wartości wskaźników wybranych do ram wykonania (tj. premiowanie konkretnych typów projektów). Oprócz kryteriów wyboru projektów, IZ jako mechanizm sprzyjający realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania traktuje nie tylko kryteria, ale też tryb wyboru projektów. W ramach Osi priorytetowej 1 Przedsiębiorstwa i innowacje przewiduje się wybór projektów w trybie konkursowym. Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programów. Ramy wykonania będą monitorowane w sposób pogłębiony i ze zwiększoną częstotliwością, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje.

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych (wraz z rozstrzygnięciami kolejnych konkursów) oraz innych parametrów, które mają wpływ na wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

- e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowania wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyście uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka: czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania tj.:

- **ryzyko zmieniającej się ceny** - ryzyko ściśle związane z niekorzystnymi zmianami cen materiałów i surowców do produkcji zużywanych, a także wyrobów i usług sprzedawanych. Także wprowadzenie nowych standardów produkcji oraz świadczonych usług może spowodować znaczący wzrost kosztów, co z kolei może przełożyć się na wzrost kosztu jednostkowego branego pod uwagę przy szacowaniu wartości docelowych. Również obciążenia fiskalne (ewentualna zmiana wysokości podatku VAT) a także zasady udzielania pomocy publicznej będą miały wpływ na aplikowanie przez potencjalnych beneficjentów;
- **ryzyko walutowe** - związane jest z wahaniami kursu euro. Powyższe może mieć duże znaczenie, ponieważ od tego zależy dostępność środków do wykorzystania w ramach planowanej interwencji. Wiąże się to ściśle z globalną sytuacją społeczno-gospodarczą, która ma znaczący wpływ na kursy walut. Dobrym przykładem jest światowy kryzys gospodarczy mający miejsce na przełomie 2008/2009 w skutek, którego wartość euro w stosunku do złotego znacznie wzrosła;
- **zawieszenie płatności przez KE dla danej osi priorytetowej;**
- czynniki które mogą wpłynąć na harmonogram realizacji planów działania dot. spełnienia **warunków wstępnych (ex ante)**, a które są poza kompetencjami IZ oraz instytucji odpowiedzialnych za spełnienie tych warunków;

oraz czynniki specyficzne tj.:

- **brak zainteresowania oferowanym wsparciem ze strony przedsiębiorstw;**
- **problemy z zabezpieczeniem wkładu własnego wnioskodawcy;**

Oś priorytetowa II Technologie informacyjno-komunikacyjne

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów w stosownych przypadkach)

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
2	Produkt		Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3	szt	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n / d	n / d	50	n / d	n / d	165 1	SL 20144	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 66,87% alokacji osi priorytetowej
2	Produkt		Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego	szt	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n / d	n / d	17	n / d	n / d	54	SL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 28,62 % alokacji osi priorytetowej
2	Wskaźnik postępu finansowego		Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	euro	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n / d	n / d	13 125 777	n / d	n / d	72 964 109	SL 2014	n/d

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co

najmniej 3

Zgodnie z definicjami z Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych (WLWK): Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3 umożliwia transfer danych w dwóch kierunkach: od usługodawcy do klienta oraz od klienta do usługodawcy. Typowym sposobem jej realizacji jest pobranie, wypełnienie i odesłanie formularza drogą elektroniczną. Usługi powyższe obejmują m.in. usługi powstałe w ramach digitalizacji map, GIS.

W ramach wskaźnika należy ujmować usługi:

- nowe lub istotnie udoskonalone,
- skierowane do klientów spoza administracji publicznej: obywateli (usługi A2C, Administration to Customer) i/lub przedsiębiorców (A2B, Administration to Business). Powyższe warunki należy traktować łącznie.

Szacowanie wskaźnika zostało oparte na danych historycznych już wdrażanych projektów z RPO WD 2007- 2013 dotyczących:

- Działania 2.2 (nabór 10/K/2.2/2009 , 10/S/2.2./2009) i projektu kluczowego dotyczących projektów z zakresu e-administracji,
- „Zdrowia”. Działania 8.1 w Priorytecie 8 (nabór 3/K/8.1/2008 Poprawa jakości opieki zdrowotnej) i Działania 2.2 w Priorytecie 2 (nabór 60/K/2.2/2012 "Platformy e-usług i 69/K/2.2/2013 „EDM”

w których beneficjenci wykazywali wskaźnik Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja.

1) Zrealizowanych zostało 15 projektów na łączną kwotę 56 303 087,03 zł.

Koszt jednostkowy urochomienia jednej usługi na poziomie 3 wynosi 410 971,44 zł

Nazwa Instytucji	Działanie	umowy		Liczba uruchomionych on-line usług na poziomie 3 – dwustronna interakcja
		kwalifikowane	dofin UE	w.docelowa szt.
Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury w Pieszycach	2.2	357 614,84	303 972,62	1
Gmina Wądroże Wielkie	2.2	247 662,78	210 488,60	1
Powiat Bolesławiecki	2.2	451 780,20	384 013,17	1
Specjalistyczny Szpital im. dr Alfreda Sokołowskiego	2.2	29 066 929,36	24 706 889,96	1
Gmina Długołęka	2.2	474 112,34	402 948,08	20
Miasto Oleśnica	2.2	752 371,45	639 440,50	20
Gmina Świerzawa	2.2	195 920,29	166 532,25	57
Gmina Bogatynia	2.2	1 066 703,26	640 021,96	8
Gmina Trzebnica	2.2	129 318,88	109 921,05	15
Powiat Jaworski	2.2	248 626,06	211 083,53	1
Gmina Bielawa	2.2	239 398,84	203 465,08	5
Gmina Kostomłoty	2.2	120 378,14	102 321,42	1
Uzdrowskowa Gmina Miejska Szczawno-Zdrój	2.2	150 906,06	128 255,07	2
Gmina Miejska Złotoryja	2.2	775 541,01	659 209,86	3
Woj..Dolnośląskie	2.2	22 025 823,52	18 721 950,00	1

SUMA		56 303 087,03	47 590 513,15	137
------	--	---------------	---------------	-----

Średni jednostkowy koszt kwalifikowany, ze względu na możliwość realizacji projektów o zróżnicowanym zakresie, pociągającym za sobą, czasem znacząco różne, koszty ponoszone w różnym czasie, został przeliczony na ceny stałe z 2014 (indeks cen WCPBM) co obrazuje poniższa tabela.

lp.	typ projektu	wartości historyczne (ceny bieżące)	wyбір indeksu cen	przeliczenie na ceny stałe z 2014 r.
1	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja	410 971,44 zł	WCPBM	409 497,52 zł

Zakładamy, że 80 % alokacji na kategorii interwencji 78 będzie realizowało wskaźnik Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3 co obrazuje poniższa tabela.

	Bez rezerwy	Z rezerwą
Kategoria interwencji	78	78
Alokacja (EURO)	24 809 914	26 393 526
80% alokacji	19 847 931,2	21 114 820,8
wartość PLN (wg kursu 3.55 PLN/EUR oraz po przeliczeniu na ceny stałe z 2014r.	63 595 171, 87	67 654 439,35
koszt jednostkowy	409 497,52	409 497,52
85% kosztu jednostkowego	348 072,89	348 072,89
Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3 (szt.)	182,71	194,37

Średni jednostkowy koszt kwalifikowany uruchomienia usługi na poziomie 3 wynosi 409 497,52 zł

Zatem dla określenia wartości docelowej wskaźnika **Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3** dokonano następujących obliczeń:

Alokację z rezerwą wykonania dla kategorii interwencji 78 - 26 393 526 EUR przeliczone na PLN (wg kursu 3,55 PLN/EUR) i ceny stałe - 84 568 049,19 PLN.

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy przeliczony na ceny stałe z 2014 r.

Założono również, że w okresie programowania 2014-2020 nie wystąpią różnice w zakresie kwalifikowalności kosztów pomiędzy okresami programowymi na tyle istotne, że mogłyby w sposób znaczący wpłynąć na poziom kosztu jednostkowego wyliczonego dla poziomu 85 % dofinansowania.

Ponieważ w ramach PI 2.1 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy postąpić się wartością 85% otrzymanego kosztu jednostkowego pomniejszoną o wskaźnik kompensacji ryzyka (opisany części ogólnej jak i w pkt.e)

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$R = [(6 * 25) + (1 * 68)] / 7 = 218 / 7 = 31,14 \%$$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk obniżamy o 31%.
 $194 - (194 * 31\%) = 191 - 60,14 = 130,86$

Ostatecznie wartość docelowa wskaźnika **Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3 (szt.)** w RPO WD 2014 - 2020 wyniósł **131 szt.**

Dla określenia wartości pośredniej (2018) wskaźnika **Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3** przyjęto analogiczne założenia z tym, że uwzględniono alokację bez rezerwy wykonania dla kategorii interwencji 78 - 24 809 914 EUR, co w przeliczeniu na PLN i ceny stałe wynosi 79 493 964,83 PLN

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy przeliczony na ceny stałe z 2014 r. Ponieważ w ramach PI 2.1 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy postąpić się wartością 85%

Biorąc pod uwagę analizę wdrażania projektów w perspektywie finansowej 2007-2013 w przypadku określania wartości pośredniej na 2018 rok przyjęto poziom 25%,

Zakładane wykonanie wskaźnika na poziomie 25% $183 \times 0.25 = 45,75$

Wartość pośrednia wskaźnika na **2018 rok wynosi 46 szt**

2) Szacowanie wskaźnika zostało oparte na danych historycznych już wdrażanych projektów dotyczących „Zdrowia”.

Koszt jednostkowy wsparcia jednego projektu wyliczany jest na podstawie danych z RPO WD 2007-2013 dotyczących:

Działania 8.1 w Priorytecie 8 (nabór 3/K/8.1/2008 Poprawa jakości opieki zdrowotnej) i Działania 2.2 w Priorytecie 2 (nabór 60/K/2.2/2012 "Platformy e-usług i 69/K/2.2/2013 „EDM”, w którym beneficjenci wykazywali wskaźnik Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja.

Zrealizowanych zostało 7 projektów na łączną kwotę 36 935 650, 52 zł. Średni jednostkowy koszt kwalifikowany uruchomienia usługi na poziomie 3 wynosi **3 693 565, 05 zł**.

Średni jednostkowy koszt kwalifikowany, ze względu na możliwość realizacji projektów o zróżnicowanym zakresie, pociągającym za sobą, czasem znacząco różne, koszty ponoszone w różnym czasie, został przeliczony na ceny stałe z 2014 (indeks cen WCPBM) co obrazuje poniższa tabela.

lp.	typ projektu	wartości historyczne (ceny bieżące)	wyбір indeksu cen	przeliczenie na ceny stałe z 2014 r.
1	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja	3 693 565, 05 zł	WCPBM	3 680 318, 38zł

W tabeli poniżej przeliczamy alokacje wyrażone w euro w cenach bieżących na ceny stałe z 2014 r.

Kategoria interwencji	Bez rezerwy	Z rezerwą
Kategoria interwencji	81	81
Alokacja (EURO)	16 916 511	17 996 288
wartość PLN (wg kursu 3.55 PLN/EUR oraz po przeliczeniu na ceny stałe z 2014r.	54 202 547,03	57 662 283,13
koszt jednostkowy	3 680 318,38	3 680 318,38
85% kosztu jednostkowego	3 128 270, 62	3 128 270, 62
Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja (szt.)	17,33	18,43

Zatem dla określenia wartości docelowej wskaźnika **Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3** dokonano następujących obliczeń:

Alokację z rezerwą wykonania dla kategorii interwencji 81 - 17 996 288 EUR przeliczone na PLN (wg kursu 3,55 PLN/EUR), co po przeliczeniu wynosi 57 662 283,13 PLN.

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy przeliczony na ceny stałe z 2014 r.

Założono również, że w okresie programowania 2014-2020 nie wystąpią różnice w zakresie kwalifikowalności kosztów pomiędzy okresami programowymi na tyle istotne, że mogłyby w sposób znaczący wpłynąć na poziom kosztu jednostkowego wyliczonego dla poziomu 85 % dofinansowania.

Ponieważ w ramach PI 2.1 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy posłużyć się wartością 85% otrzymanego kosztu jednostkowego pomniejszoną o wskaźnik kompensacji ryzyka (opisany części ogólnej jak i w pkt.e)

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$R=[(6 * 25) +(1*68)]/7 = 218/7 = 31,14 \%$$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk obniżamy o 31%.
 $18,43-(18,43 \times 31\%) = 18,43 - 5,71 = 12,72$

Wartość docelowa wskaźnika **Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3 (szt.) dla projektów dotyczących „Zdrowia”** w RPO WD 2014 - 2020 wynosi **13 szt.**

Dla określenia wartości pośredniej (2018) wskaźnika **Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co**

najmniej 3 przyjęto analogiczne założenia z tym, że uwzględniono alokację bez rezerwy wykonania dla kategorii interwencji 81 - 16 916 511 EUR, co w przeliczeniu na PLN i ceny stałe wynosi 54 202 547,03 PLN

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy przeliczony na ceny stałe z 2014 r. Ponieważ w ramach PI 2.1 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy posłużyć się wartością 85%

Biorąc pod uwagę analizę wdrażania projektów w perspektywie finansowej 2007-2013, która wskazuje, iż na 31.12.2011 r. 2011 (odpowiadającemu 2018 r.) tylko 2 projekty zostały zakończone na łączną kwotę 679 215,30 zł.

W przypadku określania wartości pośredniej na 2018 rok przyjęto poziom 25%,

Zakładane wykonanie wskaźnika na poziomie 25% $17 \times 0.25 = 4,25$

Wartość pośrednia wskaźnika dla projektów dotyczących „Zdrowia” na **2018 rok wynosi 4 szt**

Obliczając wartość docelową wskaźnika - **Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3 (szt.)** będziemy korzystać z 2 powyżej wyliczonych kosztów jednostkowych, ponieważ wskaźnik realizuje 2 kody interwencji, które odpowiadają wsparciu różnych, szczególnych beneficjentów. **Wyliczone wartości zostaną zsumowane. :**

Ostatecznie

wartości docelowa wskaźnika **Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3 (131+13) 144 szt.**

wartość pośrednia wskaźnika **Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3 (szt.)** w RPO WD 2014 - 2020 wynosi **(4 + 46) 50 szt.**

Zmiana wskaźnika:

W wyniku zmian Programu (decyzja z dn. 27 lipca 2018 r.) uległa zmianie nazwa wskaźnika (bez zmiany wartości docelowej) z **Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3** dwustronna interakcja na **Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3**, dzięki temu do wskaźnika wliczane są także usługi o stopniu dojrzałości 4, które znacząco wpłynęły na przekroczenie wartości wskaźnika. Ponadto nie uwzględniono zmiany technologii IT, zmiany cen, co mogło mieć wpływ na wycenę wartości usług oraz wartość projektów realizowanych w RPO WD 2014-2020. Dzięki niższym kosztom realizacji projektów, była możliwość zakontraktowania, większej liczby projektów. Ponadto nabory cieszyły się dużym zainteresowaniem wnioskodawców. Koszt jednostkowy dla kat. 78 z etapu programowania 348 073, na podstawie umów 104 528 zł, dla kat. 81 kj z metodologii=3 128 271, z umów 247 093,36. Średni koszt jednostkowy usługi na podstawie umów 136 245 zł. Urealniono wartość docelową wskaźnika – wartość docelowa wskaźnika 1 651.

Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego

Zgodnie z definicją ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych (WLWK): **Liczba podmiotów (wymienionych zgodnie z art. 9 ustawy o finansach publicznych), które w wyniku interwencji udostępniły on-line informacje sektora publicznego**, przy czym na użytek POPC przez informacje sektora publicznego należy rozumieć:

- informację publiczną w rozumieniu ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej,
- informację sektora publicznego w rozumieniu dyrektywy 2003/98/WE dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (w brzmieniu zmienionym przez dyrektywę 2013/37/UE zmieniającą dyrektywę 2003/98/WE dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego),
- zasoby audiowizualne, pod warunkiem ich udostępniania do ponownego wykorzystywania,
- zasoby archiwalne, pod warunkiem ich udostępnienia do ponownego wykorzystania,
- zasoby kultury, pod warunkiem ich udostępnienia do ponownego wykorzystania.
- zasoby nauki, pod warunkiem ich udostępniania do ponownego wykorzystywania.

Szacowanie wskaźnika zostało oparte na danych historycznych już wdrażanych projektów w ramach RPO WD 2007-2013 (Działanie 6.4 "Turystyka kulturowa"). Wartość kosztu jednostkowego obliczono na podstawie projektów dotyczących digitalizacji (w ramach przeprowadzonych naborów wybrano projekty, w których wykazano wskaźnik: Liczba osób korzystających z plików będących efektem digitalizacji obiektów dziedzictwa kulturowego, udostępnionych na domenę publicznej).

Z 16 zakontraktowanych umów – 9 zostało zakończonych tzn. zatwierdzony został wniosek o płatność końcową. Wg stanu na 30.09.2014 r. zakończono 9 projektów na łączną kwotę 7 351 175,14 zł.

Średni czas trwania projektu od ogłoszenia naboru do zatwierdzenia wniosku o płatność końcową wyniósł 33 m-ce

Czas oceny wniosku od ogłoszenia naboru do podpisania umowy wyniósł średnio 9 m-cy,

Czas trwania projektu od podpisania umowy do zatwierdzenia wniosku o płatność końcową wyniósł 24 m-cy.

Średni koszt kwalifikowany projektu wg danych z 9 wniosków o płatność końcową wyniósł 816 797,24 zł

Średni jednostkowy koszt kwalifikowany, ze względu na możliwość realizacji projektów o zróżnicowanym zakresie, pociągającym za sobą, czasem znacząco różne, koszty ponoszone w różnym czasie, został przeliczony na ceny stałe z 2014 (indeks cen WCPBM) co obrazuje poniższa tabela.

lp.	typ projektu	wartości historyczne (ceny bieżące)	wyбір indeksu cen	przeliczenie na ceny stałe z 2014 r.
1	Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego	816 797,24 zł	WCPBM	813 867,86 zł

Kategoria int. 79- Dostęp do informacji sektora publicznego (w tym otwartych danych w zakresie e-kultury, bibliotek cyfrowych, zasobów cyfrowych i turystyki elektronicznej).

W tabeli poniżej przeliczamy alokacje wyrażone w euro w cenach bieżących na ceny stałe z 2014 r.

Kategoria interwencji	Bez rezerwy	Z rezerwą
Kategoria interwencji	79	79
Alokacja (EURO)	17 857 286	18 997 113
wartość PLN (wg kursu 3.55 PLN/EUR oraz po przeliczeniu na ceny stałe z 2014r.	57 216 903,91	60 869 047,46
koszt jednostkowy	813 867,86	813 867,86
85% kosztu jednostkowego	691 787,68	691 787,68
Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje	82,71	87,99

sektora publicznego (szt.)		
----------------------------	--	--

Przy szacowaniu wartości docelowych wskaźnika założono, że warunkiem każdego projektu zrealizowanego z zakresu kodu interwencji 79 będzie konieczność udostępnienia on-line informacji zgodnie z definicją wskaźnika, a także, że jeden projekt będzie równoważny z jednym podmiotem.

Zatem dla określenia wartości docelowej wskaźnika Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego dokonano następujących obliczeń:

Alokację z rezerwą wykonania dla kategorii interwencji 79 - 18 997 113 EUR przeliczone na PLN (wg kursu 3,55 PLN/EUR), co po przeliczeniu wynosi 60 869 047,46 PLN.

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy przeliczony na ceny stałe z 2014 r.

Ponieważ w ramach PI 2.1 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy posłużyć się wartością 85% otrzymanego kosztu jednostkowego pomniejszono o wskaźnik kompensacji ryzyka.

Założono również, że w okresie programowania 2014-2020 nie wystąpią różnice w zakresie kwalifikowalności kosztów pomiędzy okresami programowymi na tyle istotne, że mogłyby w sposób znaczący wpłynąć na poziom kosztu jednostkowego wyliczonego dla poziomu 85 % dofinansowania.

Oprócz ogólnych czynników ryzyka, przyjęto także specyficzne czynniki ryzyka, które mogą mieć znaczący wpływ na poziom osiągnięcia założonej wartości pośredniej i docelowej:

- **ryzyko wniesienia wkładu własnego** przez beneficjentów – w związku z koniecznością wniesienia wkładu własnego przez beneficjentów, istnieje ryzyko, iż nie wszyscy zainteresowani beneficjenci będą w stanie wnieść wkład własny do planowanych projektów, co w konsekwencji znacznie ograniczy grupę potencjalnych podmiotów ubiegających się o finansowanie - waga ryzyka (istotność): poważna;
- **obniżone zainteresowania oferowanym wsparciem** jst, na rzecz większych projektów infrastrukturalnych - waga ryzyka (istotność): poważna.

Te oraz ogólne czynniki złożyły się na powstały oraz wykorzystany wskaźnik kompensacji ryzyka.

Zidentyfikowano 6 ryzyk, (4 ogólne i 2 ryzyka specyficznych), w tym:

- 4 ryzyk o wadze umiarkowanej (25);
- 2 ryzyka o wadze poważnej (68).

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$R = [(4 * 25) + (2 * 68)] / 6 = 236 / 6 = 39,3 \%$$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk obniżamy o 39%.
 $88 - (88 * 39\%) = 88 - 34,32 = 53,68$

Ostatecznie wartość docelowa wskaźnika Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego (szt.) w RPO WD 2014 - 2020 wyniósł **54 szt.**

Dla określenia wartości pośredniej (2018) wskaźnika Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego (szt.) przyjęto analogiczne założenia z tym, że uwzględniono alokację bez rezerwy wykonania dla **kategorii interwencji 79** - 17 857 286 EUR, co w przeliczeniu na PLN i ceny stałe wynosi 57 216 903,91 PLN

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy przeliczony na ceny stałe z 2014 r. Ponieważ w ramach PI 2.1 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy posłużyć się wartością 85%

Biorąc pod uwagę analizę wdrażania projektów w perspektywie finansowej 2007-2013, która wskazuje, iż na 31.12.2011 r. 2011 (odpowiadającemu 2018 r.) tylko 4 projekty zostały zakończone na łączną kwotę 848 224,48 zł.

W przypadku określania wartości pośredniej na 2018 rok przyjęto poziom 20%,

Zakładam wykonanie wskaźnika na poziomie 20% $83 \times 0.20 = 16.5$

Wartość pośrednia wskaźnika na **2018 rok wynosi 17 szt.**

b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźnik produktu 1. Liczba usług publicznych udostępniionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja (szt.) obrazuje projekty realizowane w ramach kategorii interwencji: 81 - Rozwiązania informatyczne na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia się oraz usługi i aplikacje w zakresie e-zdrowia (w tym e-opieka i nowoczesne technologie w służbie osobom starszym.

W sumie na te kategorie interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 27,11% całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową”.

78 - Usługi i aplikacje w zakresie e-administracji (w tym elektronicznych zamówień publicznych, informatycznych środków wsparcia reformy administracji publicznej, bezpieczeństwa cybernetycznego, środków na rzecz zaufania i ochrony prywatności, e-sprawiedliwości i demokracji elektronicznej

Wskaźnik produktu 2. Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego (szt.) obrazuje projekty realizowane w ramach kategorii interwencji: 79 - Dostęp do informacji sektora publicznego (w tym otwartych danych w zakresie e-kultury, bibliotek cyfrowych, zasobów cyfrowych i turystyki elektronicznej) W sumie na te kategorie interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 28,62% całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Szacowanie wskaźników uwzględnionych w ramach wykonania dla osi „Technologie Informacyjno-Komunikacyjne” zostało oparte na danych historycznych już wdrażanych w ramach RPO WD 2007-2013 projektów. Wybrane wskaźniki produktu odgrywają kluczową rolę w osiągnięciu celów szczegółowych osi, tj.: **PI Technologie informacyjno-komunikacyjne.**

Realizacja projektów, których bezpośrednim efektem będzie osiągnięcie zaplanowanych wskaźników ukierunkuje interwencje na osiągnięcie zaplanowanych rezultatów powiązanych z zakładanymi celami w PI 2.1

Uwzględniono w metodologii poziom dofinansowania oraz diagnozę potrzeb (RPO WD 2014-2020). Założono, iż poziom dofinansowania projektów w OP „Technologie Informacyjno-Komunikacyjne” nie ulegnie zmianie, dla projektów dot. wsparcia jest przyjęto pułap dofinansowania na najwyższym możliwym poziomie tj. 85% wydatków kwalifikowanych.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Określając mechanizmy wdrożeniowe skoncentrowaliśmy się na pierwszym z wymienionych elementów, tj. kryteriach wyboru projektów. Będą one głównym narzędziem pozwalającym na skoncentrowanie interwencji na tych typach projektów, które przełożą się na realizację pośrednich i końcowych wartości wskaźników wybranych do ram wykonania (tj. premiowanie konkretnych typów projektów, które dodatkowo - w przypadku EFRR - zostaną zakończone przed 2019 r).

Oprócz kryteriów wyboru projektów, IZ jako mechanizm sprzyjający realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania traktuje nie tylko kryteria, ale też tryb wyboru projektów. W ramach Osi **priorytetowej 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne** przewiduje się wybór projektów w trybie konkursowym. Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programów. Ramy wykonania będą monitorowane na bieżąco, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje.

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych oraz innych parametrów, które mają wpływ na wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowanie wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te

czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania zidentyfikowano 4 ryzyka ogólne. W niniejszym punkcie wskazano czynniki specyficzne:

1. Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3

Oprócz ogólnych czynników ryzyka, przyjęto także specyficzne czynniki ryzyka, które mogą mieć znaczący wpływ na poziom osiągnięcia założonej wartości pośredniej i docelowej:

- ryzyko wniesienia wkładu własnego przez beneficjentów – w związku z koniecznością wniesienia wkładu własnego przez beneficjentów, istnieje ryzyko, iż nie wszyscy zainteresowani beneficjenci będą w stanie wnieść wkład własny do planowanych projektów, co w konsekwencji znacznie ograniczy grupę potencjalnych podmiotów ubiegających się o finansowanie - waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
- obniżone zainteresowania oferowanym wsparciem jst, na rzecz większych projektów infrastrukturalnych - waga ryzyka (istotność): umiarkowana
- definicja e-usługi, która nie doprecyzowuje w jaki sposób należy różnicować/zliczać ilość wprowadzonych e-usług (jako możliwość spraw do zrealizowania czy możliwych do wykorzystania e-usług/czynności) - waga ryzyka (istotność): poważna.

Te oraz ogólne czynniki złożyły się na powstały oraz wykorzystany wskaźnik kompensacji ryzyka. Zidentyfikowano **7 ryzyk, (4 ogólne i 3 ryzyka specyficznych)**, w tym:

- ✓ 6 ryzyk o wadze umiarkowanej (25);
- ✓ ryzyka o wadze poważnej (68).

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$R = [(6 * 25) + (1 * 68)] / 7 = 218 / 7 = 31,14 \%$$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk obniżamy o 31%.

2. Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego (szt.)

Oprócz ogólnych czynników ryzyka, przyjęto także specyficzne czynniki ryzyka, które mogą mieć znaczący wpływ na poziom osiągnięcia założonej wartości pośredniej i docelowej:

- **ryzyko wniesienia wkładu własnego** przez beneficjentów – w związku z koniecznością wniesienia wkładu własnego przez beneficjentów, istnieje ryzyko, iż nie wszyscy zainteresowani beneficjenci będą w stanie wnieść wkład własny do planowanych projektów,

co w konsekwencji znacznie ograniczy grupę potencjalnych podmiotów ubiegających się o finansowanie - waga ryzyka (istotność): poważna;

- obniżone zainteresowania oferowanym wsparciem jst, na rzecz większych projektów infrastrukturalnych - waga ryzyka (istotność): poważna.

Te oraz ogólne czynniki złożyły się na powstały oraz wykorzystany wskaźnik kompensacji ryzyka.

Zidentyfikowano 6 ryzyk, (4 ogólne i 2 ryzyka specyficznych), w tym:

- ✓ 4 ryzyk o wadze umiarkowanej (25);
- ✓ 2 ryzyka o wadze poważnej (68).

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$R = [(4 * 25) + (2 * 68)] / 6 = 236 / 6 = 39,3 \%$$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk obniżamy o 39%.

Oś priorytetowa III Gospodarka niskoemisyjna

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów w stosownych przypadkach)

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik rezultatu)	Nr identyfikacyjny.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
3 Gospodarka niskoemisyjna	Produkt		Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji	m ²	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	91 387	n/d	n/d	440 733	SL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 33,53% alokacji osi priorytetowej
3 Gospodarka niskoemisyjna	Produkt		Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	27	n/d	n/d	82	SL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 7,34 % alokacji osi priorytetowej
3 Gospodarka niskoemisyjna	Produkt		Długość wspartej infrastruktury rowerowej	km	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	49	n/d	n/d	138	SL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 10,20% alokacji osi priorytetowej

3 Gospodarka niskoemisyjna	Wskaźnik postępu finansowego	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	49 043 381	n/d	n/d	500 282 165	SL 2014	n/d
----------------------------	------------------------------	---	-----	------	---------------------------	-----	-----	------------	-----	-----	-------------	---------	-----

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Szacowanie wskaźników uwzględnionych w ramach wykonania dla osi „Niska emisja” zostało oparte na danych historycznych już wdrażanych w ramach RPO WD 2007-2013 projektów dotyczących termomodernizacji budynków, zakupu taboru komunikacji miejskiej oraz w przypadku ścieżek rowerowych – na modelu kosztorysowym. Uwzględniono w metodologii poziom dofinansowania, prognozy i analizy branży oraz diagnozę potrzeb (RPO WD 2014-2020). Założono, iż poziom dofinansowania projektów objętych ramami wykonania osi 3 będzie wynosił 85%.

Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji

Zakres działań jakie niezbędne są do podjęcia w celu przeprowadzenia termomodernizacji, każdorazowo jest określany dla konkretnych warunków i założeń jej przeprowadzenia. Stopień ograniczenia zużycia energii w wyniku działań termomodernizacyjnych może być przy tym różny. Im jest on większy, tym większy jest też koszt przedsięwzięcia, przy czym nie jest to zależność liniowa. Minimalne oczekiwania odnośnie charakterystyki energetycznej jakie powinien osiągnąć budynek poddany przebudowie wynikają np. z wymagań przepisów prawa budowlanego. Rozporządzenie ¹ opisuje wymagania dotyczące izolacyjności cieplnej i powierzchni okien oraz wymagania dotyczące EP, który to wskaźnik charakteryzuje wielkość zużycia energii pierwotnej. Minimalny zakres docieplenia zapewni uzyskanie wartości równych określonym wartościom granicznym podanym w tych przepisach. W przypadku stosowania instrumentów finansowych wspierających termomodernizację narzucone mogą być też konkretne kryteria pozyskania takiego dofinansowania (np. osiągnięcie określonego zmniejszenia zapotrzebowania na energię, najkorzystniejszy wskaźnik efektywności ekonomicznej itp.). Wówczas, poza spełnieniem warunków Prawa Budowlanego konieczne jest także i ich dotrzymanie. Tego typu wymagania definiują minimalny zakres termomodernizacji. Z punktu widzenia technicznego nic jednak nie ogranicza możliwości uzyskania większej redukcji zużycia energii niż wynikającej z wymagań minimalnych. Oczywiście może się pojawić taka bariera, której przekroczenie będzie już bardzo trudne i niezwykle kosztowne, ale nadal będzie możliwe.

¹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. Nr 75, poz. 690 z późniejszymi zmianami)

W przypadku projektów finansowanych w ramach RPO WD 2014-2020 z EFRR w nowej perspektywie finansowej, warunkiem wstępnym takich inwestycji jest przeprowadzenie właściwej oceny potrzeb i metod osiągnięcia oszczędności energii w sposób jak najbardziej opłacalny, tak aby czynnikiem decydującym o wyborze takich inwestycji był najlepszy stosunek wykorzystania zasobów do osiągniętych rezultatów. Koszty realizacji takich projektów powinny być adekwatne do realizowanego zakresu inwestycji i potencjalnych oszczędności energii. Poza tym obowiązkowym warunkiem poprzedzającym realizację takich projektów jest przeprowadzenie audytów energetycznych, w oparciu o które będzie można zweryfikować faktyczne oszczędności energii. Dlatego też kluczowe w ramach oceny takich projektów będzie kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami środowiskowymi w stosunku do planowanych nakładów finansowych. Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będą także inne osiągnięte rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych (np. wielkość redukcji CO₂).

Termomodernizacja głęboka

W Dyrektywie Parlamentu Europejskiego I Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej jej autorzy podkreślają m.in., że długoterminowa strategia działań ustanawiana przez państwa członkowskie powinna dotyczyć: „opłacalnych ekonomicznie gruntownych renowacji, które prowadzą do modernizacji, dzięki której zredukowane jest zarówno zużycie energii dostarczonej, jak i zużycie energii końcowej w budynkach o znaczny odsetek w porównaniu z poziomami sprzed renowacji, co daje w efekcie bardzo dobrą charakterystykę energetyczną”. Użycie określenia w postaci „znaczny odsetek” wskazuje, że nie chodzi tu o osiągnięcie tylko wymagań minimalnych,. Ograniczeniem może być natomiast celowość ekonomiczna.

Warto też mieć na względzie, że w związku z postępem technologii oraz zmieniającymi się w czasie wymaganiami odnośnie ochrony cieplnej budynków, oddany do użytku obiekt, spełniający w tym momencie wymagania przepisów prawa i obowiązujące standardy, bardzo szybko staje się przestarzały z punktu widzenia rozwijających się technologii i zmieniających się wymagań dotyczących efektywności energetycznej. Dlatego też zwraca się uwagę na konieczność podejmowania działań zmierzających właśnie do gruntownej modernizacji, wykraczającej daleko poza ramy wyznaczone wymaganiami minimalnymi. Mówi się wówczas o termomodernizacji poszerzonej, pogłębionej lub termomodernizacji głębokiej. Brak jest jednoznacznej definicji dla tego określenia czy konkretnych kryteriów, intuicyjnie jednak wskazuje się, że termomodernizacja głęboka powinna prowadzić do uzyskania parametrów energetycznych i emisyjnych lepszych, niż tylko te wynikające z obowiązujących norm technicznych czy z okresu amortyzacyjnego właściwego dla poszczególnych elementów budynku. W wyniku termomodernizacji głębokiej można doprowadzić budynek do charakterystyki energetycznej zbliżonej do budynku prawie zero energetycznego. Podaje się też przy opisie tego określenia, że uzyskana redukcja zużycia energii to nawet 60-70% w porównaniu z poziomem sprzed renowacji. Takie zatem podejście wpisuje się w istotę działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej budynków wynikających z Dyrektywy, barierą w takim przypadku może być natomiast wysoki koszt wynikający z bardzo głębokiej ingerencji w cały system zaopatrzenia w ciepło i energię budynku.

Zakres termomodernizacji jest każdorazowo dostosowywany do konkretnego obiektu. Powiązany jest również ze zdefiniowaniem celu, jakiemu służyć ma to przedsięwzięcie, np. czy mają być tylko spełnione wymagania minimalne, czy zmniejszenie zużycia ciepła ma wynosić np. 15-20% czy też 60-70%. Zależać też będzie od sposobu finansowania tego typu inwestycji. Część z działań może nie przynosić bezpośredniego dużego zysku finansowego, ale za to mogą ograniczyć oddziaływanie systemu zaopatrzenia w ciepło na środowisko. Możliwość dofinansowania może więc skłonić inwestora do zastosowania rozwiązań, których by bez niego nie podejmował. Najbardziej nowoczesne technologie cechuje wysoki koszt. Wynika on z wielu aspektów, np. małej konkurencji rynkowej czy wręcz monopolu w zakresie produkcji nowoczesnych materiałów i technologii, chęci wypracowania jak największego zysku przez producenta w początkowym wprowadzaniu produktu na rynek, początkowej fazy rozwoju produkcji itp. Wzrost popytu powoduje jednak stopniowy rozwój rynku i obniżanie cen. Należy też mieć na względzie ryzyka jakie wynikają z braku pełnej wiedzy na temat trwałości i skuteczności rozwiązań innowacyjnych. Mając na uwadze, że zmodernizowany obiekt będzie użytkowany przez kolejne dziesiątki lat, zastosowanie nowocześniejszych rozwiązań czy charakteryzujących się wyższą jakością, gwarantować będzie osiągnięcie większej trwałości. Wyznaczenie jednostkowego kosztu termomodernizacji jest zatem zadaniem dość trudnym i wymaga przyjęcia wielu założeń, wpływających na uzyskany wynik obliczeń, dodatkowo obciążony jest dość dużym ryzykiem.

W tym celu zastosowana została metoda prognostyczna, korzystająca z wiedzy historycznej i obecnej dotyczącej działań termomodernizacji oraz założenia określonych tendencji zmian, jakie przewidywane są w latach 2014-2023. Metoda statystyczna oparta na estymacji wartości na podstawie historycznych danych statystycznych nie jest w tym przypadku przydatna, ze względu na trudność uwzględnienia specyfiki i zakresu poszczególnych projektów, „głębokości” poprawy charakterystyki energetycznej czy też pierwotnego stanu poddawanego termomodernizacji budynku i jego systemu zaopatrzenia w ciepło. Metody estymacji w oparciu o dane historyczne nie uwzględniają również tempa innowacyjności i rozwoju nowych technologii i materiałów. Koszty projektu mogły też w sposób jawny lub ukryty obejmować działania remontowe, związane z dekapitalizacją samego budynku, jego konstrukcji czy instalacji, które bezpośrednio nie były związane z poprawą efektywności energetycznej. Trzeba mieć też na uwadze, że potencjalnie dostępne dane dotyczą zazwyczaj projektów korzystających z dofinansowania ze źródeł wspierających przedsięwzięcia termomodernizacyjne (fundusz termomodernizacyjny, NFOŚiGW, WFOŚiGW, RPO itp.). Beneficjent w rozliczeniach wykazywać więc może tylko taki poziom kosztów, który wynika z aplikacji. Koszty dodatkowe czy też niekwalifikowane nie zawsze zatem będą ujęte w projekcie. Dodatkowo występuje jeszcze efekt skali projektu, który powoduje zmniejszanie się kosztowych wskaźników jednostkowych wraz ze wzrostem zakresu przedsięwzięcia i wielkości obiektów (choć oczywiście całkowity koszt wzrasta).

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 realizowane były projekty dotyczące termomodernizacji budynków, jako części dofinansowanego przedsięwzięcia. Projekty związane z tym zakresem uzyskały dofinansowanie w ramach dwóch naborów systemowych skierowanych do jednostek służby zdrowia (nabór 20/S - wartość 28 zatwierdzonych propozycji projektu, poddanych ocenie, wyniosła 57 340 353,12 zł, z czego wartość dofinansowania EFRR 39 280 976,64 zł, co stanowiło 408,70% planowanej alokacji

środków w ramach ogłoszonego naboru. Nabór 23/S - wartość 30 zatwierdzonych propozycji projektów poddanych ocenie wyniosła 60 763 898,95 zł, z czego wartość dofinansowania z EFRR 40 967 729,47 zł, co stanowiło 348,46 % planowanej alokacji środków w ramach ogłoszonego naboru). Natomiast nabór 24/S na realizację projektów z zakresu termomodernizacji placówek edukacyjnych cieszył się o wiele wyższym zainteresowaniem wnioskodawców – wartość 62 propozycji projektów wyniosła 99 445 775,82 zł, w tym dofinansowanie z EFRR 75 923 369,37 zł, t.j. 750,28% alokacji przeznaczonej na nabór.

Poniższa metodyka powstała przy współpracy ekspertów z Katedry Klimatyzacji, Ogrzewnictwa, Gazownictwa i Ochrony Powietrza Wydziału Inżynierii Środowiska Politechniki Wrocławskiej, panami: dr. inż. Bogdanem Nowakiem oraz dr. inż. Grzegorzem Bartnickim.

Założenia

Jednostkowy koszt wyliczony na podstawie danych historycznych posiada duży margines błędu ze względu na fakt, iż zakresy projektów są bardzo różne. Ponadto średnie koszty zostały wyliczone z dużym przybliżeniem z wartości dotacji, która obejmuje całość kosztów projektu (nie tylko stricte budowlane, związane z pracami termomodernizacyjnymi, które stanowiły jedynie część projektu). Jednak mimo, iż zakres inwestycji w tych przykładach zrealizowanych projektów jest różny, uznać można, że zarówno wartość, jak i rząd oszacowanej wartości wskaźnika jednostkowego kosztu termomodernizacji mieści się w granicach rzeczywiście ponoszonych kosztów na przedsięwzięcia tego typu i **wyniósł 468 zł/m², a po przeliczeniu na ceny stałe 2014 r. - 470 zł/m².**

Biorąc pod uwagę jednak, iż w perspektywie finansowej 2014-2020, w tego typu projektach nacisk będzie kładziony na działania kompleksowe, zmierzające do osiągnięcia jak najwyższych parametrów ciepłochronności, w dalszych obliczeniach nie uwzględniano wskaźnika historycznego, natomiast oparto się na modelu bazowym. Przy jego definiowaniu przyjęto następujące założenia:

- wskaźnik obliczony będzie na podstawie oszacowania kosztu przeprowadzenia termomodernizacji jednej kondygnacji budynku wielokondygnacyjnego, podpiwniczonego, ze stropodachem;
- termomodernizacja będzie polegać na dociepleniu ścian materiałem izolacyjnym (np. styropian), wymianie stolarki okiennej na nową; docieplenie stopodachu (stropu), docieplenie stropu nad piwnicą (lub docieplenia piwnic), modernizację instalacji centralnego ogrzewania w postaci wyposażenia grzejników w zawory termostatyczne oraz modernizacja źródła ciepła. Jako odrębny element modernizacji źródła ciepła przyjęto również montaż kolektorów słonecznych i instalacji wykorzystującej pozyskaną w ten sposób energię.
- powierzchnia użytkowa kondygnacji budynku ok. 1000 m², wymiary zewnętrzne: prostokąt 21,2 x 52,6 m;
- powierzchnia okien 20% powierzchni użytkowej pomieszczeń;
- 4 kondygnacje użytkowe, wysokość kondygnacji 3,5 m;

Obliczenia były wykonane w cenach netto.

Przy takich założeniach:

- powierzchnia okien wynosi: 200 m²;
- powierzchnia przegród nieprzezroczystych: $147,6 \times 3,5 - 200,0 = 516,6 - 200,0 = 316,6 \text{ m}^2$

Niezbędną wielkość instalacji solarnej można określić znając przeznaczenie użytkowe budynku i potrzeby cieplne, a szczególnie w zakresie zapotrzebowania na ciepłą wodę użytkową. Ze względu na uniwersalny charakter modelu bazowego brak jest możliwości identyfikacji takich wartości. Przyjęto więc powierzchnię kolektorów słonecznych w oparciu o powierzchnię dachu i udział w niej (25%) kondygnacji bazowej. Na tej podstawie przyjęto powierzchnię kolektorów słonecznych równą 100 m².

Jednostkowy koszt termomodernizacji

W obliczeniach przyjęto aktualne (2014r.) ceny jednostkowe poszczególnych grup prac termomodernizacyjnych.

Ściany i okna

Na podstawie aktualnych cen rynkowych, przyjęto że koszt nowego okna (z podziałem tafli szkła szprosami) 500 zł/m² (netto), koszt demontażu starego okna, montaż nowego i utylizacja odpadów 450 zł/m² (netto), razem 950 zł/m² (netto).

Koszt wykonania 1 m² izolacji termicznej ściany (grubość styropianu 12 cm, czyszczenie podłoża, naklejenie styropianu, tynk mokry lekki na siatce z włókna szklanego) 150 zł/m² (netto).

Przy takich założeniach docieplenia przegród i wymiany okien:

$$316,6 \times 150 + 200 \times 950 = 47490 + 190000 \text{ zł} = 237\,490 \text{ zł} \text{ czyli } 237 \text{ zł/m}^2$$

Strop/stropodach/dach

Poza dociepleniem ścian i wymianą stolarki okiennej, w ramach termomodernizacji może być ocieplony dach lub stropodach, w tym jednak przypadku koszt odniesiony do powierzchni użytkowej będzie zależeć od wysokości budynku, im budynek wyższy tym udział będzie mniejszy. Przyjmując że budynek ma 4 kondygnacje użytkowe, koszt przypadający na kondygnację bazową wyniesie $\frac{1}{4} \times 1000 \times 120$ (przyjęto dach płaski i koszt ułożenia izolacji wraz z materiałem 120 zł/m² - netto), to jest: 30 000 zł czyli 30 zł/m².

Instalacja c.o.

Do obliczeń przyjęto, że w ramach modernizacji instalacji grzejniki zostaną wyposażone w zawory termostatyczne (plus głowica termostatyczna). Przyjmując, że przed modernizacją zapotrzebowanie na ciepło kształtuje się na poziomie 70 W/m², zapotrzebowanie na ciepło całej kondygnacji oszacowano na 70kW. Przyjmując średnią moc grzejnika 1,2 kW, daje to ok. 58 grzejników na kondygnację. Koszt wyposażenia instalacji w zawory termostatyczne, przy przyjęciu ceny jednostkowej zaworu wraz z montażem 100 zł/szt (netto):

$$58 \text{ szt} \times 100 \text{ zł} = 5800 \text{ zł} \text{ czyli } 6 \text{ zł/m}^2$$

Źródło ciepła

Przyjęte zapotrzebowanie ciepła w postaci wskaźnika 70 W/m² prowadzi do wyznaczenia mocy źródła ciepła całego budynku w wysokości 280 kW. Uwzględniając moc na przygotowanie ciepłej wody użytkowej (30% c.o.), całkowita moc źródła ciepła wyniesie 370 kW. Można też założyć, że zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło w wyniku docieplenia przegród i wymiany okien wyniesie co najmniej 25%. Po modernizacji docelowa moc kotłowni powinna więc nie przekraczać 300 kW

(potrzeby c.w.u bez zmian). Koszt modernizacji kotłowni, na podstawie kosztu jednostkowego dla kotłowni o takiej mocy, przyjęto 500 zł/kW .

Koszt modernizacji źródła ciepła przy takich założeniach oszacowano na: 150 000 zł (netto), z czego na jedną kondygnację przypada 37 710 zł. Daje to wskaźnik jednostkowy 38 zł/m².

Kolektory słoneczne

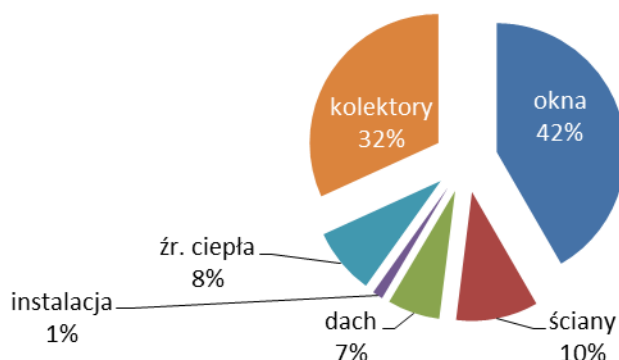
Przyjęto jednostkowy koszt budowy instalacji solarnej na poziomie 1450 zł/(m² kolektora). Koszt całkowity dla kondygnacji bazowej wynosi więc:

$$100 \text{ m}^2 \times 1450 \text{ zł/m}^2 = 145\,000 \text{ zł} \text{ czyli } 145 \text{ zł/m}^2$$

Podsumowanie

Okna:	190 zł/m ²
Ściany:	47 zł/m ²
Stropodach/Dach:	30 zł/m ²
Instalacja:	6 zł/m ²
Źródło ciepła:	38 zł/m ²
OZE (kolektory słoneczne)	145 zł/m ²
RAZEM:	456 zł/m²

Składowe wskaźnika jednostkowego kosztu termomodernizacji

Przy przyjętych założeniach koszt jednostkowy termomodernizacji kondygnacji bazowej oszacowano na poziomie 456 zł/m². Największy w nim udział ma koszt wymiany stolarki okiennej (42%). Duży udział ma też koszt instalacji solarnej (32%). Należy jednak mieć na względzie, że do określenia kosztów modernizacji źródła ciepła przyjęto założenie, że nie zostaną zastosowane bardziej kosztowne działania, w tym np. montaż pomp ciepła itp.

Prognoza zmian wskaźnika w latach 2014-2023

Założenia

Na zmianę poziomu wskaźnika wpływać będą zmiany wymagań dotyczących ochrony cieplnej budynków, odpowiadających warunkom opisanym w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r.². Do obliczeń dotyczących lat kolejnych po 2019 r., przyjęto wartości 2019 r.

	2014	2017	2019
Ściany	100%	110%	115%
Dachy	100%	110%	115%
Okna	100%	115%	130%

1. Udział poszczególnych składowych działań termomodernizacyjnych będzie ulegał zmianom w czasie. Dla uwzględnienia tego zagadnienia przyjęto:
 - a) wskaźnik jednostkowego kosztu głębokiej termomodernizacji jest na poziomie 160% wartości bazowej (dla danego roku) termomodernizacji pełnej (okna, ściany, dach, instalacja, źr. ciepła, kolektory);
 - b) poszerzona termomodernizacja obejmować będzie początkowo 10% alokacji (waga 10%), a w 2019 r. będzie już na poziomie 60%. W zakresie tego typu przedsięwzięć będą wchodzić kompleksowe działania w zakresie nie tylko ograniczania zużycia ciepła, ale i energii elektrycznej (np. oświetlenie), chłodu, zużycia energii przez systemy wentylacji itp., dlatego kosztocłonność takich projektów znacząco wzrośnie;
 - c) pozostałe projekty będą uwzględniane w wartości średniej współczynnika z wagą („x”) obliczoną jako wartość 100% pomniejszona o wagę termomodernizacji głębokiej; zróżnicowanie zakresu termomodernizacji uwzględnione zostanie w nich następująco:
 - d) wszystkie projekty będą obejmować działania dotyczące docieplenia przegród zewnętrznych, wymiany okien i docieplenia stropów, chociaż należy mieć na względzie, że np. w przypadku obiektów zabytkowych możliwości podejmowania tego typu działań mogą być mocno ograniczone lub dużo bardziej kosztowne; ze względu na konieczność skorygowania warunków pracy instalacji ogrzewczej, uwzględniona w całości jest też i ta składowa.
 - 30% będzie realizować również dodatkowo montaż instalacji solarnej (tylko), przy czym w czasie udział ten będzie wzrastać (waga 30% - 80%)
 - 40% będzie realizować modernizację źródła ciepła w zakresie ograniczonym (odpowiadającym kosztom tej składowej), przy czym w czasie udział ten będzie maleć na rzecz poszerzonego zakresu termomodernizacji (waga od 40% do 25%).

%	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
okna	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
ściany	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
dach	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
instalacja	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
źr. ciepła	40%	35%	30%	30%	30%	25%	25%	25%	25%	25%
kolektory	30%	35%	40%	45%	50%	55%	60%	65%	70%	80%
x wspólna	90%	80%	70%	60%	50%	40%	40%	40%	40%	40%
„głęboka”	10%	20%	30%	40%	50%	60%	60%	60%	60%	60%

² Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. Nr 75, poz. 690 z późniejszymi zmianami)

Wpływ zmiany wymagań dotyczących ochrony cieplnej budynków na wartość bazową

zł/m ²	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
okna	190	190	190	219	219	284	284	284	284	284
ściany	47	47	47	52	52	59	59	59	59	59
dach	30	30	30	33	33	38	38	38	38	38
instalacja	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
źr. ciepła	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38
kolektory	145	145	145	145	145	145	145	145	145	145
	456	456	456	492	492	570	570	570	570	570

Zmiana wartości średniego wskaźnika kosztów jednostkowych termomodernizacji (po uwzględnieniu założeń w pkt 2)

zł/m ² (netto)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Średni koszt jednostkowy termomodernizacji	371	416	459	547	590	738	741	744	747	753

Wartość średnia wskaźnika

Dla wyliczeń przyjęto okres 2015-2022. Roku 2014 r. nie ujęto w wyliczeniach, gdyż RPO WD 2014-2020 zostanie przyjęty prawdopodobnie w grudniu 2014r., a co z a tym idzie pierwszenabory projektów będą mogły potencjalnie odbyć się w 2015 roku. Wymagany będzie również czas, zarówno na przygotowanie aplikacji, jak i na przygotowanie samej inwestycji (dokumentacja projektowa, procedura wyboru wykonawcy itp.). Rok 2023 będzie okresem kończenia przedsięwzięć i ich rozliczania. Wątpliwe jest aby w tym czasie prowadzone były postępowania przygotowania inwestycji, czy wyboru wykonawcy.

Obliczona wartość wskaźnika dla tego okresu to: (netto) 623 zł/m²

Wartość brutto (przy założeniu VAT 23%): 766 zł/m²

Obliczone wartości są wartościami średnimi całkowitych kosztów założonego zakresu referencyjnego termomodernizacji budynków (w całości koszty kwalifikowane).

Wielkość dotacji na jednostkę produktu/rezultatu (wielkość dotacji założona dla osiągnięcia jednej jednostki produktu/rezultatu) powinna uwzględniać intensywność planowanego wsparcia, koszty kwalifikowane na jednostkę produktu/rezultatu, czyli ile trzeba będzie wydać środków (bez względu na źródło finansowania) dla osiągnięcia jednej jednostki produktu/rezultatu.

Biorąc pod uwagę przyjęte założenia poziomu dofinansowania, wartość jednostkowego kosztu z dotacji brutto będzie kształtował się następująco:

PI 3.3 „Efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym” – 85% wartości kosztów kwalifikowanych, tj.: 766 zł/m² (wartość brutto kwalifikowalny VAT) x 85% (poziom dofinansowania) = 651 zł/m².

Założono również, że w okresie programowania 2014-2020 nie wystąpią różnice w zakresie kwalifikowalności kosztów pomiędzy okresami programowymi na tyle istotne, że mogłyby to w sposób znaczący wpłynąć na poziom kosztu jednostkowego wyliczonego dla poziomu 85% dofinansowania, jaki uznano za referencyjny dla przedsięwzięć termomodernizacyjnych.

Dla określenia **wartości docelowej** wskaźnika dokonano następujących obliczeń:

Alokacje z rezerwą wykonania dla kategorii interwencji 013 oraz 014, odpowiednio 81 500 000 oraz 50 072 922 EUR, przeliczone na PLN (wg kursu 3,55 PLN/EUR) oraz ceny stałe z 2014 r. podzielono przez wartość kosztu jednostkowego brutto z dotacji oraz pomniejszono o wskaźnik kompensacji ryzyka (opisany części ogólniej jak i w pkt. E – 32%).

Ostatecznie wskaźnik otrzymał wartość = **440 733 m² powierzchni użytkowej budynków poddanych termomodernizacji.**

Dla określenia **wartości pośredniej (2018)** przyjęto analogiczne założenia dotyczące kosztów jednostkowych, z tym, że uwzględniono alokację bez rezerwy wykonania, odpowiednio kat. 013 – 76 610 000 oraz kat. 014– 47 068 546 EUR.

Biorąc pod uwagę analizę wdrażania projektów w perspektywie finansowej 2007-2013, w której długość trwania projektów przekracza średnio 2 lata oraz, że pomimo utworzenia w 2011 r. (konkurs w 2012r.) odrębnego Działania w związku z zapotrzebowaniem potencjalnych beneficjentów na tego typu projekty, wg stanu na dzień 31.08.2014 r., czyli po 2.5 latach od naboru, wykonanie finansowe - wydatkowanie środków wynosi 3-4% alokacji uruchomionej w naborach, a wykonanie wskaźnika "Liczba budynków objętych termomodernizacją" wynosi 4% (na 80 budynków zakończono 3). Doświadczenia wdrożeniowe w perspektywie 2007-2013, wskazują na częste problemy Beneficjentów z wyborem wykonawców robót (powtarzane postępowania przetargowe) oraz problemy z prawidłową realizacją umowy przez wykonawców (opóźnienia w realizacji robót). Wszystkie wymienione powyżej czynniki pozwalają na stwierdzenie, iż nawet przy założeniu rozpoczęcia naborów w 2015 roku, niewielka ilość projektów zostanie w pełni zrealizowana do 2018 roku. Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania oraz fakt, że cele pośrednie i końcowe wskaźników produktu dotyczą wyłącznie projektów zakończonych, przyjęto iż **wartość pośrednia wskaźnika na 2018 wyniesie 91 387 m².**

Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej

Zgodnie z definicją ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych – tabor pasażerski to: „Liczba zakupionych autobusów, tramwajów, trolejbusów, środków pasażerskiego transportu wodnego, pojazdów kolejowych wykorzystywanych w gminnych przewozach pasażerskich, wykonywanych w granicach administracyjnych miasta (również na terenie: miasta i gminy / miast / miast i gmin sąsiadujących, jeżeli zostało zawarte porozumienie lub został utworzony związek międzygminny, w celu wspólnej realizacji publicznego transportu zbiorowego). Przez autobus należy rozumieć pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą; przez tramwaj należy rozumieć pojazd przeznaczony do przewozu osób lub rzeczy zasilany energią

elektryczną, poruszający się po szynach na drogach publicznych; przez trolejbus należy rozumieć autobus przystosowany do zasilania energią elektryczną z sieci trakcyjnej; przez pojazd kolejowy należy rozumieć pojazd dostosowany do poruszania się na własnych kołach po torach kolejowych, z napędem lub bez napędu (w tym elektryczny zespół trakcyjny, spalinowy zespół trakcyjny, wagon elektryczny, wagon spalinowy, autobus szynowy (szynobus), wagony metra). W przypadku wielocłonowych elektrycznych zespołów trakcyjnych lub składów zespolonych, zarówno kolejowych, jak i tramwajowych, poszczególne człony liczy się jako pojedyncze sztuki taboru”.

Jak wskazuje „Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa dolnośląskiego” (zespół pod kierownictwem dr. Marcina Pawęska; Wrocław, listopad 2013) wojewódzki rynek transportowy posiada znaczną liczbę firm przewozowych, co powoduje spore zróżnicowanie wśród użytkowanego taboru autobusowego. Spośród mniejszych przewoźników większość eksploatuje jeden typ pojazdu (np. tylko standardowe autobusy lub tylko mikrobusy). Z kolei większe przedsiębiorstwa mają na stanie całą gamę pojazdów, różniących się wielkością, wyposażeniem, przeznaczeniem (np. niektórzy posiadają przeznaczone do dalekich tras wysokopokładowe autokary dalekobieżne) czy nawet sposobem otwierania drzwi. Istnieją przypadki, kiedy jedno przedsiębiorstwo dysponuje kilkudziesięcioma rodzajami pojazdów, jednak duża część z nich to starsze autobusy z lat 80 XX w. Dodatkowo tylko okazjonalnie jest nabywanie fabrycznie nowego taboru w seriach (częściej sprowadza się pojedyncze sztuki z zagranicy). To wszystko powoduje, że na rynku regionalnym nie istnieje żadna standaryzacja odnośnie użytkowanej floty w transporcie zbiorowym, a co za tym idzie, niezbyt często podnosi się jakość oferowanych usług (jeszcze niewiele pojazdów jest dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych). Oczywiście, wskazać można również dobre przykłady polegające na użytkowaniu nowoczesnych pojazdów i stopniowej modernizacji taboru wykorzystywanego przez działających w regionie przewoźników (np.: realizujących projekty zakupu taboru w perspektywie finansowej 2007-2013).

Tabor największych przewoźników działających na terenie województwa dolnośląskiego – stan na rok 2011

PKS Lubin	148
PKS Wrocław	141
PKS Kłodzko	106
PKS Wołów	104
PKS Zgorzelec	104
PKS Głogów	100
PKS Oława	100
PKS Jelenia Góra	90
PKS Legnica	82
PKS Świdnica	70
PKS Dzierżoniów	69
PKS Bolesławiec	65
PKS Kamienna Góra	57
PKS Lubań	43

Oddziaływanie transportu publicznego, szczególnie związanego z komunikacją miejską i podmiejską, na jakość powietrza i hałas jest związane z jakością eksploatowanego taboru oraz częstotliwością przejazdów. Jakość eksploatowanego taboru to przede wszystkim wiek pojazdów, przebieg,

stosowane paliwo oraz rodzaj silnika (norma Euro). Europejskie standardy dotyczące emisji spalin Euro powodują konieczność wymiany starego taboru nie spełniającego norm na nowy zgodny z obowiązującymi.

Europejskie standardy emisji spalin Euro Norma	Obowiązywała/ obowiązuje od	Opis
Euro 1	1993 roku	Dyrektywa 91/441/EC (11) dla samochodów osobowych i lekkich ciężarówek – 93/59/EEC
Euro 2	1996 roku	Dyrektywa 94/12/EC (&96/69/EC) dla samochodów osobowych
Euro 3	2000 roku	Dyrektywa 98/69/EC (12) dla wszystkich pojazdów
Euro 4	2005 roku	Dyrektywa 98/69/EC (&2002/80/EC) dla wszystkich pojazdów
Euro 5	2009 roku	Dyrektywa 2007/715/EC (13) dla lekkich samochodów osobowych i służbowych
Euro 6	planowana od 2014 roku	Dyrektywa 2007/715/EC (13) dla ciężkich pojazdów samochodowych

Zgodnie z unijnymi wytycznymi należy dążyć do osiągnięcia następujących wskaźników:

- do 2017 roku – minimum 20% całkowitej pracy przewozowej realizowanej na liniach użyteczności publicznej powinna być wykonywana z wykorzystaniem autobusów spełniających normę co najmniej Euro 5;
- do 2020 roku – wszystkie autobusy realizujące przewozy w ramach linii użyteczności publicznej powinny spełniać normę co najmniej Euro 3 (według aktualnych standardów wiek taboru przewidzianego do obsługi linii użyteczności publicznej wypełniający normę Euro 3 to maksymalnie 10 lat);
- do 2025 roku – minimum 80% całkowitej pracy przewozowej realizowanej na liniach użyteczności publicznej powinna być wykonywana z wykorzystaniem autobusów spełniających normę co najmniej Euro 5.

Ograniczenie zużycia energii i zmniejszenie poziomu emisji mieszczą się w celach i priorytetach działania UE na następne lata. Efektywność energetyczna jest postrzegana jako wielkie wyzwanie, ale też i potencjał rozwoju jakim dysponuje Europa. Transport posiada obok potrzeb energetycznych budynków olbrzymi potencjał zwiększenia efektywności energetycznej. W dokumentach UE wymienia się szereg środków poprawy efektywności energetycznej. Biała księga określa wizję rozwoju sektora transportu jako zapewnienie wzrostu sektora transportu i wspieranie mobilności przy jednoczesnym osiągnięciu celu obniżenia emisji o 60% , wskazuje, iż dalszy rozwój sektora transportu musi opierać się m.in. na poprawie efektywności energetycznej pojazdów we wszystkich rodzajach transportu, rozwoju i wdrożenia do użycia paliw i systemów napędowych zgodnych z zasadą zrównoważonego rozwoju. Komisja Europejska przyjęła też w Białej Księdze plan działania zawierający 40 konkretnych inicjatyw w celu stworzenia wydajnego i konkurencyjnego systemu transportowego.

Dyrektywa w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów nakłada na instytucje zamawiające, podmioty zamawiające oraz niektórych operatorów obowiązek uwzględniania przy zakupie pojazdów transportu drogowego czynnika energetycznego, i oddziaływania na środowisko podczas całego cyklu użytkowania pojazdu, w tym zużycia energii oraz emisji CO₂ i niektórych zanieczyszczeń, w celu promowania i pobudzania rynku ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów oraz zwiększania udziału sektora transportowego w polityce Wspólnoty dotyczącej środowiska, klimatu i energii. Wszystkie instytucje mające obowiązek stosowania zasad zamówień publicznych zobowiązane są od dnia 04 grudnia 2012 stosować przy zakupie pojazdów transportu drogowego czynników energetycznych i oddziaływania na środowisko podczas całego okresu eksploatacji pojazdu. Czynniki te to: zużycie energii; emisja CO₂ i innych gazów. Z tej perspektywy, niewątpliwie istotne będzie rozważenie przez zamawiających inwestowanie w tabor wykorzystujący ekologiczny napęd (np.: CNG, energia elektryczna, napęd hybrydowy).

Transport publiczny, a zwłaszcza związany ze zbiorową komunikacją miejską i podmiejską, województwa dolnośląskiego, powinien rozwijać się w kierunku zwiększenia zakresu usług przez zwiększanie dostępności (w tym dostosowanie taboru do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz o ograniczonej sprawności ruchowej), poprawę koordynacji z innymi szczeblami transportu publicznego (integrację oferty), zachęty do korzystania z transportu publicznego (na przykład przez system Park and Ride), poprawę jakości usługi i atrakcyjną ofertę cenową. Jednym z podstawowych warunków osiągnięcia zakładanych celów jest unowocześnienie floty, tak by spełniała ona kryteria unijne oraz przyczyniała się do realizacji polityki środowiskowej w skali lokalnej i globalnej.

„Ewaluacja wpływu projektów wybranych do dofinansowania w ramach Priorytetu 3 „Transport” RPO WD 2007-2013 na rozwój i podniesienie konkurencyjności Dolnego Śląska przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Raport końcowy” (Ego Grudzień 2012) wskazuje, iż zdecydowanie pozytywny wpływ na efektywność ekonomiczną i energetyczną mogą mieć zakupy minibusów do transportu regionalnego, jeśli zastąpią one duże i wysłużone autobusy, nie spełniające norm ekologicznych. Należy podkreślić, że pod względem emisji to właśnie w tej gałęzi transportu potencjalne rezerwy są najwyższe, gdyż wyjściowy stan taboru jest najgorszy. Ponadto w/w opracowanie zwraca uwagę, że nie w każdym przypadku modernizacja taboru transportu zbiorowego jest pożądana – stare pojazdy posiadają niskie koszty eksploatacji i np. jeśli będą kierowane na zadania o stosunkowo niewielkich przebiegach, to ich utrzymywanie może mieć sens ekonomiczny, bez istotnego negatywnego oddziaływania na środowisko, o ile zostaną przystosowane wizerunkowo do podstawowych wymogów pasażerów (np. dobre oświetlenie i ogrzewanie, wygodne fotele, informacja dla pasażerów, dostęp do bezprzewodowego internetu) i są dostosowane parametrami do charakterystyki danych przewozów. Muszą też oczywiście zapewniać bezpieczeństwo zarówno pasażerom, kierowcy, jak i innym uczestnikom ruchu drogowego.

Szacowanie wskaźnika „Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej” uwzględnionego w ramach wykonania dla osi „Gospodarka niskoemisyjna” zostało oparte na danych historycznych już wdrażanych w ramach RPO WD 2007-2013 projektów dotyczących zakupu taboru autobusowego z uwzględnieniem indeksacji historycznych kosztów jednostkowych wskaźnika (przeliczenie na ceny stałe z 2014 r.). Ponadto w opracowaniu posłużono się informacjami pochodzącymi z przeprowadzonego wywiadu telefonicznego z przedstawicielem branży (PKS Lubin) oraz ankiety

internetowej przeprowadzonej wśród Beneficjentów pomocy (zakup taboru) w RPO WD 2007-2013, którzy stanowią grupę potencjalnych odbiorców funduszy w perspektywie 2014-2020. Ze względu na spodziewane zainteresowanie głównie zakupem taboru autobusowego w ramach przeznaczonej alokacji (na co wskazuje ankieta przeprowadzona wśród podmiotów, które realizowały podobne projekty w perspektywie finansowej 2007-2013), wskaźnik jednostkowy wyliczono dla zakupionej jednostki taboru autobusowego biorąc pod uwagę autobusy klasy mini, midi i maxi (pominięto w wyliczeniach zakres modernizacji taboru autobusowego oraz innego rodzaju tabor, przy czym nie wyklucza się iż tego typu projekty mogą zostać dofinansowane w ramach PI 3.3). W metodologii uwzględniono poziom dofinansowania, prognozy i analizy branży (w tym dane demograficzne i gospodarcze – projekt „Planu Transportowego”) oraz diagnozę potrzeb (ankieta) oraz wnioski z opracowania pt.: „Ewaluacja wpływu projektów wybranych do dofinansowania w ramach Priorytetu 3 „Transport” RPO WD 2007-2013 na rozwój i podniesienie konkurencyjności Dolnego Śląska przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Raport końcowy”.
Założono, iż poziom dofinansowania projektów będzie wynosił 85%.
Wyliczenie kosztu jednostkowego przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 1

Zakupione jednostki taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	PLN netto*/szt.
koszt jednostkowy historyczny	778 863,75
koszt jednostkowy historyczny zindeksowany przez wskaźnik cen produkcji sprzedanej przemysłu (WCPSP - 96,8%)	804 611,31

* Koszt taboru jest kosztem netto ponieważ w projektach realizowanych w ramach RPO WD 2007-2013 Vat był kosztem niekwalifikowanym ze względu na kategorie beneficjentów oraz możliwość odzyskiwania VAT-u. Wysoce prawdopodobne jest, iż w perspektywie finansowej 2014-2020 podejście to zostanie utrzymane. Wyliczona powyżej wartość obejmuje cały zakres kwalifikowany projektów.

Tabela 2

PLN/szt. (netto)	zakup
Koszty historyczne zindeksowane	804 611,31
Koszty prognozowane (ankiety)	832 842,11
Średni koszt	818 726,71
Zwiększenie wskaźnika w związku z wprowadzeniem normy EURO 5 i 6	1,1
Średni jednostkowy koszt kwalifikowany netto	900 599,38

Tabela 3

Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej (szt.)	
Średnia wartość jednostkowego kosztu kwalifikowanego netto 2015-2022	900 599,38
Intensywność planowanego wsparcia	85%
Wartość jednostkowego kosztu z dotacji * (netto)	765 509,47

*udział dotacji w wartości jednostkowego kosztu kwalifikowanego

Dla określenia **wartości docelowej** wskaźnika dokonano następujących obliczeń:

38% alokacji z rezerwą wykonania dla kategorii interwencji 043 (poziom 38 % został przyjęty ze względu na fakt, iż w kategorii mieszczą się również pozostałe inwestycje związane z mobilnością miejską ograniczającą niską emisję, tj.: inwestycje ograniczające indywidualny ruch zmotoryzowany w centrach miast np. P&R, zintegrowane centra przesiadkowe, wspólny bilet) wynoszącą 28 788 923,88 EUR , przeliczone na PLN (wg kursu 3,55 PLN/EUR) oraz ceny stałe z 2014 r. (89 571 147,92 PLN) podzielono przez wartość kosztu jednostkowego netto z dotacji (tab. 3) oraz pomniejszono o wskaźnik kompensacji ryzyka (opisany części ogólnej, jak i w pkt. E – 30%).

Ostatecznie wskaźnik otrzymał wartość = **82 sztuki zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej.**

Dla określenia **wartości pośredniej (2018)** przyjęto analogiczne założenia dotyczące kosztów jednostkowych, z tym, że uwzględniono alokację bez rezerwy wykonania dla 38% kat. 043 – 26 773 699,21 EUR (83 301 167,56 PLN).

W ramach RPO WD 2007-2013 realizowano 9 projektów dotyczących zakupu taboru autobusowego na potrzeby obsługi komunikacji miejskiej i podmiejskiej. Na dzień sporządzenia metodologii (październik 2014r.) jedynie 4 z nich zostały zakończone. Projekty zostały wyłonione w dwóch procedurach systemowych naboru wniosków, przy czym zakup taboru autobusowego był tylko jednym z typów projektów możliwych do dofinansowania w ramach obu naborów. Wartości dofinansowania złożonych projektów przekraczały każdorazowo założoną w naborze alokację.

Nowy tabor, na zakup którego będą starali się pozyskać dofinansowanie potencjalni Beneficjenci, w większości będzie wymieniał będącą w użyciu, przestarzałą i niespełniającą norm flotę. W przypadku potencjalnych projektów, zakładających zakup większej ilości pojazdów, część zakupionych wozów będzie również służyła dostosowaniu oferty przewozowej do zmieniających się potrzeb na danym terenie.

Wnioski z analizy wdrażania projektów dotyczących zakupu taboru miejskiego i podmiejskiego w latach 2007-2013:

- pierwszy nabór został ogłoszony w 2009, drugi w 2012
- alokacja na zakup taboru wyniosła 46,42 mln euro
- na koniec września 2014 r rozliczono zakup 59 sztuk na planowanych 97, czyli 61% planowanych zakupów (dane z wniosków o płatność końcową)
- postęp finansowy wynosi 95,72% zaplanowanej na nabory alokacji.

Natomiast biorąc pod uwagę stan realizacji wg stanu na dzień 31.12.2011 r. sytuacja przedstawiała się następująco:

- wartość alokacji z naboru wniosków o dofinansowanie w 2009 r. wyniosła – 20,34 mln euro
- do końca 2011 r. nie zakończono żadnego projektu (brak wniosków o płatność końcową) i nie dokonano zakupu taboru
- postęp finansowy 35,16% zaplanowanej na nabór alokacji

Wydaje się, że przy założeniu, że nabory zostaną ogłoszone w 2015 r. oraz że produkcja taboru z nowymi normami EURO nie wymaga wprowadzania nowych technologii do zakładów produkcyjnych oraz biorąc pod uwagę, iż wdrażanie projektów może być opóźnione przez wystąpienie zdefiniowanych ryzyk, szczególnie w zakresie zamówień publicznych lub związanych z długością realizacji zamówienia przez wykonawcę (co wydłużało realizację projektów w poprzedniej perspektywie) jak również uregulowaniami w zakresie pomocy publicznej, oraz fakt, że cele

pośrednie i końcowe wskaźników produktu dotyczą wyłącznie projektów zakończonych można założyć wykonanie wskaźnika w 2018r. na poziomie 25%, tj.: **na poziomie 27 szt.**

Długość wspartej infrastruktury rowerowej

Transport rowerowy, w obszarze województwa dolnośląskiego obecnie nie funkcjonuje jako system – należy go od podstaw zbudować/zorganizować/promować we wszystkich miastach i miejskich obszarach funkcjonalnych województwa dolnośląskiego - legnickim, wrocławskim, jeleniogórskim i wałbrzyskim oraz w pozostałych miastach województwa dolnośląskiego.

Realizując politykę województwa dolnośląskiego a także wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społecznym, Instytut Rozwoju Terytorialnego podjął prace analityczne, planistyczne i narzędziowe nad polityką rowerową dla województwa. Ma ona służyć równoważeniu systemu transportowego Dolnego Śląska, poprzez budowę zintegrowanego systemu transportu rowerowego.

Stworzenie takiego systemu transportu rowerowego nie tylko podniesie jakość życia mieszkańców województwa, pozytywnie wpłynie na stan środowiska przyrodniczego i propagować będzie zmianę modelu życia, ale także stanie się wiodącym elementem rozwoju turystyki, która w myśl Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego, zwiększy znaczenie Dolnego Śląska w Polsce i Europie. Jeden z komponentów Polityki będzie dedykowany Regionalnemu Programowi Operacyjnemu Województwa Dolnośląskiego. Podjęte działania będą pomocne w ukierunkowaniu wydatkowania środków finansowych na wsparcie i rozwój transportu rowerowego, jako jednego z elementów zrównoważonej polityki transportowej województwa dolnośląskiego.

Opracowanie polityki rowerowej dla województwa dolnośląskiego ma na celu stworzenie skutecznego narzędzia realizacji zintegrowanego systemu rowerowego i zarządzania jego rozwojem. Efektem realizacji Dolnośląskiej Polityki Rowerowej ma być zintegrowany system infrastruktury transportu rowerowego w regionie, który docelowo ma się stać stałym elementem równoważenia i wspomagania systemu transportowego województwa. Docelowo jego rolą będzie przejmowanie obsługi części ruchu indywidualnego w regionie, zwłaszcza w obszarach aglomeracji miejskich.

Prace nad Dolnośląską Polityką Rowerową 2014 – 2020 (dalej DPR), Instytut Rozwoju Terytorialnego wykonywane są w ścisłej współpracy z ekspertami i środowiskiem cyklistów oraz przy aktywnym udziale społeczeństwa. Obecnie trwają prace nad ankietowymi badaniami inwentaryzacyjnymi.

Podejmowane w ramach DPR działania powinny doprowadzić do **ZWIĘKSZENIE DO 10% UDZIAŁU KOMUNIKACJI ROWEROWEJ W RUCHU MIEJSKIM do 2020 R.** (wskaźnik - udział ruchu rowerowego w ogólnej liczbie podróży w mieście),

Dla osiągnięcia tego celu niezbędna jest realizacja, na szeroką skalę w miastach i w miejskich obszarach funkcjonalnych województwa dolnośląskiego, działań obejmujących:

- budowę systemów wysokostandardowej infrastruktury rowerowej,
- realizację inwestycji integrujących infrastrukturę rowerową z systemami transportu zbiorowego w granicach obszarów miejskich(system parkingów rowerowych P&R oraz B&R)
- modernizację istniejących tras celem dostosowania do standardów przyjętych dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego,
- integrację miejskich sieci rowerowych z zewnętrznymi systemami rowerowymi w spójne systemy (o charakterze komunikacyjnym i rekreacyjnym),

- realizację systemów rowerów publicznych w miastach,
- działania edukacyjne i promujące aktywność mobilną w miastach i ich obszarach funkcjonalnych.

Kwestie terminologiczne oraz jakościowe związane z drogami rowerowymi regulują: Ustawa *Prawo o ruchu drogowym* z dnia 20 czerwca 1997 r. (Dz.U. 1997 Nr 98 poz. 602 z póź. zm) oraz Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1990 r. (Dz.U.1999.43.430) *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie* (rozdział 9).

W perspektywie finansowej 2007-2013 nie realizowano projektów które polegały jedynie na wybudowaniu ścieżek rowerowych o charakterze miejskim (głównie były to ścieżki szutrowe o charakterze turystycznym). W kilku projektach pojawiły się ścieżki rowerowe jako dodatkowa infrastruktura uzupełniająca szerszy zakres projektu. W związku z powyższym nie funkcjonował jednolity wskaźnik produktu wskazujący np. długość wybudowanej ścieżki. Beneficjenci wykorzystywali wskaźnik własny typu ilość powstałych ścieżek rowerowych. Ponadto w związku z różnorodnością dróg rowerowych (np. różna nawierzchnia) i przyległej do nich infrastruktury (znaki poziome i pionowe, ławki, krawężniki itp.) w zależności od usytuowania ścieżki, niemożliwe jest wskazanie dokładnego szacunkowego kosztu historycznego budowy tego typu infrastruktury. Dodatkową trudnością w oszacowywaniu takich kosztów jest to iż umowy na roboty budowlane podpisywane były głównie na większy zakres prac i brak jest wyodrębnienia kosztów związanych bezpośrednio ze ścieżkami rowerowymi w kategoriach wydatku projektu.

Dlatego też szacowanie wskaźnika „Długość wspartej infrastruktury rowerowej” uwzględnionego w ramach wykonania dla osi „Gospodarka niskoemisyjna” zostało oparte na symulacji kosztu jednostkowego na podstawie kosztorysu dot. budowy dróg rowerowych, wykonanego we wrześniu 2014 r. przez p. mgr inż. Joannę Chirkowską, zgodnie z Klasyfikacją robót wg Wspólnego Słownika Zamówień, który stanowił podstawę do obliczeń wartości wskaźnika.

W kalkulacji kosztu jednostkowego wzięto pod uwagę dwie najbardziej rozpowszechnione nawierzchnie wykorzystywane w technologii budowy tego typu infrastruktury, tj.: nawierzchnię z kostki brukowej oraz betonu asfaltowego. Założono, iż poziom dofinansowania projektów będzie wynosił 85%. Wyliczenia przedstawiają poniższe tabele 1 oraz 2.

Tabela 1

	PLN/ km brutto
Koszt jednostkowy 1 km ścieżki rowerowej o szerokości 2 m o nawierzchni z kostki brukowej	780 584,09
Koszt jednostkowy 1 km ścieżki rowerowej o szerokości 2 m o nawierzchni z betonu asfaltowego	658 121,62
Średni koszt jednostkowy brutto 1 km ścieżki rowerowej o szerokości 2 m	719 352,86

Tabela 2

	PLN/km brutto
Wartość jednostkowego kosztu brutto	719 352,86
Intensywność planowanego wsparcia	85%
Wartość jednostkowego kosztu brutto z dotacji*	611 450

*udział dotacji w wartości jednostkowego kosztu kwalifikowanego

Dla określenia **wartości docelowej** wskaźnika dokonano następujących obliczeń:

alokację z rezerwą wykonania dla kategorii interwencji 090 wynoszącą 40 000 000 EUR, przeliczone na PLN (wg kursu 3,55 PLN/EUR) oraz ceny stałe z 2014 r. (128 274 616,08 PLN) podzielono przez wartość kosztu jednostkowego brutto z dotacji (tab. 2) oraz pomniejszono o wskaźnik kompensacji ryzyka (opisany części ogólnej jak i w pkt. E – 34 %).

Ostatecznie wskaźnik otrzymał wartość = **138 km infrastruktury rowerowej**.

Dla określenia **wartości pośredniej (2018)** przyjęto analogiczne założenia dotyczące kosztów jednostkowych, z tym, że uwzględniono alokację bez rezerwy wykonania dla kat. 090 – 37 600 000 EUR (120 578 139,11 PLN).

W związku z tym, że w ramach RPO WD 2007-2013 nie realizowano projektów stricte dotyczących budowy dróg rowerowych związanych z mobilnością miejską (szczegóły opisano powyżej), biorąc pod uwagę potencjalne tempo wdrożenia tego typu projektów, założenie rozpoczęcia naborów w 2016 r. oraz fakt, że cele pośrednie i końcowe wskaźników produktu dotyczą wyłącznie projektów zakończonych można założyć wykonanie wskaźnika w 2018r. na poziomie 25%, tj.: **na poziomie 49 km**.

b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźniki produktu **1. Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji** obrazują projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr 013 – „Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia” oraz nr 014 „Renowacja istniejących budynków mieszkalnych dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia”.

Wskaźniki produktu **2. Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej** obrazują projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr 043 – „Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego i jego promocja (w tym wyposażenie i tabor)”

Wskaźniki produktu **3. Długość wspartej infrastruktury rowerowej** obrazują projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr 090 – „Ścieżki rowerowe i piesze ”

W sumie na te kategorie interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej **51,07 %** całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową.

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Rozwój społeczno-gospodarczy, wzrost produkcji, podnoszenie jakości życia mieszkańców niesie ze sobą wzrost zapotrzebowania na energię. Wzrost jakości życia nie jest możliwy bez poprawy jakości otaczającego środowiska na co niebagatelny wpływ ma zmniejszenie emisyjności gospodarki .

Dla poprawy konkurencyjności gospodarki przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska koniecznym jest podjęcie działań w zakresie zmniejszenia energochłonności całej gospodarki regionu.

Zrównoważenie popytu na energię przy jednoczesnym spełnieniu wymogów dotyczących ochrony środowiska będzie możliwe jedynie poprzez: zwiększenie efektywności energetycznej całej gospodarki, wprowadzenie nowych energooszczędnych technologii np. do budownictwa (również z wykorzystaniem OZE), czy rozwój czystego transportu miejskiego. Działania te są również niezwykle istotne dla ochrony środowiska, ponieważ zmniejszenie zużycia energii oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii niesie za sobą ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Wybrane wskaźniki produktu są zbieżne z powyższą logiką interwencji i odgrywają kluczową rolę w osiągnięciu celów szczegółowych osi.

Realizacja projektów, których bezpośrednim efektem będzie osiągnięcie zaplanowanych wskaźników ukierunkuje interwencje na osiągnięcie zaplanowanych rezultatów powiązanych z zakładanymi celami.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Określając mechanizmy wdrożeniowe skoncentrowano się na kryteriach wyboru projektów. Będą one głównym narzędziem pozwalającym na skoncentrowanie interwencji na tych typach projektów, które przełożą się na realizację pośrednich i końcowych wartości wskaźników wybranych do ram wykonania (tj. np.: premiowanie konkretnych typów projektów). Oprócz kryteriów wyboru projektów, IZ jako mechanizm sprzyjający realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania traktuje też tryb wyboru projektów. W ramach **Osi priorytetowej 3 Niska emisja** przewiduje się wybór projektów w trybie konkursowym. Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programu. Ramy wykonania będą monitorowane na bieżąco, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje (np.: poprzez weryfikację harmonogramu naborów).

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych oraz innych parametrów, które mają wpływ na wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowania wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do

rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania w niniejszym punkcie wskazano czynniki specyficzne:

Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji

1. Obliczony wskaźnik zakłada określone (opisane w założeniach) uwarunkowania. Nie uwzględnia więc specyfiki i zakresu konkretnych projektów, których zakres i koszty wynikać będą z zakresu poprawy charakterystyki energetycznej, pierwotnego stanu poddawanego termomodernizacji budynków i ich systemów zaopatrzenia w ciepło. W przypadku budynków o złej izolacji, uzyskiwane efekty mogą być znaczące, nawet przy niewielkich kosztach realizowanych działań – Waga ryzyka (istotność): umiarkowana.
2. Koszt projektu może też w sposób jawny lub ukryty obejmować działania remontowe, związane z koniecznością modernizacji zdekapitalizowanej konstrukcji budynku czy jego instalacji. Tego typu kosztów nie ujmowano w modelu przyjętym do wyznaczenia wskaźnika jednostkowego, może więc to też mieć wpływ na rozbieżność prognozy z osiągniętym efektem – Waga ryzyka (istotność): umiarkowana.
3. Termomodernizacja przy obecnych kosztach inwestycyjnych i cenach energii i ciepła, charakteryzująca się nadal długim okresem zwrotu (szczególnie przy kosztach tonnych, kompleksowych inwestycjach), może być wciąż mało atrakcyjnym rozwiązaniem zwiększającym efektywność energetyczną. Jednocześnie coraz większego znaczenia nabierają wymagania formalne, nakładające określone obowiązki na użytkowników energii. Trudno zatem ocenić na ile tak naprawdę pojawi się zainteresowanie konkretnymi działaniami i jakie będzie do nich podejście potencjalnych wnioskodawców – Waga ryzyka (istotność): umiarkowana.
4. W latach 2014-2023 należy się spodziewać głębokich zmian w zakresie podejścia do ochrony cieplnej budynków, ich efektywności energetycznej, przy tym szczególnie do budynków będących w dyspozycji jednostek sektora finansów publicznych. Mowa jest bowiem w tej perspektywie czasowej o budynkach zero energetycznych lub zbliżonych do zero energetycznych. Oznacza to gruntowną zmianę zarówno co do konstrukcji przegród budynków, instalacji, jak i zasilania w energię i ciepło. Może nastąpić nie tylko szerokie wykorzystanie kolektorów słonecznych, ale także paneli fotowoltaicznych, które obecnie w Polsce są wykorzystywane co najwyżej w formie pilotażowej. Niewątpliwie będzie również konieczna duża ingerencja w systemy zasilania w energię elektryczną, łącznie np. z budową układów mikrokogeneracji. Przyjęty model zakłada to (poprzez uwzględnienie udziału tzw. głębokiej termomodernizacji), jednak trudno jest zarówno przewidzieć skalę jak i zakres – Waga ryzyka (istotność): poważna.
5. Zmianie może ulegać samo pojęcie/definicja termomodernizacji. Obecnie np. dość marginalnie traktowane jest zużycie energii elektrycznej. Przy coraz bardziej ograniczonych potrzebach

- cieplnych, będzie ono odgrywać coraz większe znaczenie, a oszczędności w tym zakresie również będą brane pod uwagę przy planowaniu przedsięwzięć. W związku z takim rozwojem, mogą pojawiać się też nowe działania, które pociągać będą też nowe koszty działań termomodernizacyjnych – Waga ryzyka (istotność): umiarkowana.
6. Należy się też liczyć ze zintegrowanym podejściem do zagadnienia zrównoważonego rozwoju. Poza dążeniem do osiągnięcia charakterystyki odpowiadającej klasie budynku niskoenergetycznego lub zero energetycznego, celem może być także klasa budynku niskoemisyjnego czy zero emisyjnego – w którym poza oddziaływaniem na środowisko w wyniku wykorzystania źródeł energii ograniczane będzie również oddziaływanie wynikające z gospodarki wodno-ściekowej, odpadowej itp. – Waga ryzyka (istotność): umiarkowana.
 7. Jeżeli dofinansowywane projekty dotyczyć będą tylko termomodernizacji w minimalnym zakresie, może się okazać, że założony efekt będzie dużo większy, szczególnie w początkowych latach Programu. W tym bowiem okresie potencjalni inwestorzy, widząc coraz większe wymagania stawiane w latach kolejnych, mogą wręcz korzystać z obniżonej poprzeczki wymagań formalnych, nie planując szerszego zakresu w celu minimalizacji kosztów całkowitych. W drugiej połowie perspektywy, zainteresowanie tego typu przedsięwzięciami może raptownie zmaleć, ze względu na brak doświadczeń w przeprowadzaniu głębokiej termomodernizacji, jak i na koszty, nawet mając na uwadze tendencję wzrostu ceny energii i jej nośników – Waga ryzyka (istotność): umiarkowana.
 8. Instrumenty finansowe, szczególnie te w formie bezzwrotnej, powodują, że inwestycja dla beneficjenta staje się bardziej opłacalna. Zwiększa się wówczas zainteresowanie podjęciem inwestycji, jak i rozszerzeniem jej zakresu o dodatkowe działania. Z drugiej jednak strony trzeba pamiętać, że nadal konieczne jest dysponowanie środkami na zapewnienie udziału własnego lub pokrycie kosztów niekwalifikowanych. W zależności od przyjętego udziału dofinansowania, konieczny poziom udziału własnego w montażu finansowym inwestycji, może generować określone ograniczenia. Z tego punktu widzenia należało by się spodziewać większego zainteresowania dotacjami, niż innymi instrumentami zwrotnymi. Ostateczna decyzja co do zastosowania określonych form finansowania w osi „Gospodarka niskoemisyjna”, jaka zostanie podjęta po analizie wyników analizy ex-ante dotyczącej możliwości oraz zasadności zastosowania IF w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, będzie miała ogromny wpływ na zainteresowanie wnioskodawców oraz sprawną dystrybucję środków, a co za tym idzie poziomem osiągniętych wskaźników rzeczowych i finansowych – Waga ryzyka (istotność): poważna.
 9. Warunkiem poprzedzającym realizację projektów będzie przeprowadzenie audytów energetycznych, z których będzie można zweryfikować faktyczne oszczędności energii. Kluczowe w ramach oceny takich projektów będzie też kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami ekologicznymi w stosunku do planowanych nakładów finansowych. Tego typu opracowania są sporządzane a priori, najczęściej przed szczegółowym zaprojektowaniem rozwiązań. Osiągnięty efekt może więc odbiegać od planowanego, co jako ryzyko oczywiście w dużej części będzie obciążać beneficjenta, ale może również przekładać się na osiągnięcie celów Programu – Waga ryzyka (istotność): umiarkowana.
 10. Wzrost cen energii będzie stymulować działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej i termomodernizacji. Ich opłacalność może być duża, nawet przy ograniczonym dofinansowaniu.

Ten czynnik może zatem powodować osiągnięcie dużo większego efektu Programu, jak też i nieosiągnięcie oszacowanego a priori efektu (ze względu na podejmowanie dużo bardziej kosztownych działań) – Waga ryzyka (istotność): umiarkowana.

11. Na różnicę wpływ będzie mieć też efekt skali. Do obliczeń przyjęto określoną wielkość obiektu i jego gabaryty. Należy się natomiast liczyć z tym, że jeżeli inwestycja będzie dotyczyła małego budynku, jednostkowy wskaźnik może być większy od bazowego. Jednostkowy koszt może też wzrosnąć w przypadku budynków zabytkowych, ze względu na ograniczenia wynikające z przepisów prawa i wymagania konserwatorskie, które prowadzić mogą do zastosowania droższych technologii. W przypadku dużych obiektów, inwestycji obejmujących zespół budynków itp. koszty jednostkowe raczej będą maleć – Waga ryzyka (istotność): poważna.
12. Mało prawdopodobne, ale możliwe, jest pojawienie się nowego nośnika energii czy jej źródła, które będzie tanie i szeroko dostępne. Taki przypadek obniżyć może wymagania co do zakresu jak i koszt podejmowanych przedsięwzięć – Waga ryzyka (istotność): niska.

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$\text{Równanie } R = [(1 \cdot 3\%) + (12 \cdot 25\%) + (3 \cdot 68\%)] / 16 = 32\%$$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk obniżamy o 32%.

Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej

1. Opóźnienia, bądź niewykonanie projektu związane z procedurami wynikającymi z zamówień publicznych – Waga ryzyka (istotność): poważna;
2. Zmiany w uwarunkowaniach prawnych mające wpływ na planowanie i realizację projektu – Waga ryzyka (istotność): niska;
3. Opóźnienia bądź niewykonanie projektu związane z problemami leżącymi po stronie dostawcy (np. brak mocy przerobowych, upadłość, nieodpowiednie kompetencje itd) – Waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
4. Nowe, dodatkowe wymagania stawiane przewoźnikom przez przepisy czy standardy – Waga ryzyka (istotność): niska;
5. Spadek liczby mieszkańców miasta i zmniejszony popyt na usługi transportu publicznego – Waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
6. Niż demograficzny – Waga ryzyka (istotność): niska;
7. Brak umowy przewoźników na wykonywanie komunikacji miejskiej – Waga ryzyka (istotność): poważna;
8. Brak odpowiednich uregulowań prawnych na poziomie UE związanych z pomocą publiczną w tym sektorze (w poprzedniej perspektywie finansowej obowiązywały wytyczne dot. rekompensaty) - Waga ryzyka (istotność): poważna;

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$\text{Równanie } R = [(3 \cdot 3\%) + (6 \cdot 25\%) + (3 \cdot 68\%)] / 12 = 30\%$$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk obniżamy o 30%.

Długość wspartej infrastruktury rowerowej:

1. Brak odpowiednich lokalizacji inwestycji - waga ryzyka (istotność): poważna;

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące

obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

Równanie $R = [(0 \cdot 3\%) + (4 \cdot 25\%) + (1 \cdot 68\%)] / 5 = 34\%$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk obniżamy o 34%.

Oś priorytetowa IV Środowisko i zasoby

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów (w stosownych przypadkach))

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik rezultatu)	Nr identyfikacyjny.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
4	Wskaźnik produktu #1		Długość sieci kanalizacji sanitarnej	km	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	46	n/d	n/d	154	SL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 18,9% alokacji osi priorytetowej
4	Wskaźnik produktu #2		Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem	Szt.	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	7	n/d	n/d	23	SL 2014-	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 9% alokacji osi priorytetowej
4	Wskaźnik produktu #3		Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów	Szt.	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	0	n/d	n/d	7	SL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 12,5% alokacji osi priorytetowej
	KEW powiązany z WP#3		Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadami na podstawie podpisanych umów	Szt	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	3	n/d	n/d	-	SL 2014	KEW dla WP#3 Planowane jest podpisanie umów o wartości wskaźnika 3 szt.
4	Wskaźnik produktu #4		Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej (CI 20)	osoby	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	0	n/d	n/d	1 650	SL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 11% alokacji osi priorytetowej
4	KEW powiązany z WP#4		Liczba podpisanych umów dot. projektów z zakresu ochrony przeciwpowodziowej	Szt.	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	1	n/d	nd	-	SL 2014	KEW dla WP#4, Planowane jest podpisanie 1 umowy do końca 2018 r.

4	Wskaźnik postępu finansowego	Całkowita wartość wydatków kwalifikowalnych certyfikowanych	euro	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	25 131 941	n/d	n/d	207 652 576	SL 2014	n/d
---	------------------------------	---	------	------	---------------------------	-----	-----	------------	-----	-----	-------------	---------	-----

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

Długość sieci kanalizacji sanitarnej

- a. **dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych:**

Zgodnie z definicją ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych – wskaźnik: *Długość sieci kanalizacji sanitarnej [km]* agreguje wskaźniki:

- Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej;
- Długość przebudowanej kanalizacji sanitarnej;
- Długość wyremontowanej kanalizacji sanitarnej.

Definicja: łączna długość wybudowanego/ przebudowanego/wyremontowanego w ramach projektu przewodu kanalizacyjnego wraz z uzbrojeniem i urządzeniami oraz z przyłączami (w zależności od tego, czy przyłącza są w danym programie kosztem kwalifikowanym), którym odprowadzane są ścieki.

Przez budowę sieci kanalizacji należy rozumieć jej budowę od podstaw. Poprzez rozbudowę - utworzenie nowego odcinka już istniejącego przewodu kanalizacyjnego. Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków przez przyłącze kanalizacyjne rozumie się odcinek przewodu łączącego wewnętrzną instalację kanalizacyjną w nieruchomości odbiorcy usług z siecią kanalizacyjną za pierwszą studzienką, licząc od strony budynku, a w przypadku jej braku do granicy nieruchomości gruntowej.

Przy wyliczeniach wskaźnika przyjęto następujące założenia:

- Dane dot. kosztów odnoszą się do aglomeracji poniżej 10 tys. RLM;
- Podane kwoty alokacji RPO WD 2014-2020 zawierają rezerwy wykonania;
- Wyliczenia oparte są na kosztach budowy sieci - brak danych dot. kosztów samej modernizacji;

Źródło danych do wyliczenia kosztu jednostkowego budowy 1 km sieci kanalizacyjnej:

- I. Na podstawie danych z RPO WD 2007-2013 średni koszt budowy 1 km sieci kanalizacyjnej w oparciu o koszty kwalifikowalne wynosił na koniec września 2013 r. **611 tys. PLN.**

- II. Na podstawie sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych na terenie województwa dolnośląskiego za rok 2012: z powodu braku niektórych danych przyjęto założenie, że kompleksowe nakłady finansowe są równe całkowitej wartości wydatków kwalifikowanych – wtedy średni koszt budowy 1 km sieci kanalizacyjnej to **585 tys. PLN**.
- III. Na podstawie IV aktualizacji KPOŚK: z powodu braku niektórych danych przyjęto założenie, że kompleksowe nakłady finansowe są równe całkowitej wartości wydatków kwalifikowanych – wtedy średni koszt budowy 1 km sieci kanalizacyjnej to **647 tys. PLN**.

Zgodnie z IV aktualizacją KPOŚK w województwie dolnośląskim do końca 2015 r. planuje się wybudować ponad 770 km sieci kanalizacyjnej dla aglomeracji 2 000-10 000 RLM - uwzględniającej cel osiągnięcia przez aglomerację wskaźnika koncentracji na poziomie 120 M/km na 31.12.2015 r.

Obliczenie jednostkowego kosztu kwalifikowalnego budowy 1 km sieci kanalizacyjnej:

$(611 \text{ tys. PLN} + 585 \text{ tys. PLN} + 647 \text{ tys. PLN}) / 3 = 614 \text{ 330 PLN}$.

Przeliczenie na ceny stałe:

Uwzględniono wskaźnik $W_{2007,2014}^{WCPBM} = 100,4\%$

Jednostkowy koszt kwalifikowalny budowy 1 km sieci kanalizacyjnej wynosi wobec powyższego 611 882 PLN

Średnie dofinansowanie dla projektów dot. budowy kanalizacji z RPO WD 2007-2013 na poziomie 80% proponuje się oprzeć wyliczenia na tej wielkości: $611 \text{ 882 PLN} * 80\% = \mathbf{489 \text{ 506 PLN}}$.

Biorąc pod uwagę, iż w kategorii 022 mieści się zarówno sieć kanalizacyjna jak i oczyszczalnie ścieków (wraz z zagospodarowaniem osadów ściekowych), w tym przydomowe oczyszczalnie założono, że 71,88% alokacji tego kodu interwencji przeznaczone zostanie na sieć kanalizacyjną – tj. **120 754 849 PLN**

Obliczenie wartości wskaźnika:

Alokacja na sieć kanalizacyjną	<u>120 754 849 PLN</u>
Jednostkowy koszt budowy 1 km sieci	489 506 PLN
Kompensacja	37,5%
Wartość wskaźnika 2014-2020, km	154

Wartość pośrednią dla tego wskaźnika obliczono analogicznie jak powyżej, z tą różnicą że wartości końcowe poszczególnych wskaźników liczone były poprzez użycie alokacji bez rezerwy wykonania i nie były pomniejszane przez wskaźnik kompensacji. Natomiast wartość ostateczną pomniejszono do 20%.

- b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźnik produktu **Długość sieci kanalizacji sanitarnej** obrazuje projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr 022 "Oczyszczanie ścieków". W sumie na tę kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 29,1% całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową.

Na podstawie danych z RPO WD 2007-2013 (biorąc pod uwagę koszty kwalifikowalne dotyczące projektów stricte odnoszących się do sieci kanalizacyjnej lub do oczyszczalni ścieków – realizujące wyłącznie wskaźnik długość sieci kanalizacyjnej lub liczba wybudowanych, przebudowanych oczyszczalni ścieków) wynika, że 52,35% nakładów finansowych na oczyszczanie ścieków – poniesiono na oczyszczalnie ścieków, a 47,65% na sieć kanalizacyjną.

Ze Sprawozdania z KPOŚK w 2012 r. wynika, że 12% nakładów finansowych na oczyszczanie ścieków – poniesiono na oczyszczalnie ścieków (wraz z zagospodarowaniem osadów ściekowych), a 88% na sieć kanalizacyjną.

Zgodnie z IV aktualizacją KPOŚK – w województwie dolnośląskim do końca 2015 r. planuje się następujący stosunek nakładów na oczyszczanie ścieków: 20% nakładów finansowych na oczyszczalnie ścieków (wraz z zagospodarowaniem osadów ściekowych), a 80% na sieć kanalizacyjną.

Biorąc pod uwagę powyższe – średni procentowy rozkład środków odnoszących się do sieci kanalizacyjnej i do oczyszczalni ścieków przedstawia się następująco:

	Nakłady na oczyszczalnie ścieków	Nakłady na sieć kanalizacyjną
RPO WD 2007-2013	52,35%	47,65%
KPOŚK za 2012 r.	12%	88%
IV aktualizacja KPOŚK	20%	80%
Średnia	28,12%	71,88%

Biorąc pod uwagę, iż w kategorii 022 mieści się zarówno sieć kanalizacyjna jak i oczyszczalnie ścieków (wraz z zagospodarowaniem osadów ściekowych), w tym przydomowe oczyszczalnie założono, że 71,88% alokacji tego kodu interwencji przeznaczone zostanie na sieć kanalizacyjną – tj. **120 754 849 PLN**

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Zakres wsparcia w RPO WD 2014-2020: Wspierane będą przede wszystkim przedsięwzięcia dotyczące budowy lub rozbudowy zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych (w tym instalacje dot. zagospodarowania osadów ściekowych jako element projektu), w aglomeracjach 2 - 10 tys. RLM wyznaczonych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Określając mechanizmy wdrożeniowe uwaga zostanie skupiona na kryteriach wyboru projektów. Będą one głównym narzędziem pozwalającym na skoncentrowanie interwencji na tych typach projektów, które przełożą się na realizację pośrednich i końcowych wartości wskaźników wybranych do ram wykonania. W ramach Osi priorytetowej 4 Środowisko i zasoby przewiduje się wybór projektów w trybie konkursowym. Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programu. Ramy wykonania będą monitorowane na bieżąco, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje.

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych oraz innych parametrów, które mają wpływ na wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowania wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należycie uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka: czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania tj.:

- **ryzyko zmieniającej się ceny** - ryzyko ściśle związane z niekorzystnymi zmianami cen materiałów i surowców do produkcji zużywanych, a także wyrobów i usług sprzedawanych. Także wprowadzenie nowych standardów produkcji oraz świadczonych usług może spowodować znaczący wzrost kosztów, co z kolei może przełożyć się na wzrost kosztu jednostkowego branego pod uwagę przy szacowaniu wartości docelowych. Również obciążenia fiskalne (ewentualna zmiana wysokości podatku VAT) a także zasady udzielania pomocy publicznej będą miały wpływ na aplikowanie przez potencjalnych beneficjentów – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
- **ryzyko walutowe** - związane jest z wahaniami kursu euro. Powyższe może mieć duże znaczenie, ponieważ od tego zależy dostępność środków do wykorzystania w ramach

planowanej interwencji. Wiąże się to ściśle z globalną sytuacją społeczno-gospodarczą, która ma znaczący wpływ na kursy walut. Dobrym przykładem jest światowy kryzys gospodarczy mający miejsce na przełomie 2008/2009 w skutek, którego wartość euro w stosunku do złotego znacznie wzrosła – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;

- **zawieszenie płatności przez KE dla danej osi priorytetowej** – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
- czynniki które mogą wpłynąć na harmonogram realizacji planów działania dot. spełnienia **warunków wstępnych (ex ante)**, a które są poza kompetencjami IZ oraz instytucji odpowiedzialnych za spełnienie tych warunków – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;

Specyficzne czynniki ryzyka:

- ryzyko ogłoszenia upadłości przez firmę realizującą zadanie, wydłużanie się, bądź problemy w realizacji projektu związane z warunkami pogodowymi – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
- opóźnienia w IV Aktualizacji KPOŚK oraz Masterplanach dla wdrażania dyrektywy 91/271/EWG - waga ryzyka (istotność): poważna;
- zmiany w granicach aglomeracji wynikające z IV AKPOŚK – zmianie może ulec katalog potencjalnych beneficjentów co wpłynie na wielkość zainteresowania naborami - waga ryzyka (istotność): poważna;

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$R=(5*(\text{ryzyko umiarkowane})+2*(\text{ryzyko poważne})/7=(5*25+2*68)/7=37,3\%$$

Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem

- a. **dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych:**

Wskaźnik z WLWK.

Definicja wskaźnika „**Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem**”: Liczba nieruchomości zabytkowych (wpisanych do rejestru zabytków lub objętych inną formą ochrony), które zostały zrewitalizowane, zachowane, zabezpieczone na wypadek zagrożeń, zrewaloryzowane, poddane konserwacji, renowacji, restauracji, a także adaptacji na cele kulturalne w ramach realizowanych projektów.

Uwaga: pomimo tak szerokiej definicji wskaźnika w kierunkach w RPO WD 2014-2020 brane będą pod uwagę tylko zabytki nieruchome wpisane do rejestru prowadzonego przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu – zgodnie z kierunkami wsparcia Programu).

Ponadto w opracowaniu posłużono się informacjami z ankiety wypełnionej przez JST z terenu województwa dolnośląskiego odnośnie planowanych w nowej perspektywie działań dot. zabytków nieruchomych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków.

Biorąc pod uwagę zapisy projektu Linii Demarkacyjnej, w przypadku projektów dot. ochrony zabytków, maksymalna wartość kosztów projektów realizowanych w ramach RPO została wskazana na 5 mln EUR.

Przy wyliczeniach wskaźnika przyjęto następujące założenia:

- Podane kwoty alokacji RPO WD 2014-2020 zawierają rezerwy wykonania;
- Szacowanie wskaźnika „**Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem**” zostało oparte na danych historycznych już wdrażanych w ramach RPO WD 2007-2013 projektów realizowanych w działaniu 6.4 „Turystyka kulturowa” – realizujących wskaźnik: Liczba obiektów zabytkowych nieruchomych poddanych procesowi konserwacji i/lub restauracji - udostępnionych dla ruchu turystycznego.

Źródło danych do wyliczenia kosztu jednostkowego:

1. Na podstawie danych z RPO WD 2007-2013 średni koszt projektu dot. zabytków nieruchomych w oparciu o koszty kwalifikowalne wynosił **1 491 688 PLN**.
2. Na podstawie danych z ankiety wypełnionej przez JST z terenu województwa dolnośląskiego odnośnie planowanych w nowej perspektywie działań dot. zabytków nieruchomych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków:
 - w nowej perspektywie planowane są działania dot. 453 zabytków nieruchomych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków - przybliżony koszt całkowity planowanych inwestycji 1 043 740 000 zł.
 - Z powodu braku niektórych danych przyjęto założenie, że kompleksowe nakłady finansowe są równe całkowitej wartości wydatków kwalifikowanych.

Koszt jednostkowy wyliczony na podstawie ankiet $1\,043\,740\,000 : 453 = 2\,304\,061$ PLN.

Obliczenie jednostkowego kosztu kwalifikowalnego:

$(1\,491\,688\text{ PLN} + 2\,304\,061\text{ PLN}) / 2 = 1\,897\,874,50$ PLN.

Przeliczenie na ceny stałe:

Uwzględniono wskaźnik $W_{2007,2014}^{WCPBM} = 100,4\%$

Jednostkowy koszt kwalifikowalny wynosi w cenach bieżących wynosi wobec powyższego: 1 890 313 PLN

Średnie dofinansowanie dla projektów dot. obiektów zabytkowych z RPO WD 2007-2013 na poziomie 81,5% oraz możliwe dofinansowanie w RPO WD 2014-2020 na poziomie 85% proponuje się oprzeć wyliczenia na wielkości średniej – 83,25%: $1\,890\,313\text{ PLN} * 83,25\% = 1\,573\,686$ PLN.

Założono, że 60% alokacji kodu interwencji 094 będzie realizowała ten wskaźnik, pozostałe środki przeznaczone będą przede wszystkim na instytucję kultury.

Obliczenie wartości wskaźnika:

Alokacja na wskaźnik	57 723 577 PLN
Jednostkowy koszt	1 573 686 PLN
Kompensacja	37,5%
Wartość wskaźnika 2014-2020, szt.	23

Wartość pośrednią dla tego wskaźnika obliczono analogicznie jak powyżej, z tą różnicą że wartości końcowe poszczególnych wskaźników liczone były poprzez użycie alokacji bez rezerwy wykonania i nie były pomniejszane przez wskaźnik kompensacji. Natomiast wartość ostateczną pomniejszono do 20%.

b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Biorąc pod uwagę, iż kategoria 094 zawiera poza ochroną także rozwój i promowanie dóbr publicznych w dziedzinie kultury i dziedzictwa założono, że 60% alokacji tego kodu interwencji przeznaczone zostanie na zabytki nieruchome – tj. 57 723 577 PLN.

Wskaźnik produktu **Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem** obrazuje projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr 094 „Ochrona, rozwój i promowanie dóbr publicznych w dziedzinie kultury i dziedzictwa”. W sumie na te kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 16,7% całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową.

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Zakres wsparcia w RPO WD 2014-2020: Realizowane będą przedsięwzięcia dotyczące małej infrastruktury z zakresu ochrony, rozwoju, udostępniania i promocji zasobów dziedzictwa kulturowego przynoszące trwały efekt socjoekonomiczny. Wsparciem zostaną objęte zabytki nieruchome, wpisane do rejestru prowadzonego przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu wraz z ich otoczeniem, jak również zabytki ruchome znajdujące się w ww. zabytkach objętych wsparciem. Możliwe będzie przystosowanie obiektów zabytkowych do pełnienia przez nie nowych funkcji (w szczególności do prowadzenia działalności kulturalnej i turystycznej).

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Określając mechanizmy wdrożeniowe uwaga zostanie skupiona na kryteriach wyboru projektów. Będą one głównym narzędziem pozwalającym na skoncentrowanie interwencji na tych typach projektów, które przełożą się na realizację pośrednich i końcowych wartości wskaźników wybranych do ram wykonania. W ramach Osi priorytetowej 4 Środowisko i zasoby przewiduje się wybór projektów w trybie konkursowym. Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii

beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programów. Ramy wykonania będą monitorowane na bieżąco, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje.

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych oraz innych parametrów, które mają wpływ na wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

- e. **na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowania wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:**

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka: czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania tj.:

- **ryzyko zmieniającej się ceny** - ryzyko ściśle związane z niekorzystnymi zmianami cen materiałów i surowców do produkcji zużywanych, a także wyrobów i usług sprzedawanych. Także wprowadzenie nowych standardów produkcji oraz świadczonych usług może spowodować znaczący wzrost kosztów, co z kolei może przełożyć się na wzrost kosztu jednostkowego branego pod uwagę przy szacowaniu wartości docelowych. Również obciążenia fiskalne (ewentualna zmiana wysokości podatku VAT) a także zasady udzielania pomocy publicznej będą miały wpływ na aplikowanie przez potencjalnych beneficjentów – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
- **ryzyko walutowe** - związane jest z wahaniami kursu euro. Powyższe może mieć duże znaczenie, ponieważ od tego zależy dostępność środków do wykorzystania w ramach planowanej interwencji. Wiąże się to ściśle z globalną sytuacją społeczno-gospodarczą, która ma znaczący wpływ na kursy walut. Dobrym przykładem jest światowy kryzys gospodarczy mający miejsce na przełomie 2008/2009 w skutek, którego wartość euro w stosunku do złotego znacznie wzrosła – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;

- **zawieszenie płatności przez KE dla danej osi priorytetowej** – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
- czynniki które mogą wpłynąć na harmonogram realizacji planów działania dot. spełnienia **warunków wstępnych (ex ante)**, a które są poza kompetencjami IZ oraz instytucji odpowiedzialnych za spełnienie tych warunków – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;

Specyficzne czynniki ryzyka:

- problemy z zabezpieczeniem wkładu własnego wnioskodawcy - waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
- „niespodziewane koszty” – dodatkowe koszty powstałe w wyniku realizacji działania, powodujące opóźnienia w pracach – waga ryzyka (istotność): poważna;
- długi okres przygotowywania dokumentacji w projektach w tym zakresie – waga ryzyka (istotność): poważna;

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$R=(5*(\text{ryzyko umiarkowane})+2*(\text{ryzyko poważne}))/7=(5*25+2*68)/7= 37,3\%$$

Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów

Zmiana wskaźnika:

W metodologii z 2014 r. założono, że koszt jednostkowy który był podstawą wyliczenia wartości wskaźnika, wynosił 4 757 220 zł.

Natomiast ze względu na zmiany, które zaszły w gospodarce zwłaszcza dotyczące wzrostu cen usług i robót budowlanych oraz spadku bezrobocia i wzrostu płac, pojawiła się konieczność urealnienia zastosowanego w metodologii kosztu jednostkowego. Na podstawie realizowanych projektów wyliczono, że średni koszt realizacji projektu wynosi 13 090 433,60 zł (wzrost o ponad 2,5 razy). IZ urealniła wartość docelową wskaźnika.

Nowa wartość wskaźnika: Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów – 7.

- a. **dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych:**

Zgodnie z definicją ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych – wskaźnik: „Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów [szt.]” agreguje wskaźniki:

Liczba wybudowanych zakładów zagospodarowania odpadów [szt.]

Liczba przebudowanych zakładów zagospodarowania odpadów [szt.]

Definicja: Liczba obiektów wybudowanych/przebudowanych w ramach zrealizowanych projektów.

Przez zakład rozumie się jedną lub kilka instalacji wraz z terenem, do którego prowadzący instalacje posiada tytuł prawny, oraz znajdującymi się na nim urządzeniami. [Art. 3, pkt 48 ustawy z dn. 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2001 r., Nr 62, poz. 627 z późn. zm.)].

Przez gospodarowanie odpadami rozumie się zbieranie, transport, przetwarzanie odpadów, łącznie z nadzorem nad tego rodzaju działaniami, jak również późniejsze postępowanie z miejscami unieszkodliwiania odpadów oraz działania wykonywane w charakterze sprzedawcy odpadów lub pośrednika w obrocie odpadami. [Art. 3, pkt. 1 Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2013 r. poz. 21)].

Przez wybudowanie rozumie się roboty o charakterze inwestycyjnym polegające na wzniesieniu nowych obiektów wraz z wyposażeniem służącym zagospodarowaniu odpadów. O zaliczeniu do inwestycji budowlanej decydują kryteria rzeczowe a nie finansowe.

Przy wyliczeniach wskaźnika przyjęto następujące założenia:

- Podane kwoty alokacji RPO WD 2014-2020 zawierają rezerwy wykonania;

Źródło danych do wyliczenia wskaźnika:

1. Na podstawie danych z RPO WD 2007-2013 średnia wartość wydatków kwalifikowanych projektów z zakresu gospodarki odpadami (po odrzuceniu wartości skrajnych) wynosiła około **6 308 386 PLN**.
2. Na podstawie danych z ankiety wypełnionej przez JST z terenu województwa dolnośląskiego odnośnie planowanych w nowej perspektywie działań dot. zakładów zagospodarowania odpadami:
 - w nowej perspektywie planowane są działania dot. **26** zakładów - przybliżony koszt całkowity planowanych inwestycji **244 976 630 PLN**.
 - Z powodu braku niektórych danych przyjęto założenie, że kompleksowe nakłady finansowe są równe całkowitej wartości wydatków kwalifikowanych.
 - Średni całkowity koszt inwestycji po odrzuceniu wartości skrajnych wynosi **8 617 391 PLN**.

Obliczenie jednostkowego kosztu kwalifikowalnego:

$(6\,308\,386\text{ PLN} + 8\,617\,391\text{ PLN}) / 2 = 7\,462\,888,5\text{ PLN}$.

Przeliczenie na ceny stałe:

Uwzględniono wskaźnik $W_{2007,2014}^{WCPBM} = 100,4\%$

Jednostkowy koszt wynosi wobec powyższego: 5 946 524,7 PLN

Biorąc pod uwagę średnie dofinansowanie dla projektów dot. ZZO z RPO WD 2007-2013 na poziomie 75% oraz możliwe dofinansowanie w RPO WD 2014-2020 na poziomie 85% proponuje się oprócz wyliczenia na wielkości – 80%: $5\,946\,524,7\text{ PLN} * 80\% = \underline{\underline{4\,757\,220\text{ PLN}}}$.

Obliczenie wartości wskaźnika:

Alokacja na wskaźnik	<u>79 815 316 PLN</u>
Jednostkowy koszt projektu	<u>4 757 220 PLN</u>
Kompensacja	<u>42,2%</u>
Wartość wskaźnika 2014-2020, szt.	<u>10</u>

Wartość pośrednią dla tego wskaźnika określono na poziomie 0 szt. z jednoczesnym wskazaniem określenia Kluczowego Etapu Wdrażania.

b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Biorąc pod uwagę, iż obie kategorie zawierają w sobie finansowanie zakładów zagospodarowania odpadami założono, że 80% ich sumy przeznaczonych zostanie na zzo – tj. 79 815 316 PLN.

Wskaźnik produktu **Liczba zakładów zagospodarowania odpadów** obrazuje projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr 017 „Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych (w tym działania w zakresie: minimalizacji, segregacji, recyklingu)” i 018 „Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych (w tym działania w zakresie: mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, przetwarzania termicznego, przekształcania termicznego i składowania na składowiskach)”. W sumie na te kategorie interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 17,3% całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową.

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Zakres wsparcia w RPO WD 2014-2020: Realizowane będą przedsięwzięcia wynikające z planów inwestycyjnych dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi, zgodne z hierarchią postępowania z odpadami - przede wszystkim ukierunkowane na selektywną zbiórkę, recykling i przygotowanie do ponownego użycia. Wsparcie uzyskają działania dotyczące rozwoju niezbędnej infrastruktury służącej zagospodarowaniu odpadów komunalnych (z wyłączeniem budowy i rozbudowy składowisk) w regionach gospodarki odpadami, w których nie przewidziane komponentu dot. ich termicznego przekształcania.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Określając mechanizmy wdrożeniowe uwaga zostanie skupiona na kryteriach wyboru projektów. Będą one głównym narzędziem pozwalającym na skoncentrowanie interwencji na tych typach projektów, które przełożą się na realizację pośrednich i końcowych wartości wskaźników wybranych do ram wykonania. W ramach Osi priorytetowej 4 Środowisko i zasoby przewiduje się wybór projektów w trybie konkursowym. Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programów. Ramy wykonania będą monitorowane na bieżąco, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje.

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych oraz innych parametrów, które mają wpływ na wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowanie wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka: czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania tj.:

- **ryzyko zmieniającej się ceny** - ryzyko ściśle związane z niekorzystnymi zmianami cen materiałów i surowców do produkcji zużywanych, a także wyrobów i usług sprzedawanych. Także wprowadzenie nowych standardów produkcji oraz świadczonych usług może spowodować znaczący wzrost kosztów, co z kolei może przełożyć się na wzrost kosztu jednostkowego branego pod uwagę przy szacowaniu wartości docelowych. Również obciążenia fiskalne (ewentualna zmiana wysokości podatku VAT) a także zasady udzielania

pomocy publicznej będą miały wpływ na aplikowanie przez potencjalnych beneficjentów– waga ryzyka (istotność): umiarkowana;

- **ryzyko walutowe** - związane jest z wahaniami kursu euro. Powyższe może mieć duże znaczenie, ponieważ od tego zależy dostępność środków do wykorzystania w ramach planowanej interwencji. Wiąże się to ściśle z globalną sytuacją społeczno-gospodarczą, która ma znaczący wpływ na kursy walut. Dobrym przykładem jest światowy kryzys gospodarczy mający miejsce na przełomie 2008/2009 w skutek, którego wartość euro w stosunku do złotego znacznie wzrosła– waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
- **zawieszenie płatności przez KE dla danej osi priorytetowej** – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
- czynniki które mogą wpłynąć na harmonogram realizacji planów działania dot. spełnienia **warunków wstępnych (ex ante)**, a które są poza kompetencjami IZ oraz instytucji odpowiedzialnych za spełnienie tych warunków– waga ryzyka (istotność): poważna;

Specyficzne czynniki ryzyka:

- trwające prace nad zmianami prawa w zakresie gospodarowania odpadami na poziomie krajowym – waga ryzyka (istotność) - poważna

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$R=(3*(\text{ryzyko umiarkowane})+2*(\text{ryzyko poważne}))/5 = (3*25 + 2*68)/5 = 42,2\%$$

Kluczowy etap Wdrażania (KEW):

Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadami na podsatwie podpisanych umów: 3 szt.

Propozycja dodania KEW ze względu na opóźnienia związane z wdrożeniem art. 28 i 29 dyrektywy 2008/98/WE w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy, dotyczących istnienia co najmniej jednego lub kilku planów gospodarki odpadami (które osobno lub łącznie pokrywają cały obszar geograficzny kraju) oraz zintegrowanych z nimi programów zapobiegania powstawaniu odpadów.

Dokumenty te winny być zgodne z wymogami przedmiotowej dyrektywy i winny mieć na celu osiągnięcie celów założonych w polityce ochrony środowiska, oddzielenie tendencji wzrostu ilości wytwarzanych odpadów i ich wpływu na środowisko od tendencji wzrostu gospodarczego kraju, wdrażanie hierarchii sposobów postępowania z odpadami oraz zasady samowystarczalności i bliskości, a także utworzenie i utrzymanie w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji gospodarowania odpadami, spełniających wymagania ochrony środowiska.

Pierwszym dokumentem który został opracowany na poziomie krajowym z uwzględnieniem powyższych zapisów był „Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów” przyjęty 26 czerwca 2014 r. przez Radę Ministrów.

Kolejnym dokumentem - „Krajowy plan gospodarki odpadami 2022” przyjęty 1 lipca 2016 r. przez Radę Ministrów.

Zatem wojewódzkie plany gospodarki odpadami w celu zachowania zgodności z KPGO mogły być dopiero po 1 lipca 2016 r. poddane aktualizacji mającej na celu wdrożenie dyrektywy 2008/98/WE i dostawanie zapisów do KPGO.

Ze względu na wymogi zawarte w Umowie Partnerstwa, ze środków unijnych finansowane będą jedynie projekty uwzględnione w tworzonych przez zarządy województw i zatwierdzanych przez ministra właściwego ds. środowiska planach inwestycyjnych dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi będącymi załącznikami do WPGO. Celem planów inwestycyjnych jest wskazanie infrastruktury niezbędnej do osiągnięcia do 2020 roku zgodności z unijnymi dyrektywami w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym wdrożenia hierarchii sposobów postępowania z odpadami, osiągnięcia wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu oraz ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.

Wobec powyższych faktów, nastąpiło opóźnienie ogłaszania naborów na przedmiotowy zakres projektów odpadowych powodujące tym samym znaczne opóźnienia w ich realizacji.

Poziom przyjęty dla KEW jest zdeterminowany tymi samymi czynnikami, z powodu których przyjęto poziom wskaźnika produktu na 2018 r. (jak wyżej).

Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych:

Wskaźnik z WLWK - definicja wskaźnika „**Liczba ludności korzystającej ze środków ochrony przeciwpowodziowej**”: Number of people exposed to flood risk where vulnerability decreased as a direct consequence of a supported project (Liczba osób podlegających zagrożeniu powodziowemu, u których zagrożenie zmniejszyło się w wyniku bezpośredniej realizacji projektu).

Początkowo przy szacowaniu wartości wskaźnika bazowano na danych bezpośrednio pozyskanych od potencjalnych beneficjentów (Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych – szacowano dane zgodnie z metodami z poprzedniej perspektywy finansowej gdzie brano pod uwagę ewidencję mieszkańców). Ministerstwo Rozwoju w roboczym katalogu definicji wskaźników w WLWK z marca 2014 r. jako metody pomiaru dla wskaźnika wskazywało: dane pozyskane bezpośrednio od

beneficjentów; punktem wyjścia dla oszacowania liczby osób korzystających z ochrony powinny być tworzone obecnie mapy zagrożenia powodziowego). Z uwagi na fakt, iż w momencie programowania i przyjmowania RPO mapy zagrożenia powodziowego były w trakcie konsultacji i weryfikacji, a przyjęte zostały dopiero 15 kwietnia 2015 r., jako metodę pomiaru i źródło danych do oszacowania wartości docelowych wskaźnika przyjęto dane pozyskiwane bezpośrednio od beneficjentów. Ponieważ obecnie istnieją już i obowiązują mapy zagrożenia powodziowego – konieczne jest przeprowadzenie korekty wartości przedmiotowego wskaźnika.

Zmiana dotyczy zatem oszacowania wartości wskaźnika na poziomie zgodnym z przyjętymi mapami zagrożenia przeciwpowodziowego, tj. 1 650 osób.

Obecne zatem metodologie wyliczania wskaźnika należy dostosować do map zagrożenia powodziowego.

Z uwagi na zmianę we wskaźniku produktu skorygowano także wartość dla kluczowego etapu wdrażania - Liczba podpisanych umów dot. projektów z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Bazując na informacjach przesłanych przez Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych można założyć, że ok. 70 mln PLN zawierające się w kodzie interwencji 087 będzie realizowało opisywany wskaźnik.

Wskaźnik produktu „Zapobieganie ryzyku i zarządzaniu ryzykiem: **liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej**” i powiązany z nim KEW „**Liczba podpisanych umów dot. projektów z zakresu ochrony przeciwpowodziowej**” obrazują projekty realizowane w ramach kategorii interwencji 087 „Środki w zakresie dostosowania do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem, np. erozją, pożarami, powodzią, burzami, suszami, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie, w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami”. W sumie na te kategorie interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 11% całości alokacji przeznaczanej na tę oś priorytetową.

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Wspierane będą kompleksowe projekty związane z budową lub rozbudową systemów i urządzeń małej retencji. Dofinansowanie będą mogły otrzymać także inwestycje przeciwpowodziowe (mające na celu ochronę obszarów ze średnim ryzykiem powodziowym) – będące częścią zintegrowanych planów zarządzania ryzykiem powodziowym zgodnie z wymogami prawa UE (w tym tzw. Ramowej Dyrektywy Wodnej i Dyrektywy Powodziowej).

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Określając mechanizmy wdrożeniowe uwaga zostanie skupiona na kryteriach wyboru projektów. Będą one głównym narzędziem pozwalającym na skoncentrowanie interwencji na tych typach projektów, które przełożą się na realizację pośrednich i końcowych wartości wskaźników wybranych do ram wykonania (tj. premiowanie konkretnych typów projektów). W ramach Osi priorytetowej 4 Środowisko i zasoby przewiduje się wybór projektów w trybie konkursowym. Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programów. Ramy wykonania będą monitorowane na bieżąco, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje.

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych oraz innych parametrów, które mają wpływ na wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowania wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka: czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania tj.:

- **ryzyko zmieniającej się ceny** - ryzyko ściśle związane z niekorzystnymi zmianami cen materiałów i surowców do produkcji zużywanych, a także wyrobów i usług sprzedawanych. Także wprowadzenie nowych standardów produkcji oraz świadczonych usług może spowodować znaczący wzrost kosztów, co z kolei może przełożyć się na wzrost kosztu jednostkowego branego pod uwagę przy szacowaniu wartości docelowych. Również obciążenia fiskalne (ewentualna zmiana wysokości podatku VAT) a także zasady udzielania

pomocy publicznej będą miały wpływ na aplikowanie przez potencjalnych beneficjentów – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;

- **ryzyko walutowe** - związane jest z wahaniami kursu euro. Powyższe może mieć duże znaczenie, ponieważ od tego zależy dostępność środków do wykorzystania w ramach planowanej interwencji. Wiąże się to ściśle z globalną sytuacją społeczno-gospodarczą, która ma znaczący wpływ na kursy walut. Dobrym przykładem jest światowy kryzys gospodarczy mający miejsce na przełomie 2008/2009 w skutek, którego wartość euro w stosunku do złotego znacznie wzrosła – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
- **zawieszenie płatności przez KE dla danej osi priorytetowej** – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
- czynniki które mogą wpłynąć na harmonogram realizacji planów działania dot. spełnienia **warunków wstępnych (ex ante)**, a które są poza kompetencjami IZ oraz instytucji odpowiedzialnych za spełnienie tych warunków – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
- problematyczne kwestie w zakresie prawa, trudności z uzyskaniem decyzji środowiskowych i długi okres realizacji projektów – waga ryzyka (istotność): umiarkowana

Liczba podpisanych umów dotyczących projektów z zakresu ochrony przeciwpowodziowej - KEW

- a. **dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych:**

Definicja wskaźnika **Liczba podpisanych umów dot. projektów z zakresu ochrony przeciwpowodziowej** opiera się na definicji wskaźnika produktu „Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: liczba ludności odnoszącej korzyści z środków ochrony przeciwpowodziowej”: Number of people exposed to flood risk where vulnerability decreased as a direct consequence of a supported project (Liczba osób podlegających zagrożeniu powodziowemu, u których zagrożenie zmniejszyło się w wyniku bezpośredniej realizacji projektu).

Wielkość wskaźnika „Liczba ludności korzystającej ze środków ochrony przeciwpowodziowej” została otrzymana poprzez przeprowadzenie badania rynku wśród potencjalnych projektobiorców (na podstawie już obowiązujących map zagrożenia powodziowego). Ze względu na potrzebę określenia celu pośredniego w 2018 r. i możliwą przedłużającą się realizację tego typu projektów infrastrukturalnych (wynikająca m.in. z konieczności zapewnienia zgodności z Ramową Dyrektywą Wodną) wskaźnik produktu przekształcono w KEW, opisujący zobowiązanie się do podpisania umów z przyszłymi beneficjentami projektu. Na podstawie zebranych informacji założono, bazując na dostępnej alokacji, że do roku 2018 (cel pośredni) zostanie podpisana 1 umowa.

- b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:**

Za działania związane z małą retencją odpowiadać będzie kod interwencji 087. Na podstawie informacji przekazanych od DZMiUW oszacowano, że wartość dofinansowania działań z zakresu wsparcia w tym priorytecie inwestycyjnym będzie wynosiła ok. 70 mln PLN kodu interwencji 087.

Wskaźnik produktu „Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: **liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej**” i powiązany z nim KEW „**Liczba podpisanych umów dot. projektów z zakresu ochrony przeciwpowodziowej**” obrazują projekty realizowane w ramach kategorii interwencji 087 „Środki w zakresie dostosowania do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem, np. erozją, pożarami, powodzią, burzami, suszami, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie, w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami”. W sumie na te kategorie interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 11% całości alokacji przeznaczonych na tę oś priorytetową.

- c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:**

Zakres wsparcia w RPO WD 2014-2020: wspierane będą kompleksowe projekty związane z budową lub rozbudową systemów i urządzeń małej retencji oraz z działaniami przeciwpowodziowymi, wpływające na bezpieczeństwo zarówno obywateli, jak i środowiska naturalnego.

- d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:**

Określając mechanizmy wdrożeniowe uwaga zostanie skupiona na kryteriach wyboru projektów. Będą one głównym narzędziem pozwalającym na skoncentrowanie interwencji na tych typach projektów, które przełożą się na realizację pośrednich i końcowych wartości wskaźników wybranych do ram wykonania (tj. premiowanie konkretnych typów projektów). W ramach Osi priorytetowej 4 Środowisko i zasoby przewiduje się wybór projektów w trybie konkursowym. Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący. Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programów. Ramy wykonania będą monitorowane na bieżąco, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje.

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych oraz innych parametrów, które mają wpływ na wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego

zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

- e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowanie wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

Wskaźnik „Liczba podpisanych umów dotyczących projektów z zakresu ochrony przeciwpowodziowej” został wprowadzony jako KEW do wskaźnika „Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej”, aby umożliwić realizację celu pośredniego na rok 2018 uwzględniając czynniki ryzyka opisane powyżej w metodologii wskaźnika „Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej”.

Oś priorytetowa V Transport

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów (w stosownych przypadkach))

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik rezultatu)	Nr identyfikacyjny.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
5 Transport	Produkt		Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI14)	km	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	4,4	n/d	n/d	66,4	SL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 24,64% alokacji osi priorytetowej

5 Transport	KEW	Szacowana długość przebudowanych, zmodernizowanych dróg na podstawie podpisanych umów	km	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	26,56	n/d	n/d		SL 2014	KEW dla WP nr 1
5 Transport	Produkt	Całkowita długość przebudowanych, zmodernizowanych linii kolejowych (CI 12)	km	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	4	n/d	n/d	62	SL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 25,38 % alokacji osi priorytetowej
5 Transport	KEW	Szacowana długość przebudowanych, zmodernizowanych linii kolejowych na podstawie umów	km	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	12	n/d	n/d		SL 2014	KEW dla WP nr 2
5 Transport	Wskaźnik postępu finansowego	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	75 635 460	n/d	n/d	400 736 830	SL 2014	n/d

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Szacowanie wskaźników uwzględnionych w ramach wykonania dla osi „Transport” zostało oparte na danych historycznych już wdrażanych w ramach RPO WD 2007-2013 projektów dotyczących transportu drogowego. Uwzględniono w metodologii poziom dofinansowania, prognozy i analizy branży oraz diagnozę potrzeb (RPO WD 2014-2020). Ponadto wykorzystano dane na temat projektów potencjalnie planowanych do realizacji w ramach procedury pozakonkursowej (obszary predysponowane do zastosowania takiego trybu, zgodnie z UP). Założono, iż poziom dofinansowania projektów w osi będzie wynosił 85%. Do ram wykonania wprowadzono wskaźnik CI nr 14 „Całkowita długość zmodernizowanych i przebudowanych dróg” z odpowiadającym mu KEW-em oraz wskaźnik CI nr 12 „Całkowita długość przebudowanych, zmodernizowanych linii kolejowych” z odpowiadającym mu KEW-em.

Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg

Na podstawie danych dotyczących projektów realizowanych w ramach RPO WD 2007-2013 oraz projektów potencjalnie planowanych do realizacji w perspektywie 2014-2020 wyliczono koszt jednostkowy modernizacji i przebudowy dróg.

Wyliczone wartości obejmują cały zakres kwalifikowalny projektów (nie tylko prace budowlane) w wielkości brutto. Należy jednak zwrócić uwagę, że zakres projektów, co do zasady, jest różny.

Warunki realizacji konkretnego projektu zależą też będą od jego lokalizacji i nasycenia obiektami inżynierskimi (np. wiadukty, mosty itp.). Na wartość kosztu jednostkowego mogą mieć też wpływ np.: wykupy gruntów, zakres związany z obiektami inżynierskimi- ich ilością i wielkością, które znacznie podwyższają jego koszty.

Założono również, że w okresie programowania 2014-2020 nie wystąpią różnice w zakresie kwalifikowalności kosztów pomiędzy okresami programowymi na tyle istotne, że mogłyby w sposób znaczący wpłynąć na poziom kosztu jednostkowego wyliczonego dla poziomu 85 % dofinansowania, jaki uznano za referencyjny dla przedsięwzięć transportowych.

Ponadto, w niektórych przypadkach inwestycje są w fazie koncepcyjnej, co uniemożliwia w chwili obecnej precyzyjne określenie rzeczywistych kosztów, a co za tym idzie – faktyczny koszt jednostkowy. Alokacja EFRR oraz historyczny całkowity koszt jednostkowy zostały przeliczone przez wskaźniki makroekonomiczne wskazane w części ogólnej. Ponieważ w ramach PI 5.1 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy posłużyć się wartością 85% otrzymanego kosztu jednostkowego.

Ścieżkę wyliczenia kosztu brutto z dotacji przedstawiają tabele 1,2.

Tabela 1

PLN/KM brutto	przebudowa
Jednostkowe koszty historyczne zindeksowane	5 777 326,69
Koszty prognozowane	1 090 308,00
wartość jednostkowego uśrednionego kosztu brutto	3 433 817,34

Tabela 2

Przebudowa, modernizacja	PLN/km brutto
wartość jednostkowego uśrednionego kosztu brutto	3 433 817,34
intensywność planowanego wsparcia	85%
wartość jednostkowego kosztu brutto z dotacji*	2 918 744,74

*udział dotacji w wartości jednostkowego kosztu kwalifikowanego

Dla określenia **wartości docelowej** wskaźnika dokonano następujących obliczeń:

Alokacje z rezerwą wykonania dla kategorii interwencji 034, wynoszącej 83 932 794 EUR, przeliczone na PLN (wg kursu 3,55 PLN/EUR) oraz ceny stałe z 2014 r. podzielono przez odpowiednie wartości kosztu jednostkowego uśrednionego brutto z dotacji (tab. 2) oraz pomniejszono o wskaźnik kompensacji ryzyka (opisany w części ogólnej, jak i w pkt. E – 28%).

Ostatecznie wskaźnik otrzymał wartość = **66,4 km dróg przebudowanych, zmodernizowanych (CI 14)**.

Dla określenia **wartości pośredniej (2018)** przyjęto analogiczne założenia dotyczące kosztów jednostkowych, z tym, że uwzględniono alokację bez rezerwy wykonania, odpowiednio kat. 034 – 78 896 826 EUR.

Biorąc pod uwagę analizę wdrażania projektów w perspektywie finansowej 2007-2013 (szczególnie projektów dot. dróg wojewódzkich, na których realizację przeznaczono w RPO WD 2014-2020 85 %

alokacji PI 5.1), w roku 2011 wszystkie umowy były podpisane i mając na uwadze, średni czas pomiędzy rozpoczęciem realizacji projektu, tj. przygotowaniem dokumentacji, a podpisaniem umowy wynosi 2 lata i 7 miesięcy oraz mając na uwadze, że projekty nie są przygotowywane w jednym czasie, można założyć, że w roku 2018 zostanie podpisanych 40% umów założone w umowach wskaźniki osiągną taką samą wartość, a wskaźnik „Szacowana długość przebudowanych, zmodernizowanych dróg na podstawie podpisanych umów” osiągnie wartość 66,4 km (km x 40% = 26,56 km) realizacji projektu wyniósł 5,5 roku, wartość dofinansowania z EFRR w umowach – 76 455 811 zł (w roku 2011 wszystkie umowy były podpisane), średni czas pomiędzy podpisaniem umowy a rozpoczęciem realizacji projektu wyniósł 2 lata i 7 miesięcy (w skrajnym przypadku dla nowej drogi - 5 lat), a wartość środków wypłaconych beneficjentom z EFRR wg stanu na dzień 30.09.2014 r. równa była 60 547 656 zł. tj. 79,19% dofinansowania z umów. Natomiast wg stanu na dzień 31.12.2011 r. wartość ta wyniosła 17 618 237 zł, tj. 21,56% wartości dofinansowania z umów Realizacja wskaźnika w zakresie budowy/przebudowy dróg wojewódzkich wg stanu na dzień 31.12.2011 r. wynosiła 0 km. Na definiowanie poziomu wskaźnika miały również wpływ doświadczenia z poprzedniej perspektywy powodujące znaczne opóźnienia w realizacji projektów, tj. m.in., protesty i odwołania podczas procedury przetargowej na wyłonienie wykonawcy robót budowlanych, czy też konieczność wykonania dużej ilości robót dodatkowych. Wszystkie wymienione powyżej czynniki pozwalają na stwierdzenie, iż nawet przy założeniu rozpoczęcia naborów, czy identyfikacji projektów pozakonkursowych, w 2015 roku, nie wszystkie umowy zostaną podpisane w 2018 r.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania oraz fakt, że cele pośrednie i końcowe wskaźników produktu dotyczą wyłącznie projektów zakończonych, przyjęto iż **wartość pośrednia wskaźnika na koniec 2018 r. wyniesie 4,4 km.** (we wrześniu 2014, tj. po 7 latach wdrażania RPO WD 2007-2013 osiągnięcie wskaźnika przebudowa dróg regionalnych wyniósł 7,89 km).

Jako, że przewidywany na 2018 r. poziom wskaźnika produktu jest niski, wykorzystano miernik dotyczący tzw. kluczowego etapu wdrażania KEW - Szacowana długość wybudowanych, przebudowanych, zmodernizowanych dróg na podstawie podpisanych umów na poziomie 26,56 km (tj. 40% wartości docelowej wskaźnika).

Poziom przyjęty dla KEW jest zdeterminowany tymi samymi czynnikami, z powodu których przyjęto poziom wskaźnika produktu na 2018 r. (jak wyżej). Ponadto wzięto pod uwagę wpływ ryzyk zdefiniowanych w tym PI oraz niski stan przygotowania inwestycji do realizacji, które potencjalnie będą realizowane w ramach PI 5.1. (większość potencjalnych projektów jest w fazie koncepcji).

Całkowita długość przebudowanych, zmodernizowanych linii kolejowych

Na podstawie danych dotyczących projektów realizowanych w ramach RPO WD 2007-2013 oraz projektów potencjalnie planowanych do realizacji w perspektywie 2014-2020 (koszty wstępnie zidentyfikowanych przez PKP PLK S.A. projektów, które potencjalnie mogą być realizowane przez spółkę ze środków RPO WD 2014-2020) wyliczono koszt przebudowy oraz modernizacji linii kolejowych.

Wyliczone wartości obejmują cały zakres kwalifikowany projektów (nie tylko prace budowlane) w wielkości netto (VAT niekwalifikowalny ze względu na typ beneficjenta). Należy jednak zwrócić uwagę, że zakres projektów, co do zasady jest różny (np. teren górski). Biorąc dodatkowo pod

uwagę małą ilość projektów w próbie (koszt historyczny liczony na próbie 2 projektów niezakończonych realizowanych w ramach RPO WD 2007-2013), zastrzec trzeba, że wyliczony na tej podstawie koszt jednostkowy jest obarczony dużym błędem. Założono również, że w okresie programowania 2014-2020 nie wystąpią różnice w zakresie kwalifikowalności kosztów pomiędzy okresami programowymi na tyle istotne, że mogłyby w sposób znaczący wpłynąć na poziom kosztu jednostkowego wyliczonego dla poziomu 85 % dofinansowania, jaki uznano za referencyjny dla przedsięwzięć transportowych.

Ponadto, w niektórych przypadkach inwestycje są w fazie koncepcyjnej, co uniemożliwia w chwili obecnej precyzyjne określenie rzeczywistych kosztów, a co za tym idzie – faktyczny koszt jednostkowy.

Alokacja oraz historyczny koszt jednostkowy zostały przeliczone przez wskaźniki makroekonomiczne wskazane w części ogólnej. Ponieważ w ramach PI 5.2 System transportu kolejowego planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy posłużyć się wartością 85% otrzymanego kosztu jednostkowego.

Ścieżkę wyliczenia kosztu brutto z dotacji przedstawiają tabele 1,2.

Tabela 1

Przebudowa, modernizacja, rewitalizacja	PLN/KM netto
Koszty historyczne zindeksowane	2 700 741,74
Koszty prognozowane	4 296 774,02
wartość jednostkowego uśrednionego kosztu brutto	3 498 757,88

Tabela 2

Przebudowa, modernizacja, rewitalizacja	PLN/km netto
wartość jednostkowego uśrednionego kosztu netto	3 498 757,88
intensywność planowanego wsparcia	85%
wartość jednostkowego kosztu netto z dotacji*	2 973 944

*udział dotacji w wartości jednostkowego kosztu kwalifikowanego

Dla określenia **wartości docelowej** wskaźnika dokonano następujących obliczeń:

W Programie założono 80% alokacji z rezerwą wykonania dla kategorii interwencji 026 (poziom 80 % został przyjęty ze względu na fakt, iż w kategorii mieszczą się również inne inwestycje związane z transportem kolejowym, tj.: budowa linii – 5%, infrastruktura towarzysząca oraz inwestycje punktowe, wyłączając zakup taboru kolejowego – 15%) wynoszącą 86 440 515,20 EUR, przeliczone na PLN (wg kursu 3,55 PLN/EUR) oraz ceny stałe z 2014 r. podzielono przez wartość kosztu jednostkowego netto z dotacji (tab. 2) oraz pomniejszono o wskaźnik kompensacji ryzyka (opisany w części ogólnej, jak i w pkt. E – 34%). Ostatecznie wskaźnik otrzymał wartość = **62 km przebudowanych, zmodernizowanych linii kolejowych**. Dla określenia **wartości pośredniej (2018 r.)**

przyjęto analogiczne założenia dotyczące kosztów jednostkowych, z tym, że uwzględniono alokację bez rezerwy wykonania dla kat. 026 – 81 254 084 EUR.

W perspektywie finansowej 2007-2013 realizowane były jedynie 2 projekty dotyczące modernizacji linii o niewielkim kilometrażu (przebudowa linii o dł. 18,60 km oraz 12,30 km), wartość dofinansowania z EFRR w umowach – 61 788 345 zł (umowy były podpisane w 2012 r.) . Średni czas realizacji projektu wyniósł ok. 4 lat, a średni czas pomiędzy rozpoczęciem realizacji projektu a podpisaniem umowy wyniósł 2 lata. Wykonanie wskaźników wg stanu na dzień 30.09.2014r. wynosiło 0. Jak wynika z doświadczeń poprzedniej perspektywy opóźnienia w realizacji projektów były spowodowane głównie poprzez konieczność realizacji robót dodatkowych umożliwiających osiągnięcie założonego celu i wskaźników.

Zakres realizowany w ramach nowej perspektywy będzie znacznie większy, co wynika zaplanowanej alokacji. Centrum Realizacji Inwestycji Oddział Wrocław PKP-PLK S.A. (dalej IRO Wrocław) wstępnie dokonał oszacowania kosztów proponowanych przez siebie zadań do realizacji w oparciu o bazy cenowe typu: „BISTYP – CONSULTING katalog cen robót kolejowych i tramwajowych”, „SEKOCENBUD – biuletyn Ośrodka Wdrożeń Ekonomiczno – Organizacyjnych Budownictwa Promocja” oraz wyceny pozyskanej w trakcie rozstrzygania postępowań przetargowych. Następnie w zależności od posiadanej wiedzy szczegółowej zostały oszacowane koszty dla poszczególnych zakresów, albo przyjęto koszt wskaźnikowy dla jednostki obliczeniowej (np.: 1 km toru, 1 km sieci trakcyjnej, itp., a przy braku pełnej inwentaryzacji 1 km linii kolejowej).

Dokonany podział nakładów może być obarczony błędem, którego skala wynika z posiadanego rozeznania zakresów. Podanie mierników wymaga inwentaryzacji infrastruktury i nałożenie na to zakresu robót oraz określenie, do jakich parametrów eksploatacyjnych modernizowane będą linie kolejowe. IRO Wrocław nie prowadził prac przygotowawczych dla projektów, które potencjalnie mogą być realizowane w ramach środków RPO WD w związku, z czym nie posiada inwentaryzacji infrastruktury na –tych liniach kolejowych. Szczegółowa wycena prac modernizacyjnych oraz przeprowadzenie niezbędnych analiz oraz wyliczeń będzie następowało sukcesywnie w ramach prac przygotowawczych inwestycji, których ostateczna identyfikacja jeszcze nie została zakończona.

Wszystkie wymienione powyżej czynniki pozwalają na stwierdzenie, iż nawet przy założeniu rozpoczęcia naborów, czy identyfikacji projektów pozakonkursowych w 2015 roku, do 2018 roku zostanie zrealizowany niewielki zakres prac.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania oraz fakt, że cele pośrednie i końcowe wskaźników produktu dotyczą wyłącznie projektów zakończonych, przyjęto iż **wartości pośrednia wskaźnika na koniec 2018 r. wyniesie 4 km.**

Jako, że przewidywany na 2018 r. poziom wskaźnika produktu jest niski, wykorzystano miernik dotyczący tzw. kluczowego etapu wdrażania KEW - Szacowana długość przebudowanych, zmodernizowanych linii kolejowych na podstawie umów na poziomie 12 km (tj.: 20%).

Poziom przyjęty dla KEW jest zdeterminowany tymi samymi czynnikami, z powodu których przyjęto poziom wskaźnika produktu na 2018 r. (jak wyżej). Ponadto wzięto pod uwagę wpływ ryzyk zdefiniowanych w tym PI oraz niski stan przygotowań inwestycji, które potencjalnie będą realizowane (większość potencjalnych projektów jest w fazie koncepcji, brak inwentaryzacji infrastruktury).

- b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:**

Wskaźniki produktu **1. Całkowita długość wybudowanych, przebudowanych, zmodernizowanych dróg** i powiązany z nim KEW obrazują projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr 031 – „Pozostałe drogi krajowe i regionalne (nowo budowane)” oraz nr 034 „Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne i lokalne)”.

Wskaźnik produktu **2. Całkowita długość przebudowanych, zmodernizowanych, zrewitalizowanych linii kolejowych** i powiązany z nim KEW obrazują projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr 026 – „Inne koleje”.

W sumie na te kategorie interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 50,02 % całości alokacji przeznaczonej na oś priorytetową 5 „Transport”.

- c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:**

Wybrane wskaźniki produktu oraz opisujące je KEW-y, odgrywają kluczową rolę w osiągnięciu celów szczegółowych osi, tj.:

PI 5.1 Drogowa dostępność transportowa - Poprawa dostępności transportowej regionu w układzie międzyregionalnym i wewnątrzregionalnym.

PI 5.2 System transportu kolejowego - Poprawa funkcjonalności linii kolejowych o znaczeniu regionalnym i aglomeracyjnym, charakteryzujących się dużymi potokami ruchu i łączących ośrodki regionalne z ich otoczeniem i obszarami peryferyjnymi.

Realizacja projektów, których bezpośrednim efektem będzie osiągnięcie zaplanowanych wskaźników ukierunkuje interwencje na osiągnięcie zaplanowanych rezultatów powiązanych z zakładanymi celami w PI 5.1 oraz PI 5.2.

- d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:**

Określając mechanizmy wdrożeniowe skoncentrowano się na kryteriach wyboru projektów. Będą one głównym narzędziem pozwalającym na skoncentrowanie interwencji na tych typach projektów, które przełożą się na realizację pośrednich i końcowych wartości wskaźników wybranych do ram wykonania (tj. np.: premiowanie konkretnych typów projektów). Oprócz kryteriów wyboru projektów, IZ jako mechanizm sprzyjający realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania traktuje też tryb wyboru projektów. W ramach Osi **priorytetowej 5 Transport** przewiduje się wybór projektów w trybie konkursowym i pozakonkursowym. Tryb pozakonkursowy będzie dominującym i będzie miał zastosowanie do projektów dotyczących budowy, przebudowy i modernizacji dróg wojewódzkich oraz do projektów związanych z liniami kolejowymi (szerzej opisane są te aspekty w rubryce *Kierunkowe zasady wyboru projektów* Programu, w PI 5.1 Drogowa dostępność transportowa i 5.2 System transportu kolejowego). Nabory będą kierowane do

wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programu. Ramy wykonania będą monitorowane w na bieżąco, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje.

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych oraz innych parametrów, które mają wpływ na wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

Zakłada się, iż projekty, które będą generowały wskaźniki w ramach wykonania będą realizowane w trybie pozakonkursowym. IZ RPO WD przeprowadziła wstępną identyfikację potencjalnych projektów, które będą mogły być realizowane w ramach tej procedury. Dalsze prace w celu wygenerowania ostatecznej Listy Projektów Pozakonkursowych (LPP) będą uzależnione od wyniku negocjacji programu, wytycznych MliR w sprawie trybu pozakonkursowego oraz prac nad strategią rozwoju transportu województwa (spełnienie warunku ex-ante). Planuje się, iż etap ten zostanie osiągnięty do końca 2015 roku. Ze względu na specyfikę projektów, która objawia się m.in. długim okresem przygotowawczym oraz ze względu na doświadczenia we wdrażaniu tego typu projektów w perspektywie finansowej 2007-2013 (pkt a) i zdefiniowane ryzyka (pkt e) bierze się pod uwagę podpisanie pierwszych umów w 2016r.

e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowanie wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należycie uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka, czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania, w niniejszym punkcie wskazano czynniki specyficzne:

PI 5.1 Drogowa dostępność transportowa

1. szacunkowy koszt dokumentacji projektowo-kosztorysowej wyliczony na podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 maja 2004 r. w sprawie określenia metod podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego, obliczania planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym – waga ryzyka (istotność): niska;
2. ilość obiektów inżynierskich i urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego dróg planowanych do przebudowy/ budowy – waga ryzyka (istotność): niska;
3. ukształtowanie terenu przebiegu drogi wojewódzkiej oraz warunki geologiczne – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
4. umiejscowienie drogi wojewódzkiej – teren miejski, zamiejski – waga ryzyka (istotność): niska;
5. przewidywane kolizje z sieciami pod- i nadziemnymi różnych branż – waga ryzyka (istotność): - umiarkowana;
6. koszt wykupu gruntów – waga ryzyka (istotność): poważna.
7. opóźnienia bądź niewykonanie inwestycji związane z procedurami wynikającymi z zamówień publicznych - waga ryzyka (istotność): poważna;
8. przewlekłość procedur administracyjnych związanych z uzyskaniem pozwolenia na budowę oraz opóźnienia w przygotowaniu inwestycji (raport o oddziaływaniu na środowisko, dokumentacja projektowa, przetargowa itp.) - waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
9. opóźnienia bądź niewykonanie inwestycji związane z problemami leżącymi po stronie wykonawcy (np. niska podaż usług, upadłość, nieodpowiednie kompetencje) - waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
10. nieprzewidziane warunki prowadzenia robót (np. geologia, dużo gorszy niż pierwotnie określony stan techniczny przebudowywanych obiektów, warunki atmosferyczne itp.) - waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
11. zmiany w uwarunkowaniach prawnych mające wpływ na planowanie i realizację inwestycji- waga ryzyka (istotność): niska;

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$\text{Równanie } R = [(4 \cdot 3\%) + (8 \cdot 25\%) + (3 \cdot 68\%)] / 15 = 28\%$$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk obniżamy o 28%.

PI 5.2 System transportu kolejowego

1. brak listy inwestycji (warunek ex-ante, powstanie, jako element Action Planu), które będą realizowane w ramach alokacji PI 5.2) – waga ryzyka (istotność): poważna;
2. opóźnienia, bądź niewykonanie inwestycji związane z procedurami wynikającymi z zamówień publicznych – waga ryzyka (istotność): umiarkowana ;
3. przewlekłość procedur administracyjnych związanych z uzyskaniem pozwolenia na budowę oraz opóźnienia w przygotowaniu inwestycji (raport o oddziaływaniu na środowisko, dokumentacja projektowa, przetargowa itp.) - waga ryzyka (istotność): poważna
4. opóźnienia bądź niewykonanie inwestycji związane z problemami leżącymi po stronie wykonawcy (np. niska podaż usług, upadłość, nieodpowiednie kompetencje) - waga ryzyka (istotność): umiarkowana;

5. nieprzewidziane warunki prowadzenia robót (np. geologia, dużo gorszy niż pierwotnie określony stan techniczny modernizowanych i rehabilitowanych obiektów, warunki atmosferyczne itp.) - waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
6. zmiany w uwarunkowaniach prawnych mające wpływ na planowanie i realizację inwestycji - waga ryzyka (istotność): niska;
7. brak inwentaryzacji (zakres wykazuje stan obecny torów, nawierzchni, odwodnienia, stan techniczny sieci oraz urządzeń oraz stan techniczny peronów i budynków nastawni, dróżników przejazdowych) - waga ryzyka (istotność): poważna;
8. brak lub niewłaściwe założenia rewitalizacyjne (przepustowość linii oraz stacji; prędkość pociągów; rodzaj przewozów – pasażerskie i/lub towarowe oraz czy wymagana jest przebudowa sieci trakcyjnej) - waga ryzyka: umiarkowana;
9. brak ostatecznej koncepcji modernizacji – przyjęte w analizie rozwiązania są dopiero we wstępnej fazie założeń - waga ryzyka: poważna;
10. niewystarczająca struktura administracyjna i kadrowa wnioskodawcy uniemożliwiająca prawidłową aplikację oraz wdrożenie projektów - waga ryzyka: niska.

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$\text{Równanie } R = (2 \cdot 3\%) + (8 \cdot 25\%) + (4 \cdot 68\%) = 34\%$$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk obniżamy o 34%.

Oś priorytetowa VI Infrastruktura spójności społecznej

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów w stosownych przypadkach)

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik	Nr identyfikacyjny.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		

6	Produkt	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n / d	n / d	6	n / d	n / d	58	SL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 34,72% alokacji osi priorytetowej
6	Produkt	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n / d	n / d	0	n / d	n / d	96	SL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 36% alokacji osi priorytetowej
	KEW	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach na podstawie podpisanych umów	szt.	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n / d	n / d	22	n / d	n / d	.	SL 2014	KEW dla wskaźnika produktu.
6	Wskaźnik postępu finansowego	Całkowita wartość wydatków kwalifikowalnych certyfikowanych	euro	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n / d	n / d	19 166 520	n / d	n / d	209 090 391	SL 2014	n/d

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

Liczba wspartych podmiotów leczniczych

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Zmiana wskaźnika:

Propozycja zmiany wartości wskaźnika uwzględnia aktualną sytuację wdrożeniową. Proponuje się zwiększenie do wartości wynikającej z zawartych umów o dofinansowanie.

Przyjęta alokacja to 188 901 829,65 zł (55 608 280 eur * 3,55 zł podzielono to przez WCPM 110,7%)/ koszt historyczny jednostkowy po przeliczeniu wskaźnikiem cen produkcji budowlano montażowej WCPBM 4 433 278 zł = 41 szt

Przyjęto wskaźnik kompensacji ryzyka wynoszący 43%, co pomniejszyło wartość 41 szt na wartość 23 szt.

Urealnienie wysokości kursu eur i brak kompensacji ryzyka powoduje wyliczenie wartości wskaźnika na poziomie 56 szt. (ewentualnie biorąc średni kurs z lat 2014-2019 - 54 szt). Najprawdopodobniej wskaźnik cen produkcji budowlano montażowej, jaki został użyty do metodologii nie odzwierciedla obecnego stanu faktycznego. W obecnej perspektywie wspierany jest inny typ projektu, beneficjenci korzystający ze wsparcia w ramach RPO 2007-2013 byli mniejszymi podmiotami, zlokalizowanymi na terenach wiejskich lub małych miejscowości. Obecnie wsparcie ukierunkowane jest na AOSy.

Natomiast z analizy umów rozwiązanych wynika, że od momentu uruchomienia programu w ramach tego Działania rozwiązane zostały 2 umowy, które wykazywały łącznie 2 wsparte podmioty lecznicze, dodatkowo możliwe jest, że zostanie rozwiązana w październiku 2019 r. kolejna umowa, która wykazuje 2 wsparte podmioty. Łącznie te 4 podmioty stanowią 6% wartości wskaźnika, wliczając do niego wartości z wszystkich umów: $4/65=6\%$. Ekstrapolując ten trend na kolejne lata, można oszacować poziom ryzyka max. na 10%. Przyjmując kompensację ryzyka związanego z rozwiązywaniem umów można przyjąć, że wartość wskaźnika na koniec programu osiągnie wartość: $65-(10\%*65)=58,5$ podmiotów.

Ze względu na stan zaawansowania wdrażania Dz. 6.2 (nie planuje się nowych konkursów, planowane są 2 pozakonkursy na dość duże obiekty) proponuje się przyjąć wartość wskaźnika na poziomie 58.

Zgodnie z definicją ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych:

Liczba wspartych podmiotów leczniczych - wskaźnik odnosi się do podmiotów leczniczych objętych robotami budowlanymi oraz wyposażonych w aparaturę medyczną oraz techniczną niezbędną do udzielania świadczeń medycznych.

W ramach wskaźnika należy wykazać:

- wyposażone podmioty lecznicze;
- podmioty lecznicze, w których wykonano roboty budowlane;
- wyposażone podmioty lecznicze, w których wykonano roboty budowlane.

Szacowanie wskaźnika zostało oparte na danych historycznych dotyczących interwencji wdrażanych

w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 z zakresu ochrony zdrowia.

W ramach perspektywy finansowej 2007-2013 realizowane były projekty dotyczące obszaru ochrony zdrowia w ramach priorytetu 8 Modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia na Dolnym Śląsku „Zdrowie”. Z informacji zawartych w sprawozdaniu okresowym z realizacji RPO WD 2007-2013 za I półrocze 2014 r. wynika, iż od początku realizacji Programu w ramach Priorytetu 8 Zdrowie podpisano/wydano 90 umów/decyzji o dofinansowanie o wartości całkowitej 325 296 216,16 PLN, w tym dofinansowanie z EFRR 216 822 784,92 PLN, co stanowi 100,60% alokacji Priorytetu (przekroczenie alokacji wynika z różnic kursowych).

Ponieważ we wskaźniku należy wykazać zarówno: 1) podmioty wyposażone, 2) w których wykonano roboty budowlane oraz 3) wyposażone podmioty w których wykonano roboty budowlane, postanowiono z listy zrealizowanych projektów dot. obszaru ochrony zdrowia w RPO

WD 2007-2014 wyselekcjonować projekty, które zawierały w sobie zarówno działania dotyczące zakupu sprzętu jak i działania związane z modernizacją budynków roboty budowlane). Za przyjęciem powyższego założenia przemawia również fakt nowego podejścia do wsparcia sektora ochrony zdrowia w perspektywie 2014-2020. W nowej perspektywie finansowej zostanie położony niezwykle silny akcent na koordynację działań w zakresie ochrony zdrowia. W tym celu powstanie Komitet Sterujący, który będzie m.in. ustalał grupy beneficjentów, kryteria wyboru projektów oraz ramowy harmonogram naboru. W związku z powyższym Komitet Monitorujący dane RPO będzie miał ograniczone możliwości dot. kierunkowania wsparcia i na obecnym etapie nie można przewidzieć jakie kryteria wyboru, a co za tym idzie jakiego charakteru projekty będą wybierane do dofinansowania.

W ramach RPO WD 2007-2013 zrealizowano 17 projektów w obszarze ochrony zdrowia, które dotyczyły robót budowlanych oraz zakupu sprzętu na łączną kwotę 89 020 214,12 PLN (wartość ogółem). Zatem koszt wsparcia 1 projektu wyniósł 5 236 483,19, w przybliżeniu 5 236 483 PLN. Otrzymany koszt jednostkowy oszacowany na podstawie doświadczeń z okresu 2007-2013 należy przeliczyć na ceny stałe z 2014 r. do tego celu należy posłużyć się wskaźnikiem cen produkcji budowlano-montażowej (WCPBM), który ma zastosowanie do projektów infrastrukturalnych (indeks dla okresu programowania 2007-2013 i roku 2014).

Zatem $5\,236\,483\text{ PLN} / 100,4\% \text{ WCPBM} = 5\,215\,620,52$, **po zaokrągleniu 5 215 621 PLN.**

Ponieważ w ramach PI 6.2 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy posłużyć się wartością 85% otrzymanego kosztu jednostkowego. $5\,215\,621\text{ PLN} * 85\% = 4\,433\,277,85$ po zaokrągleniu **4 433 278 PLN.**

Alokacja na PI 6.2 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną wynosi 56 608 280 EUR (kod interwencji 53), co w przeliczeniu na PLN wynosi 200 959 394 PLN (kurs euro 3.55). Otrzymałą alokację na PI po konwersji z euro na złote należy przeliczyć biorąc pod uwagę wskaźnik cen produkcji budowlano-montażowej (WCPBM), który ma zastosowanie do projektów infrastrukturalnych (indeks dla okresu programowania 2014-2020 i roku 2014).

Zatem $200\,959\,394\text{ PLN} / 110,7\% \text{ WCPBM} = 181\,535\,134,60$, **po zaokrągleniu 181 535 135 PLN.**

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy:
 $181\,535\,135\text{ PLN} / 4\,433\,278\text{ PLN} = 40,95$, **po zaokrągleniu 41.**

Wartość docelową pomniejszono o wskaźnik kompensacji ryzyka (opisany w części ogólnej jak i w pkt. e) wynoszący 43%. W skutek czego wartość docelowa wynosi **23 sztuki.**

Dla określenia wartości pośredniej przyjęto analogiczne założenia z tym, że uwzględniono alokację bez rezerwy wykonania, tj. 53 211 783 euro, co w przeliczeniu na PLN daje 188 901 829,65 PLN. Otrzymałą alokację na PI po konwersji z euro na złote należy przeliczyć biorąc pod uwagę wskaźnik cen produkcji budowlano-montażowej (WCPBM), który ma

zastosowanie do projektów infrastrukturalnych (indeks dla okresu programowania 2014-2020 i roku 2014).

Zatem $188\,901\,829,65/110,7\%$ WCPBM = 170 643 025,88 PLN

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy:

$170\,643\,025,88/4\,433\,278$ PLN = 38,50, po zaokrągleniu 38.

W przypadku określania wartości pośredniej na 2018 rok przyjęto, iż będzie to poziom 15% bazując na ryzykach, które mogą mieć wpływ na osiągnięcie wartości docelowej.

$38*15\% = 5,7$ po zaokrągleniu 6.

- b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:**

Wskaźniki produktu 1. *Liczba wspartych podmiotów leczniczych* obrazuje projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr 53 *Infrastruktura ochrony zdrowia*.

Na tę kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 34,72% całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową.

- c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:**

Realizacja wskaźnika *Liczba wspartych podmiotów leczniczych* przyczyni się do realizacji celu szczegółowego PI, jakim jest *Zwiększenie dostępu oraz podniesienie standardu opieki zdrowotnej w regionie*. Wskaźnik zawiera w sobie zarówno interwencje dotyczącą robót budowlanych oraz zakupu sprzętu, które w znaczący sposób przyczynią się do osiągnięcia założonego celu. Ponieważ realizowane projekty będą musiały być zatwierdzone przez Komitet Sterujący ds. zdrowia, pewne jest, iż będą się one przyczyniały do poprawy jakości oraz dostępności polskiej służby zdrowia.

- d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:**

Mechanizmy wdrożeniowe dotyczące obszaru ochrony zdrowia zostaną zapewnione przez Komitet Sterujący ds. zdrowia, który będzie określał m.in. kryteria wyboru projektów oraz ramowy harmonogram naboru. W skład Komitetu mają wejść przedstawiciele zarówno strony samorządowej jak i rządowej, a decyzje mają być podejmowane większością głosów. Każda interwencja z obszaru ochrony zdrowia musi być zaakceptowana przez Komitet Sterujący. IZ RPO WD będzie dążyła do jak najlepszej współpracy w ramach Komitetu w celu jak najefektywniejszego wdrażania projektów z obszaru ochrony zdrowia.

- e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowania wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyście uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka: czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania, w niniejszym punkcie wskazano czynnik specyficzny:

- **ryzyko koordynacji** - istotny z punktu widzenia wdrażania interwencji dotyczącej obszaru ochrony zdrowia. W perspektywie 2014-2020 ma nastąpić silna koordynacja interwencji w obszarze zdrowia. Powstanie Komitet Sterujący, który będzie określał m.in. kryteria wyboru projektów oraz ramowy harmonogram naboru. Nastąpi znaczne ograniczenie roli Komitetu Monitorującego – waga ryzyka (istotność): **poważna**;
 - **ryzyko wniesienia wkładu własnego** – istotny z punktu widzenia interwencji dotyczącej obszaru ochrony zdrowia. Z uwagi na nierozwiązane kwestie ewentualnego poziomu dofinansowania oraz zasad udzielania pomocy publicznej istnieje ryzyko nieubiegania się mniejszych podmiotów. – waga ryzyka (istotność): **poważna**;
 - **ryzyko gotowości beneficjentów** – istotny z punktu widzenia interwencji dotyczącej obszaru ochrony zdrowia. W związku z koordynacją działań w obszarze ochrony zdrowia oraz brakiem możliwości przewidzenia ewentualnego harmonogramu naborów wniosków, kryteriów wyboru projektów oraz wymagań jakie będą stawiane potencjalnym beneficjentom niezwykle trudne jest przygotowanie się beneficjentów do ubiegania się o dofinansowanie, w tym odpowiedniego i prawidłowego przygotowania wniosków o dofinansowanie. Gotowość beneficjentów o możliwość ubiegania się o dofinansowanie będą warunkować decyzje podejmowane przez Komitet Sterujący ds. zdrowia w skład którego mają wejść przedstawiciele zarówno strony samorządowej jak i rządowej, a decyzje mają być podejmowane większością głosów. Każda interwencja z obszaru ochrony zdrowia musi być zaakceptowana przez Komitet Sterujący, co może mieć wpływ na wdrażanie interwencji (np. odwołania od decyzji, problemy z głosowaniem nad propozycjami projektów) – waga ryzyka (istotność): **poważna**;

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

Równanie $R=(4 \text{ ryzyka umiarkowane} \cdot 25)+(3 \text{ ryzyko poważne} \cdot 68)/5 = 304/7 = 43,43\%$ - w przybliżeniu 43%.

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk należy obniżyć o 43%.

Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach

- a. **dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:**

Definicja z WLWK:

Nowy obiekt oznacza obiekt wybudowany. Budowa, zgodnie z prawem budowlanym, oznacza wykonanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego. We wskaźniku należy również wykazać obiekty przebudowane, przez co należy rozumieć wykonywanie robót budowlanych, w wyniku których następuje zmiana parametrów użytkowych lub technicznych istniejącego obiektu budowlanego, z wyjątkiem charakterystycznych parametrów, jak: kubatura, powierzchnia zabudowy, wysokość, długość, szerokość bądź liczba kondygnacji. Przekształcenie oznacza zmianę celu funkcjonowania danego obiektu. Przez rewitalizację należy rozumieć kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na określonym obszarze proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, koordynowany przez samorząd terytorialny (głównie lokalny) w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju, w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne. Zgodnie z powyższym, rewitalizacja ma charakter kompleksowy, tym samym w jej ramach prowadzony jest szereg wielowątkowych, wzajemnie uzupełniających się i wzmacniających działań, mających na celu wywołanie jakościowej pozytywnej zmiany na zidentyfikowanym obszarze.

Wsparcie w ramach RPO WD 2014-2020 zostanie ukierunkowane na poprawę jakości życia mieszkańców oraz ożywienie gospodarcze i społeczne zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich, gdzie doszło do kumulacji negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych. Kompleksowe działania w tym zakresie obejmą m.in. przebudowę lub adaptację zdegradowanych budynków, obiektów, terenów i przestrzeni do przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych lub rekreacyjnych. Wsparcie będzie dotyczyć także odnowy zasobów mieszkaniowych (części wspólne budynków), zagospodarowanie przestrzeni publicznych obejmując również sferę bezpieczeństwa mieszkańców (monitoring miejski) lub dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób niepełnosprawnych, a także inwestycje w tzw. drogi lokalne,

możliwie jedynie wówczas, gdy przyczynią się do fizycznej, gospodarczej i społecznej rewitalizacji i regeneracji obszarów.

Jednak możliwość inwestycji w drogi lokalne będzie ograniczona do warunków umieszczonych w UP. Na potrzeby szacowania wskaźnika przyjmuje się, iż od całościowej alokacji na PI 6.3 odjęte zostanie 20% na ewentualne inwestycje w drogi lokalne (odzwierciedla to kod interwencji dla dróg lokalnych 34).

Należy zauważyć, iż obliczany wskaźnik łączy w sobie zarówno interwencję odpowiadającą kodowi interwencji 54 oraz 55. Zatem w obliczany wskaźnik będzie wchodziła wartość wskaźnika nie ujętego w ramach wykonania, tj. Liczba wspartych budynków mieszkalnych na terenach rewitalizowanych dla którego założono wartość 73 i który odpowiada za alokację dla kodu 54. Do powyższego należy zatem dodać liczbę obiektów infrastruktury, która zostanie objęta wsparciem w ramach kodu interwencji 55 dot. pozostałej infrastruktury społecznej.

Wsparcie działań rewitalizacyjnych w RPO WD 2007-2013 było udzielane w priorytecie 9. Z bazy umów RPO WD 2007-2013 wyselekcjonowano projekty z działania 9.1 odpowiadające planowanemu zakresowi wsparcia w latach 2014-2020 dla kodu interwencji 055. Liczba wyselekcjonowanych projektów wynosi 71 o łącznej sumie 242 628 677 PLN.

Dzieląc sumę wydatków przez liczbę projektów otrzymamy koszt jednostkowy:
 $242\ 628\ 677\ \text{PLN} / 71 = 3\ 417\ 305,31$ po zaokrągleniu 3 417 305 PLN.

Otrzymany koszt jednostkowy oszacowany na podstawie doświadczeń z okresu 2007-2013 należy przeliczyć na ceny stałe z 2014 r. do tego celu należy posłużyć się wskaźnikiem cen produkcji budowlano-montażowej (WCPBM), który ma zastosowanie do projektów infrastrukturalnych (indeks dla okresu programowania 2007-2013 i roku 2014).

Zatem $3\ 417\ 305\ \text{PLN} / 100,4\% \text{ WCPBM} = 3\ 403\ 690,24$ **po zaokrągleniu 3 403 690 PLN.**

Ponieważ w ramach PI 6.3 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy posłużyć się wartością 85% otrzymanego kosztu jednostkowego. $3\ 403\ 690\ \text{PLN} * 85\% = 2\ 893\ 136,50$ po zaokrągleniu **2 893 137 PLN.**

Alokacja, która posłuży do wyliczenia wartości wskaźnika wynosi – 41 388 156 EUR (kod 55- Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do rozwoju regionalnego i lokalnego), co w przeliczeniu na PLN wynosi 146 927 953,80 PLN po zaokrągleniu 146 927 954 PLN (kurs euro 3.55). Otrzymałą alokację na PI po konwersji z euro na złote należy przeliczyć biorąc pod uwagę wskaźnik cen produkcji budowlano-montażowej (WCPBM), który ma zastosowanie do projektów infrastrukturalnych (indeks dla okresu programowania 2014-2020 i roku 2014).

Zatem $146\ 927\ 954\ \text{PLN} / 110,7\% \text{ WCPBM} = 132\ 726\ 245,71$ **po zaokrągleniu 132 726 246 PLN.**

Od ogólnej alokacji zakłada się odjęcie 20% środków na ewentualne inwestycje, które nie wpisują się ściśle w zaproponowaną definicję wskaźnika w WLWK (np. parki, place, przestrzeń miejska, monitoring miejski).

Pozostaje alokacja o wartości po zaokrągleniu 106 180 997 PLN

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy:
 $106\,180\,997\text{ PLN} / 2\,893\,137\text{ PLN} = 36,70$ **po zaokrągleniu 37.**

Wartość docelową pomniejszono o wskaźnik kompensacji ryzyka (opisany w części ogólnej jak i w pkt. e) wynoszący 37%. W skutek czego wartość docelowa wynosi **23 (po zaokrągleniu).**

Ponieważ wskaźnik łączy w sobie kody interwencji 54 oraz 55 należy zsumować wskaźniki.

Zakładana wartość docelowa wynosi zatem 96.

Natomiast w przypadku wartości pośredniej należy korzystać z alokacji bez rezerwy wykonania.

Alokacja bez rezerwy wykonania, która posłuży do wyliczenia wartości wskaźnika wynosi – 38 904 867 EUR (kod 55- Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do rozwoju regionalnego i lokalnego), co w przeliczeniu na PLN wynosi 138 112 277,85 PLN. Otrzymałą alokację na PI po konwersji z euro na złote należy przeliczyć biorąc pod uwagę wskaźnik cen produkcji budowlano-montażowej (WCPBM), który ma zastosowanie do projektów infrastrukturalnych (indeks dla okresu programowania 2014-2020 i roku 2014).

$138\,112\,277,85 / 110,7\% \text{ WCPBM} = 124\,762\,671,96$ po zaokrągleniu 124 762 672 PLN.

Od ogólnej alokacji zakłada się odjęcie 20% środków na ewentualne inwestycje, które nie wpisują się ściśle w zaproponowaną definicję wskaźnika w WLWK (np. parki, place, przestrzeń miejska, monitoring miejski).

Pozostaje alokacja o wartości po zaokrągleniu 99 810 138 PLN.

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy:
 $99\,810\,138\text{ PLN} / 2\,893\,137\text{ PLN} = 34,50$ po zaokrągleniu 34.

Ponieważ wskaźnik łączy w sobie kody interwencji 54 oraz 55 należy wykonać podobne obliczenia dla kodu interwencji 54. Alokacja bez rezerwy wykonania, która posłuży do wyliczenia wartości wskaźnika wynosi – 16 300 696 EUR (kod 54- infrastruktura mieszkalnictwa), co w przeliczeniu na PLN wynosi 57 867 470,80 PLN. Otrzymałą alokację na PI po konwersji z euro na złote należy przeliczyć biorąc pod uwagę wskaźnik cen produkcji budowlano-montażowej (WCPBM), który ma zastosowanie do projektów infrastrukturalnych (indeks dla okresu programowania 2014-2020 i roku 2014).

$57\,867\,470,80 / 110,7\% \text{ WCPBM} = 52\,274\,138,03$ po zaokrągleniu 52 274 138 PLN.

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy:

52 274 138 / 450 084 PLN (koszt jednostkowy dla wskaźnika produktu CI 40) = 116,15 po zaokrągleniu 116.

Ponieważ wskaźnik łączy w sobie kody interwencji 54 oraz 55 należy dodać obie wartości docelowe otrzymując wartość omawianego wskaźnika obliczanego dla alokacji bez rezerwywykonania. $116+34 = 150$.

W przypadku określania wartości pośredniej na 2018 rok przyjęto, iż będzie to poziom 15% bazując na ryzykach, które mogą mieć wpływ na osiągnięcie wartości docelowej.

$150 * 15\% = 22,50$, po zaokrągleniu 22. Jednakże program RPO WD 2014-2020 został zatwierdzony w grudniu 2014 r. Od tego czasu w zakresie rewitalizacji nastąpiły znaczące zmiany ustrojowe, które wpłynęły znacząco na założenia poczynione podczas ustalania ram wykonania osi 6. 18 listopada 2015 r. weszła w życie ustawa o rewitalizacji. Ustawa, zachowująca fakultatywny charakter, ma na celu wprowadzenie ram formalnoprawnych przygotowania i prowadzenia procesów kompleksowej rewitalizacji obszarów zdegradowanych. W tym celu definiuje podstawowe pojęcia – przede wszystkim zaś samo pojęcie rewitalizacji. Ustanawia przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, jako jej fakultatywne zadania własne. Reguluje zawartość i tryb powstawania gminnego programu rewitalizacji – jako podstawy prowadzenia przez gminy działań. Proponuje katalog zachęt dla gmin i innych interesariuszy procesów rewitalizacji, a w zasadach ogólnych wprowadza zasadę partycypacji dla większego uspołecznienia działań rewitalizacyjnych. Umożliwia również wprowadzenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji i ustanowienie na jej obszarze szeregu rozwiązań prawnych wspomagających przeprowadzenie tego procesu. Ustawa przewiduje szereg zmian w ustawach odrębnych, w tym wprowadzenie dodatkowego instrumentu planowania przestrzennego dla obszarów zdegradowanych – miejscowego planu rewitalizacji (specjalnej formy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego). Podstawowym warunkiem udzielania wsparcia w ramach rewitalizacji w RPO WD 2014-2020 jest warunek posiadania gminnego planu rewitalizacji lub lokalnego programu rewitalizacji (przepisy przejściowe). Aby przygotować te dokumenty JST muszą spełnić szereg wymogów oraz spełnić zapisy czy to ww. ustawy, czy to wytycznych horyzontalnych ministerstwa rozwoju, które weszły w życie w lipcu 2015r. Wytyczne wskazują jak należy określić obszar kryzysowy oraz jak należy podejść do ustanawiania ww. obszaru. Ponadto wskazują jak taki program powinien zostać przyjęty. Wszystkie te zapisy powodują znaczne wydłużenie procesu przygotowania przez JST LPR-ów co znacząco wpływa na wdrażanie PI 6.3 dot. rewitalizacji. Stąd propozycja określenia wartości pośredniej wskaźnika na poziomie 0 sz. Oraz jednoczesne wprowadzenia KEW na poziomie 22 sz., które wskazywałyby jednak postępy wdrażania interwencji.

Należy przy tym pamiętać, iż nowe podejście do tematu rewitalizacji (ustawa) jest zupełnie inne niż podejście w okresie 2007-2013 na którym się wzorowano tworząc nowy program. Stąd, w wyniku późniejszych ustaleń co do działań rewitalizacyjnych, założenia które były brane pod uwagę podczas programowania wsparcia stały się nieaktualne i nie mogły być przewidziane przez IZ RPO WD na etapie programowania. Stąd propozycja wprowadzenia KEW.

- b. **informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:**

Wskaźniki produktu 1. *Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach* obrazuje projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr 54 *Infrastruktura mieszkalnictwa* oraz 55 *Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do rozwoju regionalnego i lokalnego*.

Na te kategorie interwencji w ramach PI 6.3 przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej ok 36% całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową.

- c. **wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:**

Realizacja wskaźnika *Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach* przyczyni się do realizacji celu szczegółowego PI, jakim jest *Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich, w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym*. Wskaźnik zawiera w sobie zarówno interwencje dotyczącą robót budowlanych, które w znaczący sposób przyczynią się do osiągnięcia założonego celu.

- d. **Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:**

Określając mechanizmy wdrożeniowe uwaga zostanie skupiona na kryteriach wyboru projektów. Będą one głównym narzędziem pozwalającym na skoncentrowanie interwencji na tych typach projektów, które przełożą się na realizację pośrednich i końcowych wartości wskaźników wybranych do ram wykonania (tj. premiowanie konkretnych typów projektów). Oprócz kryteriów wyboru projektów, IZ jako mechanizm sprzyjający realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania traktuje nie tylko kryteria, ale też tryb wyboru projektów. W ramach Osi **priorytetowej 6 Infrastruktura spójności społecznej** przewiduje się wybór projektów w trybie konkursowym. Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programów. Ramy wykonania będą monitorowane na bieżąco, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje.

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych (wraz z rozstrzygnięciami kolejnych konkursów) oraz innych parametrów, które mają wpływ na

wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

- e. **na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowanie wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:**

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka: czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania, w niniejszym punkcie wskazano czynnik specyficzny:

- **ryzyko uwarunkowań systemowych** – brak przygotowanych wytycznych horyzontalnych dotyczących rewitalizacji, które będą uwarunkowywać zasady wsparcia w powyższym kierunku. Brak powyższych wytycznych, a co za tym idzie kolejnych dokumentów implementacyjnych (w tym przede wszystkim LPR na, które mają być przygotowane i zatwierdzone przez JST) stanowi poważną przeszkodę w sprawnym wdrażaniu interwencji. Do czasu przyjęcia i zatwierdzenia LPR-ów nie będzie możliwości ubiegania się o dofinansowanie. Waga ryzyka (istotność): **poważna**;
- **ryzyko wniesienia wkładu własnego** – z uwagi na fakt, iż wsparcie będzie skierowane do wszystkich gmin, w tym także tych na obszarach wiejskich istnieje ryzyko braku możliwości wniesienia wkładu własnego przez beneficjentów. Ponadto należy zwrócić uwagę na nieuregulowane kwestie związane z pomocą publiczną, które mogą warunkować zasady udzielania dofinansowania w omawianym PI. Jednocześnie istnieje możliwość zastosowania instrumentów finansowych, w skutek czego wsparcie nie będzie cieszyć się dużym zainteresowaniem. Waga ryzyka (istotność): **poważna**;
- **ryzyko specyfiki beneficjenta** – możliwość ubiegania się o dofinansowanie będą miały małe podmioty z niewielkim doświadczeniem, których może być dość dużo, a które nie dysponują odpowiednim doświadczeniem w ubieganiu się o środki unijne. Dodatkowo podmioty te będą mogły również pochodzić z obszarów wiejskich, na których wcześniej tego typu wsparcie nie było udzielane. Może to powodować trudności w aplikowaniu o środki unijne, a co za tym idzie trudności z wdrażaniem interwencji. Waga ryzyka (istotność): **umiarkowana**;

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

Równanie $R = (5 \text{ ryzyk umiarkowanych} * 25) + (2 \text{ ryzyka poważne} * 68) / 7 = 261 / 7 = 37,29\%$,
w zaokrągleniu 37%

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk należy obniżyć o 37%.

Oś priorytetowa VII Infrastruktura edukacyjna

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów w stosownych przypadkach)

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik właściwe – wskaźnik Nr identyfikacyjny.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
						M	K	O	M	K	O		
7 Infrastruktura edukacyjna	Produkt	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI 35)	osoby	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	3396	n/d	n/d	111 679	SL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 100% alokacji osi priorytetowej

7 Infrastruktura edukacyjna	KEW	Szacowana liczba użytkowników infrastruktury opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie na podstawie podpisanych umów	osoby	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	4 407	n/d	n/d		SL 2014	KEW dla WP nr 1
7 Infrastruktura edukacyjna	Wskaźnik postępu finansowego	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFRR	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	24 380 892	n/d	n/d	71 708 506	SL 2014	n/d

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykle lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Szacowanie wskaźników uwzględnionych w ramach wykonania dla osi „Infrastruktura edukacyjna” zostało oparte na danych historycznych już wdrażanych w ramach RPO WD 2007-2013 projektów dotyczących infrastruktury edukacyjnej. Uwzględniono w metodologii poziom dofinansowania, prognozy i analizy oraz diagnozę potrzeb (RPO WD 2014-2020). Założono, iż poziom dofinansowania projektów w osi będzie wynosił 85%. Do ram wykonania wprowadzono wskaźnik CI 35 „Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej”, z odpowiadającym mu KEW-em.

Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej

Definicja KE: *Number of users who can use newly built or improved childcare or education facilities. “Users” in this context mean the children, pupils, or students, not teachers, parents or other persons who may use the facilities too. It includes new or improved buildings, or new equipment provided by the project. It measures nominal capacity (i.e. number of possible users which is usually higher than or equal to the number of actual users).*

Zmiana metodologii:

7.1:

alokacja: 116 897 395 PLN

śr. koszt jednostkowy: 1630 (z umów na dzień 23.12.2019, po odrzuceniu największych skrajnych wartości poszczególnych kosztów jednostkowych w projektach (odrzucone śr. koszt jedn. pow. 20

000 PLN), które zaburzały rzeczywisty obraz realizacji wskaźnika w ramach projektów realizowanych w działaniu 7.1)

wartość wskaźnika: 71 716

Błędnym założeniem metodologicznym było wykorzystanie wskaźnika kompensacji. Nie wystąpiły ryzyka w trakcie realizacji projektów, wobec czego do nowych wyliczeń nie został on uwzględniony. Zaktualizowany został również średni koszt jednostkowy, który na etapie programowania RPO WD 2014-2020 został przyjęty błędnie i nie odpowiadał rzeczywistym warunkom realizacji inwestycji/projektów.

7.2:

alokacja: 78 568 202 PLN

śr koszt jednostkowy: 1966

(z umów na dzień 23.12.2019 po odrzuceniu najmniejszych skrajnych wartości poszczególnych kosztów jednostkowych w projektach (odrzucone śr. koszt jedn. pon. 500 PLN), które zaburzały rzeczywisty obraz realizacji wskaźnika w ramach projektów realizowanych w działaniu 7.2)

wartość wskaźnika: 39 963

Błędnym założeniem metodologicznym było wykorzystanie wskaźnika kompensacji. Nie wystąpiły ryzyka w trakcie realizacji projektów, wobec czego do nowych wyliczeń nie został on uwzględniony. Zaktualizowany został również średni koszt jednostkowy, który na etapie programowania RPO WD 2014-2020 został przyjęty błędnie i nie odpowiadał rzeczywistym warunkom realizacji inwestycji/projektów.

łącznie 7.1+7.2 - wskaźnik CI35 daje sumę – 111 679.

Ponieważ planowane wsparcie będzie zbliżone do wsparcia udzielanego w perspektywie finansowej 2007-2013 przyjmuje się, iż dane potrzebne do wyliczenia kosztu jednostkowego zostaną zaczerpnięte z RPO WD 2007-2013.

Wsparcie infrastruktury edukacyjnej w RPO WD 2007-2013 było udzielane w Działaniu 7.2 *Rozwój infrastruktury placówek edukacyjnych*. W ramach projektów realizowanych w tym Działaniu wyselekcjonowano 48 projektów, które zakresem wsparcia odpowiadają zakresowi planowanemu na lata 2014-2020. Podczas selekcji nie brano pod uwagę projektów skrajnych (kwotowo/zakresowo). W ramach tych projektów 37 dotyczyło edukacji szkolnej o łącznej sumie wydatków kwalifikowalnych 147 640 722 PLN. kolejne projekty dotyczyły infrastruktury przedszkolnej 11 projektów o łącznej sumie wydatków kwalifikowalnych 15 833 888 PLN. W ramach tych projektów realizowane były wskaźniki: *Liczba uczniów korzystających z efektów projektów (z wyłączeniem e-edukacji)* -12 098 i wskaźnik *Liczba miejsc w przedszkolach na obszarach wiejskich* 692.³ Do szacowania kosztu jednostkowego wykorzystano w/w dane.

³ stan na dzień 30.04.2014 r.

Dzieląc sumę wydatków kwalifikowalnych przez sumę liczby utworzonych miejsc przedszkolnych oraz liczbę uczniów korzystających z efektów projektów (z wyłączeniem e-edukacji) otrzymamy koszt jednostkowy:

147 640 722+15 833 888 PLN / 12 098+ 692 = 12 781 PLN.

Koszt jednostkowy kwalifikowalny wynosi: **12 781 PLN**.

Założono również, że w okresie programowania 2014-2020 nie wystąpią różnice w zakresie kwalifikowalności kosztów pomiędzy okresami programowymi na tyle istotne, że mogłyby w sposób znaczący wpłynąć na poziom kosztu jednostkowego wyliczonego dla poziomu 85 % dofinansowania, jaki uznano za referencyjny dla tych przedsięwzięć.

Alokacja EFRR oraz historyczny całkowity koszt jednostkowy zostały przeliczone przez wskaźniki makroekonomiczne wskazane w części ogólnej. Ponieważ w ramach PI 7.1 i PI 7.2 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy posłużyć się wartością 85% otrzymanego kosztu jednostkowego.

Koszt jednostkowy kwalifikowalny wynosi: (12 781 PLN / 100,4% WCPBM)*85%= **10 821 PLN**

Edukacja (EFRR)	
Alokacja (EURO)	3,55 PLN/EUR
Indeks cen PF 2007-2013 ⁴	100,4% WCPBM
Indeks cen PF 2014-2020 ⁵	110,7% WCPBM
7.1 Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną	
Kategoria interwencji 051	22 952 230
Kategoria interwencji 052	13 500 000
Alokacja z rezerwą (EURO)	36 452 230
Alokacja bez rezerwy (EURO)	34 265 096
Alokacja z rezerwą PLN (wg kursu 3.55 PLN/EUR oraz po przeliczeniu przez wskaźniki makroekonomiczne)	116 897 395
Alokacja bez rezerwy PLN (wg kursu 3.55 PLN/EUR oraz po przeliczeniu przez wskaźniki makroekonomiczne)	109 883 551
7.2 Inwestycje w edukację ponadgimnazjalną w tym zawodową	
Kategoria interwencji 050	19 000 000
Kategoria interwencji 051	5 500 000
Alokacja z rezerwą (EURO)	24 500 000
Alokacja bez rezerwy (EURO)	23 030 000
Alokacja z rezerwą PLN (wg kursu 3.55 PLN/EUR oraz po przeliczeniu przez wskaźniki makroekonomiczne)	78 568 202

⁴ Sposób obliczenia: Średnia ważona indeksów w latach 2007-2013 dla roku bazowego 2014, wagi określone na podstawie udziału wydatków w poszczególnych latach w alokacji środków w perspektywie 2007-2013. Zastosowanie: przeliczenie kosztów jednostkowych oszacowanych na podstawie doświadczeń z okresu 2007-2013 na ceny stałe z 2014 r.

⁵ Sposób obliczenia: Średnia ważona indeksów w latach 2014-2023 dla roku bazowego 2014, wagi określone na podstawie udziału wydatków w poszczególnych latach w alokacji środków w perspektywie 2014-2020. Zastosowanie: przeliczenie alokacji określonych w programach operacyjnych (po wcześniejszej konwersji z euro na złote) na ceny stałe z 2014 r.

Alokacja bez rezerwy PLN (wg kursu 3.55 PLN/EUR oraz po przeliczeniu przez wskaźniki makroekonomiczne)	73 854 110
--	------------

Dla określenia wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok dokonano następujących obliczeń:

7.1 Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną

Alokacja z rezerwą wykonania na PI 7.1 wynosi 36 452 230 EUR (według kursu 3,55 PLN/EUR), co w przeliczeniu na PLN wynosi 129 405 416,50 PLN. Otrzymałą alokację na PI po konwersji z euro na złote należy przeliczyć biorąc pod uwagę wskaźnik cen produkcji budowlano-montażowej (WCPBM), który ma zastosowanie w projektach infrastrukturalnych (indeks dla okresu programowania 2014-2020 i roku 2014).

Zatem $129\,405\,416,50\text{ PLN} / 110,7\% \text{ WCPBM} = 116\,897\,395\text{ PLN}$.

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy przeliczony wskaźnikami makroekonomicznymi:

$116\,897\,395\text{ PLN} / 10\,821\text{ PLN} = 10\,803$ - 39% pomniejszono o wskaźnik kompensacji ryzyka (opisany w części ogólnej- ryzyka ogólne, jak i w pkt. E ryzyka specyficzne – 39%).

Ostatecznie wskaźnik otrzymał wartość = **6 589 użytkowników infrastruktury opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie**

7.2 Inwestycje w edukację ponadgimnazjalną w tym zawodową

Alokacja z rezerwą wykonania na PI 7.2 wynosi 24 500 000 EUR (według kursu 3,55 PLN/EUR), co w przeliczeniu na PLN wynosi 86 975 000 PLN. Otrzymałą alokację na PI po konwersji z euro na złote należy przeliczyć biorąc pod uwagę wskaźnik cen produkcji budowlano-montażowej (WCPBM), który ma zastosowanie w projektach infrastrukturalnych (indeks dla okresu programowania 2014-2020 i roku 2014).

Zatem $86\,975\,000\text{ PLN} / 110,7\% \text{ WCPBM} = 78\,568\,202\text{ PLN}$.

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy przeliczony wskaźnikami makroekonomicznymi:

$78\,568\,202\text{ PLN} / 10\,821\text{ PLN} = 7\,261$ – 39% oraz pomniejszono o wskaźnik kompensacji ryzyka (opisany w części ogólnej- ryzyka ogólne, jak i w pkt. E ryzyka specyficzne – 39%).

Ostatecznie wskaźnik otrzymał wartość = **4 429 użytkowników infrastruktury opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie.**

Łączna wartość wskaźnika:

PI 7.1- 6 589

PI 7.2 -4 429

Oś 7 – 11 018 użytkowników infrastruktury opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie.

Dla określenia wartości pośredniej wskaźnika na 2018 rok dokonano następujących obliczeń:

Dla określenia wartości pośredniej przyjęto analogiczne założenia dotyczące kosztów jednostkowych, z tym, że uwzględniono alokację bez rezerwy wykonania, odpowiednio PI 7.1 – 34 265 096 EUR oraz PI 7.2 – 23 030 000 EUR.

7.1 Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną

Alokacja bez rezerwy wykonania na PI 7.1 wynosi 34 265 096 EUR, co w przeliczeniu na PLN wynosi 121 641 090 PLN.

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy przeliczony wskaźnikami makroekonomicznymi:

$$109\,883\,551 \text{ PLN} / 10\,821 \text{ PLN} = 10\,155 * 20\%⁶ = 2\,031.$$

Ostatecznie wskaźnik otrzymał wartość = **2 031 użytkowników infrastruktury opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie** na koniec 2018 r.

7.2 Inwestycje w edukację ponadgimnazjalną w tym zawodową

Alokacja bez rezerwy wykonania na PI 7.2 wynosi 23 030 000 EUR, co w przeliczeniu na PLN wynosi 81 756 500 PLN.

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy przeliczony wskaźnikami makroekonomicznymi:

$$73\,854\,110 \text{ PLN} / 10\,821 \text{ PLN} = 6\,825 * 20\%⁷ = 1\,365$$

Ostatecznie wskaźnik otrzymał wartość = **1 365 użytkowników infrastruktury opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie** na koniec 2018 r.

Łączna wartość wskaźnika: Liczba użytkowników infrastruktury opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie na koniec 2018 r.:

PI 7.1- 2 031

PI 7.2 -1 365

Oś 7 –3 396 liczba użytkowników infrastruktury opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie.

Biorąc pod uwagę analizę wdrażania projektów w perspektywie finansowej 2007-2013, która wskazuje, iż średni czas realizacji projektu wyniósł prawie 3 lata (35 miesięcy), wartość

⁶ Określony poziom wskaźnika na koniec 2018 roku wynika z doświadczeń ubiegłej perspektywy oraz z należy mieć na uwadze korelację z działaniami EFS – wsparcie infrastrukturalne w ramach CT ma charakter uzupełniający.

⁷ Określony poziom wskaźnika na koniec 2018 roku wynika z doświadczeń ubiegłej perspektywy oraz z należy mieć na uwadze korelację z działaniami EFS – wsparcie infrastrukturalne w ramach CT ma charakter uzupełniający.

dofinansowania z EFRR w umowach – 195 766 223 zł w roku 2011, średni czas oceny projektu od etapu złożenia wniosku o dofinansowanie do podpisania umowy wynosił 9 miesięcy. Na koniec 2011 roku w 36 zakończonych projektach, alokacja przeznaczona na nabory została wykorzystana w 48,26%, tj. 72 924 186,93 PLN.

Poziom wskaźników na koniec 2011 r. kształtował się następująco (osiągnięta wartość, na podstawie wniosków o płatność końcową) *Liczba uczniów korzystających z efektów projektów (z wyłączeniem e-edukacji)* 54% (7774 os.) i *Liczba miejsc w przedszkolach na obszarach wiejskich* w zakończonych projektach przekroczyła wartość docelową.

Na definiowanie poziomu wskaźnika miały również wpływ doświadczenia z poprzedniej perspektywy powodujące znaczne opóźnienia w realizacji projektów, tj. m.in. Wszystkie wymienione czynniki pozwalają na stwierdzenie, iż nawet przy założeniu rozpoczęcia naborów, w 2015 roku, nie wszystkie projekty zostaną w pełni zrealizowane do 2018 roku.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania oraz fakt, że cele pośrednie i końcowe wskaźników produktu dotyczą wyłącznie projektów zakończonych, przyjęto iż **wartość pośrednia wskaźnika na koniec 2018 r. wyniesie 3 396 użytkowników**. Wsparcie infrastrukturalne w ramach CT 10 ma charakter uzupełniający. Funduszem wiodącym jest EFS, jest to zupełnie nowe podejście w związku z czym wdrażanie takiego rozwiązania może spowodować pewne trudności lub opóźnienia we wdrażaniu.

Jako, że przewidywany na 2018 r. poziom wskaźnika produktu jest stosunkowo niski, wykorzystano miernik dotyczący tzw. kluczowego etapu wdrażania KEW - *Szacowana liczba użytkowników infrastruktury opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie na podstawie podpisanych umów* na poziomie 4 407 użytkowników. Poziom przyjęty dla KEW jest zdeterminowany tymi samymi czynnikami, z powodu których przyjęto poziom wskaźnika produktu na 2018 r. (jak wyżej). Ponadto wzięto pod uwagę wpływ problemów zdefiniowanych w tym PI.

b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźniki produktu 1. „*Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej*” i powiązany z nim KEW obrazują projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr 050 – „*Infrastruktura edukacyjna na potrzeby kształcenia i szkolenia zawodowego oraz kształcenia osób dorosłych*” -19 000 000 EUR, 051- „*Infrastruktura edukacyjna na potrzeby edukacji szkolnej (na poziomie podstawowym i średnim ogólnokształcącym)*”- 28 452 230 EUR, 052 – „*Infrastruktura na potrzeby wczesnej edukacji elementarnej i opieki nad dzieckiem*”-13 500 000EUR.

W sumie na te kategorie interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 100 % całości alokacji przeznaczonej na oś priorytetową 7 „**Infrastruktura edukacyjna**”.

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Wybrany wskaźniki produktu oraz opisujący go KEW, odgrywają kluczową rolę w osiągnięciu celów szczegółowych osi, tj.:

1. PI 7.1 **Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną** - *Zrównoważenie dostępności do edukacji przedszkolnej oraz Poprawa warunków kształcenia w edukacji podstawowej i gimnazjalnej.*
2. PI 7.2 **Inwestycje w edukację ponadgimnazjalną w tym zawodową** - *Poprawa warunków kształcenia w edukacji ponadgimnazjalnej, w tym zawodowej*

Realizacja projektów, których bezpośrednim efektem będzie osiągnięcie zaplanowanych wskaźników ukierunkuje interwencje na osiągnięcie zaplanowanych rezultatów powiązanych z zakładanymi celami w PI 7.1 oraz PI 7.2.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Określając mechanizmy wdrożeniowe skoncentrowano się na kryteriach wyboru projektów. Oprócz kryteriów wyboru projektów, IZ jako mechanizm sprzyjający realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania traktuje też tryb wyboru projektów. W ramach Osi **priorytetowej 7 Infrastruktura edukacyjna** przewiduje się wybór projektów w trybie konkursowym. Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programu. Ramy wykonania będą monitorowane na bieżąco, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje.

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych oraz innych parametrów, które mają wpływ na wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

Zakłada się, iż projekty, które będą generowały wskaźniki w ramach wykonania będą realizowane w trybie konkursowym. Ze względu na specyfikę projektów, która objawia się m.in. długim okresem przygotowawczym, korelacją z EFS oraz ze względu na doświadczenia we wdrażaniu tego typu projektów w perspektywie finansowej 2007-2013 (pkt a) i zdefiniowane ryzyka (pkt e) bierze się pod uwagę podpisanie pierwszych umów w 2016 r.

- e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowania wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka, czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania, w niniejszym punkcie wskazano czynniki specyficzne:

- wsparcie infrastrukturalne w ramach CT 10 ma jedynie **charakter uzupełniający**. Funduszem wiodącym jest EFS, w związku z czym interwencja podejmowana w ramach planowanego działania musi wynikać oraz być powiązana z interwencją EFS. Jest to zupełnie nowe podejście w związku z czym wdrażanie takiego rozwiązania może spowodować pewne trudności. Na dzień planowania wskaźnika nie powstały narzędzia mające zapewnić komplementarność co dodatkowo wpływa na wzrost ryzyka osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika – waga ryzyka (istotność): poważna;
- **ryzyko demograficzne** - istotny z punktu widzenia rozwoju edukacji na terenie Dolnego Śląska jest prognozowany spadek liczby osób w edukacyjnych grupach wieku. Spadek ten najdotkliwiej odczuwalny będzie m.in. w przedszkolnej grupie wiekowej – waga ryzyka (istotność): poważna;

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$\text{Równanie } R = [(4 * 25\%) + (2 * 68\%)] / 6 = 39\%$$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk obniżamy o 39%.

Oś priorytetowa VIII Rynek pracy

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów w stosownych przypadkach)

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik rezultatu)	Nr identyfikacyjny.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
8	Produkt		Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie	osoby	EFS	Region słabiej rozwinięty	4 3 6 1	6 4 1 1	10 7 7 2	1 2 1 0 9	1 8 1 6 2	30 2 7 1	SL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 42,42% alokacji osi priorytetowej
8	Produkt		Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej	osoby	EFS	Region słabiej rozwinięty	5 3 4	4 3 7	9 7 1	1 7 0 8	1 3 9 8	3 1 0 6	SL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 12,97% alokacji osi priorytetowej
8	Wskaźnik postępu finansowego		Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFS	Region słabiej rozwinięty	n / d	n / d	73 492 441	n / d	n / d	288 144 908	SL 2014	n/d

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykle lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji ex ante:

Definicja z WLWK:

Osoby pozostające bez pracy, gotowe do podjęcia pracy i aktywnie poszukujące zatrudnienia. Definicja uwzględnia osoby zarejestrowane jako bezrobotne zgodnie z krajowymi definicjami, nawet jeżeli nie spełniają one wszystkich trzech kryteriów.

Sformułowania zapisane kursywą są identyczne z definicją Eurostat dla Polityki Rynku Pracy. Definicja uwzględnia zarówno osoby bezrobotne w rozumieniu badania aktywności ekonomicznej ludności (BAEL) jak i osoby zarejestrowane jako bezrobotne.

Studenci studiów dziennych uznawani są za osoby bierne zawodowo, nawet jeśli spełniają kryteria dla bezrobotnych zgodnie z ww. definicją.

Osoby kwalifikujące się do urlopu macierzyńskiego lub rodzicielskiego, które są bezrobotne w rozumieniu niniejszej definicji (nie pobierają świadczeń z tytułu urlopu), należy wykazywać jako osoby bezrobotne.

Status na rynku pracy określany jest w dniu rozpoczęcia uczestnictwa w projekcie.

Definicja opracowana na podstawie: Eurostat, baza danych Polityki Rynku Pracy (LMP).

W ramach PI 8.1 urealniono wartość kosztu jednostkowego, na podstawie wdrażanych projektów do **10 500 PLN**.

Alokacja na PI 8.1 wynosi 101 891 339 EUR, co w przeliczeniu na PLN wynosi 361 714 253,45 PLN. Otrzymaną alokację na PI po konwersji z euro na złote należy przeliczyć biorąc pod uwagę wskaźnik cen towarów i usług koncympcyjnych (CPI), który ma zastosowanie do projektów „miękkich” (indeks dla okresu programowania 2014-2020 i roku 2014).

Zatem $361\,714\,253,45 \text{ PLN} / 113,8\% \text{ CPI} = \mathbf{317\,850\,837,83 \text{ PLN}}$.

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy:

$317\,850\,837,83 \text{ PLN} / \mathbf{10\,500 \text{ PLN}} = 30\,271 \text{ osób}$

Podział wg płci opracowany został na podstawie odsetka bezrobotnych kobiet i mężczyzn, które rozpoczęły udział w projekcie w ramach priorytetu VI PO KL w województwie dolnośląskim, tj.: 59,51% kobiet i 40,48% mężczyzn (na podstawie załącznika nr 3 do sprawozdania z realizacji priorytetów VI-IX PO KL za rok 2013).

Dla określenia wartości pośredniej przyjęto analogiczne założenia z tym, że uwzględniono alokację bez rezerwy wykonania, tj. 356 750 599 PLN. Uwzględniamy wskaźnik CPI (113,8%), co daje wartość alokacji bez rezerwy wykonania **313 489 103 PLN**. Następnie podzielono alokację przez koszt jednostkowy:

313 489 103 / 11 640,13 = 26 932 osoby.

Podział wg płci opracowany został na podstawie odsetka bezrobotnych kobiet i mężczyzn, które rozpoczęły udział w projekcie w ramach priorytetu VI PO KL w województwie dolnośląskim, tj.: 59,51% kobiet i 40,48% mężczyzn (na podstawie załącznika nr 3 do sprawozdania z realizacji priorytetów VI-IX PO KL za rok 2013).

W przypadku określania wartości pośredniej na 2018 rok przyjęto, iż będzie to poziom 40%.

b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźnik produktu *Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie* obrazuje projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr 102 *Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych i oddalonych od rynku pracy, m.in. poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia i wspierania mobilności pracowników*. Na tę kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 42,42% całości alokacji przeznaczonej na oś priorytetową 8 Rynek pracy.

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Realizacja wskaźnika *Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie* przyczyni się do realizacji celu szczegółowego PI, jakim jest *Poprawa integracji z rynkiem pracy i mobilności zawodowej osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy*. We wskaźnik będą wpisywały się działania ukierunkowane na pomoc osobom pozostającym poza rynkiem pracy w ich powrocie do zatrudnienia oraz utrzymaniu stałej pracy. Powyższe obejmuje osoby bezrobotne, poszukujące pracy i nieaktywne zawodowo, szczególnie te, które znajdują się w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Określając mechanizmy wdrożeniowe uwaga zostanie skupiona na kryteriach wyboru projektów. Będą one głównym narzędziem pozwalającym na skoncentrowanie interwencji na tych typach projektów, które przełożą się na realizację pośrednich i końcowych wartości wskaźników wybranych do ram wykonania (tj. premiowanie konkretnych typów projektów). Oprócz kryteriów wyboru projektów, IZ jako mechanizm sprzyjający realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania traktuje nie tylko kryteria, ale też tryb wyboru projektów. W ramach Osi **priorytetowej 8 Rynek pracy** przewiduje się wybór projektów w trybie konkursowym i pozakonkursowym. Tryb pozakonkursowy będzie miał zastosowanie do projektów polegających na wspieraniu realizacji zadań publicznych w ramach pomocy i integracji społecznej. Tryb pozakonkursowy będzie każdorazowo rozpatrywany według zasad określonych w punkcie 5.2 Umów partnerstwa. Nabory będą kierowane

do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programów. Ramy wykonania będą monitorowane w sposób pogłębiony i ze zwiększoną częstotliwością, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje.

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych (wraz z rozstrzygnięciami kolejnych konkursów) oraz innych parametrów, które mają wpływ na wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowania wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka: czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania oraz czynniki specyficzne tj.:

- możliwość reagowania na skutek dynamicznie zachodzących zmian sytuacji społeczno-gospodarczej – należy zachować możliwość elastycznego wyboru typu udzielanego wsparcia w zależności od danej sytuacji oraz pojawiających się nowych wyzwań. Istnieje ryzyko, iż w skutek nieoczekiwanych zmian gospodarczych lub społecznych, zaplanowana forma wsparcia (na którą odpowiada wskaźnik) nie będzie cieszyła się powodzeniem beneficjentów. Należy mieć wówczas możliwość kierowania wsparcia w ramach innego typu przedsięwzięcia, bez obawy nieosiągnięcia zaplanowanego do osiągnięcia wskaźnika – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
- ryzyko realizacji projektów o niższej efektywności niż dotychczas – perspektywa finansowa na lata 2014-2020 będzie kolejną z rzędu interwencją funduszy unijnych. Do tej pory wsparto wiele przedsięwzięć oraz inwestycji, jednak jeszcze bardzo wiele jest do osiągnięcia. Wiele dziedzin życia społecznego i gospodarczego wymaga dodatkowego wsparcia funduszy

unijnych. Niemniej jednak może wystąpić zjawisko coraz mniejszego zainteresowania beneficjentów uzyskaniem środków z UE. Należy także wziąć pod uwagę kwestię ewentualnych usprawnień (lub ich braku) w aplikowaniu o środki unijne. Ewentualne stawianie beneficjentom kolejnych wymogów formalnych oraz administracyjnych może znacząco zniechęcić o ubieganie się o pomoc – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;

- ryzyko niezdefiniowane – na poziom osiągnięcia wartości docelowych założonych w RPO WD 2014-2020 wskaźników mogą mieć wpływ inne - niezdefiniowane i nierozpoznane czynniki, które znacznie utrudnią lub też uniemożliwią osiągnięcie założonych rezultatów – waga ryzyka (istotność): niska;
- ryzyko związane z nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, zgodnie z którą wsparcie dla osób bezrobotnych będzie realizowane – waga ryzyka (istotność): poważna;
- specyfika grupy docelowej: cechy bezrobotnych wpływające na ich zatrudnialność (płeć, wiek, stan cywilny, liczba dzieci pozostających na utrzymaniu osoby bezrobotnej, wykształcenie, doświadczenie zawodowe, liczba osób w gospodarstwie domowym bezrobotnego, obowiązki opiekuńcze, stan zdrowia, skłonność bezrobotnego do podnoszenia, uzupełniania i uaktualniania kwalifikacji zawodowych, skłonność do zmiany zawodu, skłonność do zmiany miejsca zamieszkania, minimalne oczekiwania płacowe) – waga ryzyka (istotność): poważna;
- determinanty podejmowania pracy przez bezrobotnych: cechy demograficzne i społeczno-zawodowe sprzyjające podejmowaniu pracy – waga ryzyka (istotność): poważna;
- niemierzalne czynniki utrudniające bezrobotnym znalezienie pracy jak niska motywacja do poszukiwania pracy, słaba prezencja i niska samoocena – waga ryzyka (istotność): poważna.

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

Równanie $R=25+3+68/3=32\%$

$(6 \text{ ryzyk umiarkowanych} * 25) / 6 = 150 / 6 = 25\%$

$(1 \text{ ryzyko nieskie} * 3) / 1 = 3 / 1 = 3\%$

$(4 \text{ ryzyka poważne} * 68) / 4 = 272 / 4 = 68\%$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk należy obniżyć o 32%.

Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Definicja z WLWK:

Wskaźnik mierzy liczbę osób bezrobotnych oraz biernych zawodowo, które uzyskały wsparcie Europejskiego Funduszu Społecznego w postaci bezzwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej (zarówno w formie zwrotnej, jak i bezzwrotnej).

Definicja osób bezrobotnych oraz biernych zawodowo zgodna z definicjami wskaźników pn.: liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie oraz liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie, zawartymi w części dot. wskaźników wspólnych EFS monitorowanych we wszystkich priorytetach inwestycyjnych.

W obliczeniach posłużono się danymi historycznymi z realizacji projektów Priorytetu VI PO KL na Dolnym Śląsku. Koszt jednostkowy na dotacyjne uruchomienie działalności gospodarczej w województwie dolnośląskim wynosi 43 750,00 zł. (na podstawie danych historycznych z realizacji projektów Priorytetu VI PO KL na Dolnym Śląsku zakładających uruchomienie własnej działalności gospodarczej. Dane historyczne zostały przekazane przez Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy w dniu 17 stycznia 2013 r.). Przy wyliczeniu skorzystano również z kosztu jednostkowego bezzwrotnego wsparcia dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej w Działaniu 6.2 PO KL, tj. 43 750 zł, który obejmował: szkolenie z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej; środki finansowe na rozwój przedsiębiorczości (dotacja), wsparcie pomostowe, wsparcie pomostowe przedłużone.

Otrzymaany koszt jednostkowy oszacowany na podstawie doświadczeń z okresu 2007-2013 należy przeliczyć na ceny stałe z 2014 r. do tego celu należy posłużyć się wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI), który ma zastosowanie do projektów „miękkich” (indeks dla okresu programowania 2007-2013 i roku 2014).

Zatem $43\,750\text{ PLN} / 94,2\% \text{ CPI} = 46\,443,74 \text{ zł}$.

Ponieważ w ramach PI 8.2 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy posłużyć się wartością 85% otrzymanego kosztu jednostkowego. $46\,443,74 * 85\% = 39\,477,18 \text{ PLN}$.

Alokacja wynosi 57 800 000 EUR, co w przeliczeniu na PLN wynosi 205 190 000 PLN. . Otrzymałą alokację po konwersji z euro na złote należy przeliczyć biorąc pod uwagę wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI), który ma zastosowanie do projektów „miękkich” (indeks dla okresu programowania 2014-2020 i roku 2014).

Zatem $205\,190\,000 \text{ PLN} / 113,8\% \text{ CPI} = 180\,307\,557 \text{ PLN}$.

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy:

$180\,307\,557 \text{ PLN} / 39\,477,18 \text{ PLN} = 4567$

Wartość docelową pomniejszono o wskaźnik kompensacji ryzyka (opisany w części ogólnej jak i w pkt.e) wynoszący 32%. **W skutek czego wartość docelowa wynosi 3106osób. Wartość pośrednia pozostaje bez zmian w związku z zakończeniem procesu sprawozdania rocznego za rok 2018.**

Podziła wg płci na podstawie odsetka kobiet i mężczyzn, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej w priorytecie VI PO KL w województwie dolnośląskim, tj.: 45% kobiet i 55% mężczyzn (na podstawie załącznika nr 1 do sprawozdania z realizacji priorytetów VI-IX PO KL za rok 2013).

Dla określenia **wartości pośredniej** przyjęto analogiczne założenia z tym, że uwzględniono alokację bez rezerwy wykonania, tj. 181 861 521 PLN. Uwzględniamy wskaźnik CPI (113,8%), co daje wartość alokacji bez rezerwy wykonania 159 808 015 PLN. Następnie podzielono 60% alokacji przez koszt jednostkowy:

$$159\,808\,015 * 60\% / 39\,477,18 = 2429 \text{ osób.}$$

Podziła wg płci na podstawie odsetka kobiet i mężczyzn, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej w priorytecie VI PO KL w województwie dolnośląskim, tj.: 45% kobiet i 55% mężczyzn (na podstawie załącznika nr 1 do sprawozdania z realizacji priorytetów VI-IX PO KL za rok 2013).

**W przypadku określania wartości pośredniej na 2018 rok przyjęto, iż będzie to poziom 40%.
2429*40% = 971.**

b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźnik produktu *Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej* realizowane w ramach kategorii interwencji nr 104 *Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro, małych i średnich przedsiębiorstw*. Na tę kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 12,97% całości alokacji przeznaczonej na oś priorytetową 8 Rynek pracy.

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Realizacja wskaźnika *Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej* przyczyni się do realizacji celu szczegółowego PI, jakim jest *Tworzenie nowych miejsc pracy* We wskaźnik będą wpisywały się działania w zakresie tworzenia przedsiębiorstw i rozpoczynania działalności gospodarczej. Wsparcie będzie dostosowane do indywidualnych potrzeb osób. Wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz rozwoju samozatrudnienia, przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy, obejmujące doradztwo, szkolenia oraz usługi finansowo-prawne adresowane do osób pozostających bez pracy pragnących rozpocząć własną działalność gospodarczą.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Określając mechanizmy wdrożeniowe uwaga zostanie skupiona na kryteriach wyboru projektów. Będą one głównym narzędziem pozwalającym na skoncentrowanie interwencji na tych typach projektów, które przełożą się na realizację pośrednich i końcowych wartości wskaźników wybranych do ram wykonania (tj. premiowanie konkretnych typów projektów). Oprócz kryteriów wyboru projektów, IZ jako mechanizm sprzyjający realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania traktuje nie tylko kryteria, ale też tryb wyboru projektów. W ramach Osi **priorytetowej 8 Rynek pracy** przewiduje się wybór projektów w trybie konkursowym. Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programów. Ramy wykonania będą monitorowane w sposób pogłębiony i ze zwiększoną częstotliwością, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje.

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych (wraz z rozstrzygnięciami kolejnych konkursów) oraz innych parametrów, które mają wpływ na wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowania wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka: czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania oraz czynniki specyficzne tj.:

- możliwość reagowania na skutek dynamicznie zachodzących zmian sytuacji społeczno-gospodarczej – należy zachować możliwość elastycznego wyboru typu udzielanego wsparcia w zależności od danej sytuacji oraz pojawiających się nowych wyzwań. Istnieje ryzyko, iż w skutek nieoczekiwanych zmian gospodarczych lub społecznych, zaplanowana forma wsparcia (na którą odpowiada wskaźnik) nie będzie cieszyła się powodzeniem beneficjentów. Należy mieć wówczas

możliwość kierowania wsparcia w ramach innego typu przedsięwzięcia, bez obawy nieosiągnięcia zaplanowanego do osiągnięcia wskaźnika – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;

- ryzyko realizacji projektów o niższej efektywności niż dotychczas – perspektywa finansowa na lata 2014-2020 będzie kolejną z rzędu interwencją funduszy unijnych. Do tej pory wsparto wiele przedsięwzięć oraz inwestycji, jednak jeszcze bardzo wiele jest do osiągnięcia. Wiele dziedzin życia społecznego i gospodarczego wymaga dodatkowego wsparcia funduszy unijnych. Niemniej jednak może wystąpić zjawisko coraz mniejszego zainteresowania beneficjentów uzyskaniem środków z UE. Należy także wziąć pod uwagę kwestię ewentualnych usprawnień (lub ich braku) w aplikowaniu o środki unijne. Ewentualne stawianie beneficjentom kolejnych wymogów formalnych oraz administracyjnych może znacząco zniechęcić o ubieganie się o pomoc – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;
- ryzyko niezdefiniowane – na poziom osiągnięcia wartości docelowych założonych w RPO WD 2014-2020 wskaźników mogą mieć wpływ inne - niezdefiniowane i nierozpoznane czynniki, które znacznie utrudnią lub też uniemożliwią osiągnięcie założonych rezultatów – waga ryzyka (istotność): niska;
- ryzyko związane z nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, zgodnie z którą wsparcie dla osób bezrobotnych będzie realizowane – waga ryzyka (istotność): poważna;
- specyfika grupy docelowej: cechy bezrobotnych wpływające na ich zatrudnialność (płeć, wiek, stan cywilny, liczba dzieci pozostających na utrzymaniu osoby bezrobotnej, wykształcenie, doświadczenie zawodowe, liczba osób w gospodarstwie domowym bezrobotnego, obowiązki opiekuńcze, stan zdrowia, skłonność bezrobotnego do podnoszenia, uzupełniania i uaktualniania kwalifikacji zawodowych, skłonność do zmiany zawodu, skłonność do zmiany miejsca zamieszkania, minimalne oczekiwania płacowe) – waga ryzyka (istotność): poważna;
- determinanty podejmowania pracy przez bezrobotnych: cechy demograficzne i społeczno-zawodowe sprzyjające podejmowaniu pracy – waga ryzyka (istotność): poważna;
- niemierzalne czynniki utrudniające bezrobotnym znalezienie pracy jak niska motywacja do poszukiwania pracy, słaba prezencja i niska samoocena – waga ryzyka (istotność): poważna.

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$\text{Równanie } R=25+3+68/3=32\%$$

$$(6 \text{ ryzyk umiarkowanych} * 25) / 6 = 150 / 6 = 25\%$$

$$(1 \text{ ryzyko nieskie} * 3) / 1 = 3 / 1 = 3\%$$

$$(4 \text{ ryzyka poważne} * 68) / 4 = 272 / 4 = 68\%$$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk należy obniżyć o 32%.

Oś priorytetowa IX Włączenie społeczne

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów w stosownych przypadkach)

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik rezultatu)	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
9	Produkt		Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby	EFS	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	2 998	n/d	n/d	16 736	SL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 61% alokacji osi priorytetowej
9	Produkt		Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	sztuka	EFS	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	288	n/d	n/d	820	SL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 7,9% alokacji osi priorytetowej
9	Wskaźnik postępu finansowego		Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFS	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	22 717 433	n/d	n/d	164 619 082	SL 2014	n/d

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Definicja z WLWK:

Definicja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zgodna z Krajowymi wytycznymi w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie 2014-2020.

Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów następuje poprzez:

1. osoby lub rodziny kwalifikujące się do objęcia wsparciem przez pomoc społeczną, tj. spełniające co najmniej jeden z warunków określonych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej - zaświadczenie z ośrodka pomocy społecznej lub oświadczenie uczestnika (z pouczeniem o odpowiedzialności za składanie oświadczeń niezgodnych z prawdą)
2. osoby z gospodarstw domowych bez osób pracujących lub z jedną osobą pracującą - oświadczenie uczestnika (z pouczeniem o odpowiedzialności za składanie oświadczeń niezgodnych z prawdą) lub zaświadczenie z urzędu pracy
3. osoby przebywające w pieczy zastępczej lub opuszczające pieczę zastępczą, rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej - zaświadczenie z ośrodka pomocy społecznej, zaświadczenie od kuratora, wyrok sądu
4. osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. 1982 Nr 35 poz. 228 z późn. zm.) - zaświadczenie od kuratora; zaświadczenie z zakładu poprawczego lub innej instytucji czy organizacji społecznej zajmującej się pracą z nieletnimi o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub szkoleniowym; kopia postanowienia sądu; inny dokument potwierdzający zastosowanie środków zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości
5. osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 1991 Nr 95 poz. 425 z późn. zm.) - Zaświadczenie z ośrodka wychowawczego/ młodzieżowego/ socjoterapii
6. osoby zagrożone eksmisją po wyroku sądowym - dokument potwierdzający zagrożenie eksmisją po wyroku sądowym np. kopia wyroku sądowego
7. osoby z zaburzeniami psychicznymi zgodnie z ustawą z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego - zaświadczenie od lekarza psychiatry
8. osoby niesamodzielne ze względu na wiek, niepełnosprawność lub stan zdrowia - wiek i stan zdrowia: zaświadczenie od lekarza; niepełnosprawność: orzeczenie potwierdzającego niepełnosprawność lub orzeczenia równoważnego w świetle przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
9. rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym - orzeczenie potwierdzającego niepełnosprawność dziecka lub orzeczenie równoważne w świetle przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
10. osoby odbywające kare pozbawienia wolności - nie dotyczy. Projekty będą realizowane wyłącznie przez służbę więzienną.

Wsparcie w ramach RPO WD 2014-2020 będzie dotyczyło integracji osób oraz rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności poprzez aktywizację zawodowo-społeczną

wykorzystującą instrumenty aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej. Istnieje jednak ryzyko, iż nie wszystkie grupy docelowe będą wykazywane we wskaźniku, tj: otoczenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W perspektywie 2007-2013 w ramach komponentu regionalnego PO KL były kierowane działania do osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Takie wsparcie było udzielane głównie w Poddziałaniach 7.1.1, 7.1.2 oraz 7.2.1.

IP2 PO KL (Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy) przeprowadził w sierpniu 2013 r. badanie ewaluacyjne pn. *Badanie i ocena działań aktywizacyjnych, adresowanych do osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem zawodowym i/lub społecznym w projektach realizowanych w ramach Priorytetu VI i VII PO KL w województwie dolnośląskim, w kontekście wpływu udzielonego wsparcia na funkcjonowanie uczestników projektów w życiu zawodowym.* W powyższym badaniu przeanalizowano m.in. efektywność kosztową realizowanych projektów, która przedstawia się następująco:

TABELA 1 EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA PROJEKTÓW

		Średni koszt w zł na jednego uczestnika (średnia arytmetyczna)
	7.1.1	7 900,385
	7.1.2	5 657,708
	7.2.1	23 207,31
Beneficjent	ngo	19 393,56
	podmiot prywatny	22 080,69
	podmiot publiczny	11 599,71
Typ projektu	systemowy	6 730,921
	konkursowy	24 131,33

Powyższe dane przedstawiają średni koszt w zł na jednego uczestnika (średnia arytmetyczna) w zależności od 3 zmiennych, tj.: 1) Poddziałania, w jakim projekt był realizowany; 2) Beneficjenta, przez którego projekt był realizowany; 3) typu projektu, w jakim był realizowany. Z powyższego badania wynika, iż kwoty na jednego uczestnika projektu, w zależności od ww. zmiennych, są znacznie zróżnicowane.

W perspektywie finansowej 2014-2020 w ramach PI 9.1 przewidziano realizację projektów zarówno w trybie konkursowym jak i pozakonkursowym. Jednak na obecnym etapie programowania nie można przewidzieć jaka kwota zostanie przeznaczona na dany tryb realizacji projektów, a także czy tryb pozakonkursowy zostanie uruchomiony. Wiele w powyższej kwestii zależy od zasad horyzontalnych dotyczących projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym, które ma przygotować MIR. Brak również informacji na temat tego jak będą wyglądały limity kwotowe w realizowanych projektach. Biorąc również pod uwagę fakt, iż przedstawione wyniki, odnośnie kosztów na uczestnika względem beneficjenta odnoszą się również do projektów realizowanych w Priorytecie VI (znaczne podwyższenie kosztu ze względu na typ beneficjenta w Działaniu

6.2) postanawia się, iż podstawą do obliczenia kosztu jednostkowego na uczestnika służącą do obliczenia wartości docelowej wskaźnika, będzie średnia wartość kosztu na uczestnika w zależności od typu poddziałania. Za powyższym przemawia także fakt, iż oferowane typy wsparcia będą podobne.

Koszt jednostkowy przyjęty do obliczenia wartości docelowej wskaźnika na podstawie badania ewaluacyjnego DWUP wynosi: $7\,900,385 + 5\,657,708 + 23\,207,31 = 36\,765,40 / 3 = 12\,255,13$, w przybliżeniu 12 255 PLN.

Otrzymany koszt jednostkowy oszacowany na podstawie doświadczeń z okresu 2007-2013 należy przeliczyć na ceny stałe z 2014 r. do tego celu należy posłużyć się wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI), który ma zastosowanie do projektów „miękkich” (indeks dla okresu programowania 2007-2013 i roku 2014).

Zatem $12\,255\text{ PLN} / 94,2\% \text{ CPI} = 13\,009,56$, **po zaokrągleniu 13 010 PLN.**

Ponieważ w ramach PI 9.1 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy posłużyć się wartością 85% otrzymanego kosztu jednostkowego. $13\,010 * 85\% = 11\,058,50$ po zaokrągleniu **11 058 PLN.**

Alokacja na PI 9.1 Aktywna integracja wynosi 85 926 219 EUR, co w przeliczeniu na PLN wynosi 305 038 077 PLN. Otrzymałą alokację na PI po konwersji z euro na złote należy przeliczyć biorąc pod uwagę wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI), który ma zastosowanie do projektów „miękkich” (indeks dla okresu programowania 2014-2020 i roku 2014).

Zatem $305\,038\,077\text{ PLN} / 113,8\% \text{ CPI} = 268\,047\,520$,

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy:

$268\,047\,520\text{ PLN} / 11\,058\text{ PLN} = 28\,471,71$ po zaokrągleniu 24 240

Wartość docelową pomniejszono o wskaźnik kompensacji ryzyka (opisany w części ogólnej jak i w pkt.e) wynoszący 33,6%. W skutek czego wartość docelowa wynosi **po zaokrągleniu 16 095 osób.**

Dodatkowo wskaźnik liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie w ramach wykonania na rok 2023 zostanie zwiększony o wartość tożsamego wskaźnika z PI 9.v o wartości 641 osób i wyniesie na 2023 : 16 736.

Należy wskazać, iż zmniejszenie wartości wskaźnika wiąże się z planowaną realokacją środków z PI 9.i, która wynika ze zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej jaka nastąpiła w województwie dolnośląskim od momentu programowania wsparcia w roku 2013. Wskaźnikiem, który obrazuje w sposób kompleksowy zmianę sytuacji w regionie, jest wskaźnik PKB na mieszkańca w stosunku do średniej unijnej, a co za tym idzie kategoria regionu jaką posiada Dolny Śląsk. I tak, podczas programowania wsparcia (w tym przyznanej alokacji) klasyfikowano region, jako słabiej rozwinięty. Tymczasem zgodnie z danymi Eurostatu za rok 2015 w województwie dolnośląskim PKB per capita do średniej UE wynosił 76,4% tym samym klasyfikując nasz region już w wyższej kategorii regionów, jako region przejściowy. Klasyfikuje to region na 2. miejscu w kraju po

województwie mazowieckim (109,3%). W porównaniu z regionami sąsiednimi jedynie Saksonia(Niemcy) odznaczała się wyższą wartością PKB niż Dolny Śląsk (93% średniej UE-28), a pozostałe regiony odnotowały niższą wartość: hradecki (Czechy) (76%), wielkopolskie (75%), pardubicki (Czechy) (70%), liberecki i ołomuniecki (Czechy) (po 67%), lubuskie (57%) oraz opolskie (55%). Oprócz powyższego wskaźnika należy zauważyć, iż zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej dokładniej prezentują poniższe wskaźniki (Bank Danych Lokalnych, Strateg):

- Stopa bezrobocia rejestrowanego [%] - 2013: 13,1% przy 5,7% w 2017 r.;
- Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym [%] - 2013: 12,1% przy 10,5% w 2016 r.;
- Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej - 2013: 81 147 przy 66 676 w 2016 r.;
- Osoby, którym przyznano świadczenia socjalne wg głównych form pomocy (rzeczywista liczba osób ogółem) - 2013: 121 534 przy 93 596 w 2016 r.;
- Osoby, którym przyznano świadczenia socjalne wg głównych form pomocy [ogółem] - 2013: 176 958 przy 137 867 w 2016 r.;
- Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności - 2013: 418 przy 322 w 2016 r.;
- Liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności [osoby] - 2013: 417,5 przy 322,3 w 2016 r.
- Liczba decyzji o przyznaniu pomocy socjalnej rodzinie z powodu ubóstwa - 2014: 50 020 przy 43 022 w 2016 r.;
- Liczba osób długotrwale bezrobotnych (wg stanu na koniec XII) - 2013: 77 926 przy 35 689 w 2017 r.
- Ludność w wieku 15-64 lata w województwie - 2013 2 072 004 przy 2 000 281 w 2016r.

Na podstawie powyższych wskaźników ze statystyki publicznej jednoznacznie potwierdzenie uzyskuje fakt zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie dolnośląskim. Jest to argument do planowanych realokacji oraz zmian wartości wskaźników zgodnie z pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

W Polsce w 2016 roku poniżej minimum egzystencji znalazło się 4,9% osób w gospodarstwach domowych. Sytuacja na Dolnym Śląsku wyglądała znacznie korzystniej: 2,9% osób w gospodarstwach domowych charakteryzowało się wskaźnikiem poniżej minimum egzystencji (granicy ubóstwa skrajnego), co daje 3. najkorzystniejszy wskaźnik wśród regionów. Według relatywnej granicy ubóstwa (50% średnich miesięcznych wydatków gospodarstw domowych), średnio w Polsce aż 13,9% osób w gospodarstwach domowych zagrożonych było ubóstwem. Na Dolnym Śląsku wartość ta wynosiła 10,5%.

Należy również zauważyć, iż 7 raport na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej zauważa, że po podwójnej recesji w latach 2008 i 2011 gospodarka UE obecnie ponownie odnotowuje wzrost.

Powyższe dane, ukazujące zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie dolnośląskim, przekładają się na doświadczenia z dotychczas ogłoszonych konkursów. W regionie występuje mniejsze niż zakładano na etapie konstruowania programu zainteresowanie podmiotów publicznych środkami UE w zakresie aktywnej integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej zgłaszają problemy z pozyskiwaniem uczestników do projektów, ale także problemy z pozyskaniem kadry do pracy w projektach. Zgodnie

z informacji uzyskiwanych od Wnioskodawców jest to pokłosie zmiany społeczno-gospodarczej występującej w regionie.

Dla określenia wartości pośredniej przyjęto analogiczne założenia z tym, że uwzględniono alokację bez rezerwy wykonania, tj. 80 031 680 euro, co w przeliczeniu na PLN daje 284 112 465 PLN. Uwzględniamy wskaźnik CPI, co daje wartość alokacji bez rezerwy wykonania 249 659 460 PLN. Następnie podzielono alokację przez koszt jednostkowy: 249 659 460 PLN / 11 058 = po zaokrągleniu 22 577 .

W przypadku określania wartości pośredniej na 2018 rok przyjęto, iż będzie to poziom 20% bazując na doświadczeniach z perspektywy 2014-2020. $22\,577 \cdot 20\% =$ po zaokrągleniu 2 998 osób.

b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźnik produktu *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie* obrazuje projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr 109 *Aktywne włączenie, w tym w celu promowania równości szans i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie szans na zatrudnienie*. Na tę kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 61% całości alokacji przeznaczanej na oś priorytetową 9 Włączenie społeczne.

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Realizacja wskaźnika *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie* przyczyni się do realizacji celu szczegółowego PI, jakim jest *Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia oraz zatrudnienia*. We wskaźnik będą wpisywały się działania na rzecz integracji osób oraz rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, prowadzone w szczególności poprzez aktywizację zawodowo-społeczną wykorzystującą instrumenty aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej. Wsparcie w ramach priorytetu inwestycyjnego dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym będzie realizowane także za

pośrednictwem podmiotów ekonomii społecznej, w tym o charakterze reintegracyjnym (np. CIS, KIS, ZAZ, WTZ), które również wpisują się w omawiany wskaźnik.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Określając mechanizmy wdrożeniowe uwaga zostanie skupiona na kryteriach wyboru projektów. Będą one głównym narzędziem pozwalającym na skoncentrowanie interwencji na tych typach projektów, które przełożą się na realizację pośrednich i końcowych wartości wskaźników wybranych do ram wykonania (tj. premiowanie konkretnych typów projektów). Oprócz kryteriów wyboru projektów, IZ jako mechanizm sprzyjający realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania traktuje nie tylko kryteria, ale też tryb wyboru projektów. W ramach Osi **priorytetowej 9 Włączenie społeczne** przewiduje się wybór projektów w trybie konkursowym i pozakonkursowym. Tryb pozakonkursowy będzie miał zastosowanie do projektów polegających na wspieraniu realizacji zadań publicznych w ramach pomocy i integracji społecznej. Tryb pozakonkursowy będzie każdorazowo rozpatrywany według zasad określonych w punkcie 5.2 Umowy partnerstwa. Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programów. Ramy wykonania będą monitorowane na bieżąco, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje.

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych (wraz z rozstrzygnięciami kolejnych konkursów) oraz innych parametrów, które mają wpływ na wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowania wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należycie uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas

konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka: czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania.

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka. Należy zwrócić szczególną uwagę na czynniki wspólne wskazane w części ogólnej niniejszego opracowania, ale także na ryzyko specyficzne wskazane poniżej:

- ryzyko realizacji działań przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej – w wyniku negocjacji RPO WD z przedstawicielami KE ustalono, iż stosowanie trybu pozakonkursowego będzie ograniczone jedynie do sytuacji w której IZ zagwarantuje objęcia wsparciem 100% OPS i PCPR w danym województwie. Jeżeli będzie to niemożliwe, wówczas wsparcie będzie mogło być udzielane jedynie w trybie konkursowym. Będzie to nowe rozwiązanie, ponieważ w poprzedniej perspektywie finansowej jednostki organizacyjne pomocy społecznej miały zarezerwowane środki w ramach projektów systemowych. Taka zmiana oraz ograniczenie stosowania trybu pozakonkursowego może znacznie przyczynić się do planowanego poziomu osiągnięcia wskaźnika, szczególnie w kontekście kosztochłonności udzielanego wsparcia w poszczególnych trybach, opisanego w cyt. wyżej badaniu ewaluacyjnym. Waga ryzyka (istotność): poważna;

Równanie $R=(4 \text{ ryzyka umiarkowane} * 25 + 1 \text{ ryzyko poważne} * 68) / 5 = 168 / 5 = 33,6\%$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk należy obniżyć o 33,6%.

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Definicja z WLWK:

Podmioty ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstwa społeczne, należy rozumieć zgodnie z definicją określoną w Krajowych wytycznych w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie 2014-2020.

We wskaźniku należy wykazać podmioty ekonomii społecznej, które otrzymały wsparcie bezpośrednie w ramach projektu.

Wsparcie bezpośrednie dla instytucji należy rozumieć zgodnie z Wytycznymi w zakresie monitorowania postępu rzeczowego programów realizacji operacyjnych (Rozdział 3): wsparcie

realizowane na rzecz funkcjonowania tego podmiotu (np. w formie stworzenia dodatkowego miejsca pracy, wprowadzenia zmiany jakościowej w jego funkcjonowaniu) lub promowania zmiany organizacyjnej i innowacji w tej instytucji. Wsparciem bezpośrednim dla danego podmiotu nie jest przeszkolenie lub inna forma wsparcia jego pracownika w sytuacji, gdy nie wynika to z potrzeb tej instytucji (np. pracownik zgłasza się na szkolenie z własnej inicjatywy).

Przez wsparcie podmiotu należy m.in. rozumieć utworzenie nowego miejsca pracy. Ponadto we wskaźniku możliwe jest wykazanie instytucji utworzonych w ramach projektu. Podmiot należy wykazać w momencie objęcia instytucji pierwszą formą wsparcia zaplanowaną w ramach projektu.

Alokacja na PI 9.3 Wspieranie gospodarki społecznej wynosi 11 000 000 EUR. W przeliczeniu na złote wynosi 39 050 000 PLN. Otrzymałą alokację na PI po konwersji z euro na złote należy przeliczyć biorąc pod uwagę wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI), który ma zastosowanie do projektów „miękkich” (indeks dla okresu programowania 2014-2020 i roku 2014).

Zatem $39\,050\,000 \text{ PLN} / 113,8\% \text{ CPI} =$ po zaokrągleniu 34 314 587 PLN.

Zakłada się, iż alokacja zostanie przeznaczona na działania:

- koordynacja ekonomii społecznej – 5 040 000 PLN;
- animacja i tworzenie partnerstw - 3 000 000 PLN;
- wsparcie PES (w tym tworzenie) – 26 274 587 PLN.

Zatem do obliczania wskaźnika posłuży alokacja dostępna na działania, które będą wpisywać się we wskaźnik, tj. 26 274 587 PLN.

Na podstawie danych z monitoringu regionalnego PO KL 2007-2013 wynika, iż koszt jednostkowy utworzenia spółdzielni socjalnej wyniósł w zaokrągleniu 364 662 PLN, który po uwzględnieniu wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) wynosi: $364\,662 \text{ PLN} / 94,2\% = 387\,114,65$, po zaokrągleniu 387 115 PLN.

Ponieważ w ramach PI 9.3 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy posłużyć się wartością 85% otrzymanego kosztu jednostkowego. $387\,115 * 85\% = 329\,047,75$ po zaokrągleniu **329 048 PLN.**

Natomiast koszt jednostkowy wsparcia PES wyniósł w zaokrągleniu 19 681 PLN, który po uwzględnieniu wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) wynosi: $19\,681 \text{ PLN} / 94,2\% = 20\,892,79$, po zaokrągleniu 20 893 PLN.

Ponieważ w ramach PI 9.3 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy posłużyć się wartością 85% otrzymanego kosztu jednostkowego. $20\,893 * 85\% = 17\,759,05$ po zaokrągleniu **17 759 PLN.**

Analogicznie jak do okresu 2007-2013 planuje się utworzenie 22 spółdzielni socjalnych, czyli na te działania należałoby przeznaczyć 7 239 056 PLN. Wobec tego pozostała alokacja na wsparcie PES wynosi $26\,274\,587 - 7\,239\,056 = 19\,035\,531$ PLN. Dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy otrzyma się liczbę wspartych PES: $19\,035\,531 / 17\,759 = 1\,071$ PES.

Zatem łącznie planuje się wesprzeć 1 093 PES (1 071 wspartych + 22 utworzonych).

W trakcie programowania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości końcowych wskazanych w powyższym punkcie mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być ich odpowiednie dostosowanie. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka: czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania.

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$\text{Równanie } R = (4 \text{ ryzyka umiarkowane} * 25) / 4 = 100 / 4 = 25\%$$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk należy obniżyć o 25%.

Zatem $1\,093 - 25\% =$ po zaokrągleniu 820 PES.

Dla określenia wartości pośredniej przyjęto analogiczne założenia z tym, że uwzględniono alokację bez rezerwy wykonania, tj. 10 245 400 euro w przeliczeniu na złote daje kwotę 36 371 170 PLN. Po uwzględnieniu wskaźnika CPI, otrzymano wartość alokacji bez rezerwy wykonania 31 960 606. Odejmując alokację przewidzianą na działania: koordynację oraz animację i tworzenie partnerstw, do dyspozycji pozostaje alokacja: 23 920 606. Po zaangażowaniu 7 239 056 na utworzenie 22 spółdzielni socjalnej pozostaje do wykorzystania 16 681 550. Dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy otrzyma się liczbę wspartych PES: $16\,681\,550 / 17\,759 =$, po zaokrągleniu 939.

Zatem łącznie 961 PES (939 wspartych + 22 utworzonych).

W przypadku określania wartości pośredniej na 2018 rok przyjęto, iż będzie to poziom 30% bazując na doświadczeniach z perspektywy 2007-2013.

$961 * 30\% =$ po zaokrągleniu 288.

b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźnik produktu ***Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem*** obrazuje większość projektów realizowanych w ramach kategorii interwencji nr 113 *Promowanie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz gospodarki społecznej i gospodarki solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia*. Przewiduje się, iż we wskaźnik będą wpisywać się projekty stanowiące 7,9% całości alokacji przeznaczonej na oś priorytetową 9 Włączenie społeczne.

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Realizacja wskaźnika *Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem* przyczyni się do realizacji celu szczegółowego PI, jakim jest *Tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej*. We wskaźnik będą wpisywały się działania na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy i wspomagania zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej, inicjowania i wspomagania procesu tworzenia nowych podmiotów ekonomii społecznej oraz wsparcie istniejących podmiotów ekonomii społecznej

i przedsiębiorstw społecznych wraz ze wsparciem towarzyszącym. Wybór wskaźnika podyktowany jest potrzebą ukazania pełni interwencji prowadzonych w ramach osi priorytetowej 9. Z jednej strony działania ukierunkowane są na osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, którym odpowiadają PI 9.1 oraz 9.2. Z drugiej strony działania mają sprzyjać rozwojowi ekonomii społecznej, które skupione są w ramach PI 9.3 oraz którym odpowiada omawiany wskaźnik produktu.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Określając mechanizmy wdrożeniowe uwaga zostanie skupiona na kryteriach wyboru projektów. Będą one głównym narzędziem pozwalającym na skoncentrowanie interwencji na tych typach projektów, które przełożą się na realizację pośrednich i końcowych wartości wskaźników wybranych do ram wykonania (tj. premiowanie konkretnych typów projektów). Oprócz kryteriów wyboru projektów, IZ jako mechanizm sprzyjający realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania traktuje nie tylko kryteria, ale też tryb wyboru projektów. W ramach Osi **priorytetowej 9 Włączenie społeczne** przewiduje się wybór projektów w trybie konkursowym i pozakonkursowym. Tryb pozakonkursowy w PI 9.3 będzie miał zastosowanie do projektów z zakresu koordynowania działań na rzecz sektora ekonomii społecznej. Tryb pozakonkursowy będzie każdorazowo rozpatrywany według zasad określonych w punkcie 5.2 Umowy partnerstwa. Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programów. Ramy wykonania będą monitorowane bieżąco, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje.

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych (wraz z rozstrzygnięciami kolejnych konkursów) oraz innych parametrów, które mają wpływ na wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowania wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należycie uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka: czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania.

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

Równanie $R = (4 \text{ ryzyka umiarkowane} * 25) / 4 = 100 / 4 = 25\%$.

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk należy obniżyć o 25%.

Oś priorytetowa X Edukacja

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów w stosownych przypadkach)

Oś priorytetowa	Wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik właściwe – wskaźnik	Nr identyfikacyjny.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
10 Edukacja	Produkt		Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	szt	EFS	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	1 160	n/d	n/d	4 584		Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 10 % alokacji osi priorytetowej
10 Edukacja	Produkt		Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	osoby	EFS	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	636	n/d	n/d	6 529	SL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 3 % alokacji osi priorytetowej

10 Edukacja	Produkt	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie	osoby	EFS	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	10 255	n/d	n/d	91 477	CL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 16 % alokacji osi priorytetowej
10 Edukacja	Produkt	Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie	szt	EFS	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	127	n/d	n/d	368	CL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 10 % alokacji osi priorytetowej
10 Edukacja	Produkt	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	osoby	EFS	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	4 018	n/d	n/d	17 322	CL 2014	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 17 % alokacji osi priorytetowej
10 Edukacja	Wskaźnik postępu finansowego	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFS	Region słabiej rozwinięty	n/d	n/d	21 378 346	n/d	n/d	190 801 286		n/d

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Szacowanie wskaźnika zostało oparte na danych historycznych już wdrażanych w ramach PO KL 2007-2013 projektów dotyczących wsparcia edukacji przedszkolnej. Ponadto w opracowaniu posłużono się badaniem ewaluacyjnym *Ocena ośrodków wychowania przedszkolnego, utworzonych lub wspartych ze środków finansowych EFS w ramach Poddziałania 9.1.1 PO KL*.

W ramach perspektywy finansowej 2007-2013 realizowane były projekty o podobnym obszarze interwencji, jaki jest planowany na lata 2014-2020. W ramach ubiegłej perspektywy konkursy były ogłaszane od 2008 do 2013 corocznie. Ogółem w latach 2007-2013 podpisano 101 umów na kwotę ok. 68 mln PLN. Realizacja form wsparcia dotyczących edukacji przedszkolnej miała swoje wymierne

efekty w postaci wskaźników, jakie województwo miało osiągnąć tj.: *Odsetek dzieci w wieku 3 – 5 lat uczestniczących w różnych formach edukacji przedszkolnej w ramach Priorytetu na obszarach wiejskich w stosunku do ogólnej liczby dzieci w tej grupie wartość docelowa: 20%, osiągnięta na koniec 2013 r.: 18,16%*. Kolejnym miernikiem były wskaźniki produktu: *Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, które uzyskały wsparcie w ramach Priorytetu wartość docelowa: 336, osiągnięta na koniec 2013 r.: 217 (na koniec 2011 roku zrealizowano 56,55% wskaźnika)* i *Liczba dzieci w wieku 3-5 lat, które uczestniczyły w różnych formach edukacji przedszkolnej na obszarach wiejskich: 5 660 dzieci z obszarów wiejskich objęto wsparciem (na podstawie Sprawozdania z realizacji Priorytetów komponentu regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 - 2013 za rok 2013).*

Źródło danych do wyliczenia kosztu jednostkowego:

Na podstawie danych zawartych w badaniu ewaluacyjnym MIR - *Ocena ośrodków wychowania przedszkolnego, utworzonych lub wspartych ze środków finansowych EFS w ramach Poddziałania 9.1.1 PO KL*. Oszacowano koszt jednostkowy wskaźnika *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie*. W ramach RPO WD 2014-2020 objęte wsparciem będą przedszkola oraz inne formy wychowania przedszkolnego w związku z tym iż nie wiadomo jaki placówki najczęściej będą ubiegały się o wsparcie przyjęto najdroższy schemat tj. utworzenie przedszkola, zmniejszy to ryzyko związane ze zmianami cen itp. Podczas szacowania wartości docelowych jak i pośrednich należy pamiętać o definicji wskaźnika, która określa długość trwania wsparcia projektowego na 12 miesięcy jak również o harmonogramie roku szkolnego a co za tym idzie okresach rekrutacji do ośrodków edukacji przedszkolnej.

W ramach szacowania kosztu jednostkowego przyjęto pewne założenia: najdroższy schemat- utworzenie przedszkola, utrzymanie utworzonego miejsca przez 12 miesięcy, jedno dziecko będzie objęte zajęciami dodatkowymi i zajęciami uatrakcyjniającymi oraz uwzględniono inne koszty obsługowe.

Lp.	Rodzaj wydatku	Koszt jednostkowy [PLN]	x 12 miesięcy
1	Koszt utworzenia 1 grupy/ośrodka	96 000 (25 osób)	3 840 -1 miejsce
2	Miesięczny koszt utrzymania 1 miejsca przedszkolnego	359	4308
3	Miesięczny koszt na dziecko zajęć dodatkowych	75	900
4	Średni koszt uatrakcyjnienia zajęć	114	1368
5	20% (uwzględnienie innych czynników (np. koszty zarządzania i pośrednie)		2083
		Suma:	12 499

Udział nakładów na tworzenie nowych miejsc przedszkolnych stanowi główny trzon wsparcia w obszarze poświęconym edukacji przedszkolnej. Mając na uwadze cel programu, jakim jest: *Zwiększenie liczby miejsc w edukacji przedszkolnej i podniesienie kompetencji uczniów w przedszkolach*, konieczne jest mocne zaakcentowanie tworzenia nowych miejsc wychowania

przedszkolnego. Udział nakładów na tworzenie nowych miejsc przedszkolnych w alokacji przeznaczonej na PI 10.1 przyjęto na poziomie 19%.

Otrzymany koszt jednostkowy oszacowany na podstawie doświadczeń z okresu 2007-2013 należy przeliczyć na ceny stałe z 2014 r. do tego celu należy posłużyć się wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI), który ma zastosowanie do projektów „miękkich” (indeks dla okresu programowania 2007-2013 i roku 2014).

Zatem $12\,499\text{ PLN} / 94,2\% \text{ CPI} = 13\,269\text{ PLN}$.

Ponieważ w ramach PI 10.1 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy posłużyć się wartością 85% otrzymanego kosztu jednostkowego.

$13\,269 * 85\% = 11\,278\text{ PLN}$.

Alokacja na PI 10.1 wynosi 79 000 000 EUR, a w związku ze zwiększeniem alokacji wynosi 85 000 000 EUR co w przeliczeniu na PLN wynosi 301 750 000 PLN. Otrzymałą alokację na PI po konwersji z euro na złote należy przeliczyć biorąc pod uwagę wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI), który ma zastosowanie do projektów „miękkich” (indeks dla okresu programowania 2014-2020 i roku 2014).

Zatem $301\,750\,000\text{ PLN} / 113,8\% \text{ CPI} = 265\,158\,172\text{ PLN}$.

Powiązane z tym wskaźnikiem typy projektów odpowiadają za 26 % alokacji PI tj.: 68 941 124 PLN.

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy:

$68\,941\,124\text{ PLN} / 11\,278\text{ PLN} = 6\,112$

Wartość docelową pomniejszono o wskaźnik kompensacji ryzyka (opisany w części ogólnej jak i w pkt.e) wynoszący 25%. W skutek, czego wartość docelowa wynosi **4 584 nowych miejsc edukacji przedszkolnej**.

Dla określenia wartości pośredniej przyjęto analogiczne założenia z tym, że uwzględniono alokację na PI 10.1 bez rezerwy wykonania, tj. 261 219 274 PLN. Uwzględniamy wskaźnik CPI, co daje wartość alokacji bez rezerwy wykonania 229 542 420 PLN. Powiązane z tym wskaźnikiem typy projektów odpowiadają za 19 % alokacji PI tj.: 43 613 060 PLN.

Następnie podzielono alokację przez koszt jednostkowy: $43\,613\,060\text{ PLN} / 11\,278 = 3\,867$.

W przypadku określania wartości pośredniej na 2018 rok przyjęto, iż będzie to poziom 30% bazując na doświadczeniach z perspektywy 2007-2013.

$3\,867 * 30\% = 1\,160$ **nowych miejsc edukacji przedszkolnej**.

W przypadku określania wartości pośredniej na 2018 rok przyjęto, iż będzie to poziom 30%, należy pamiętać o przewidywanym czasie naborów 2015 rok, organizacji roku szkolnego (wrzesień-czerwiec), oraz definicji wskaźnika 12 miesięcy funkcjonowania miejsca przedszkolnego. Przyjęcie założenia dotyczącego wartości pośredniej nie wpłynie negatywnie na wartość docelową gdyż bazując na doświadczeniach ubiegłej perspektywy konkursy były ogłaszane corocznie i zapewniało to stały przyrost wskaźnika.

Przy określaniu poziomu procentowego wartości na 2018 rok uwzględniono dane historyczne z wdrażania PO KL 2007-2013. Realizowany był podobny zakres interwencji, jednakże mierzone były

inne wskaźniki. Monitorowały one liczbę wspartych ośrodków wychowania przedszkolnego (bez wyszczególnienia utworzenia miejsc przedszkolnych) oraz liczbę dzieci objętych edukacją przedszkolną wyłącznie na terenach wiejskich. Konkursy cieszyły się dużym zainteresowaniem beneficjentów, zwłaszcza na początkowym etapie wdrażania, kiedy konkursy nie nakładały jeszcze na beneficjentów wymogów np. wniesienia wkładu własnego, czy zapewnienia trwałości projektu. Wprowadzenie tych wymogów spowolniło tempo przyrostu wskaźnika w latach kolejnych. W ramach planowanego wsparcia wymogiem niezbędnym do uzyskania dofinansowania będzie nadal m.in. wymóg wniesienia wkładu własnego czy zapewnienia trwałości wsparcia.

Biorąc pod uwagę zapotrzebowanie na miejsca w ośrodkach prowadzących wychowanie przedszkolne w różnych regionach planowane jest użycie trybu pozakonkursowego w tym zakresie (utworzenie nowych miejsc przedszkolnych) na obszarach o bardzo niskim stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej. Specyfika oceny tych projektów może wpłynąć na poziom wskaźnika, który będzie przez nie wypracowany. Często obszary o niskim stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej pokrywają się z obszarami o niskiej aktywności w aplikowaniu o środki PO KL w latach 2007-2013 w tym zakresie. Ponadto należy pamiętać, iż w przypadku perspektywy 2014-2020 będą tworzone nowe miejsca edukacji przedszkolnej i będzie finansowana ich działalność przez 12 miesięcy, co wpłynie na moment pomiaru wskaźnika (opóźnienie o rok od momentu podpisania umowy). Wymienione czynniki wpłyną w istotny sposób na tempo realizacji wskaźnika na początkowym etapie wdrażania.

b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźniki produktu 1. *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie*, 2. *Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie*, 3. *Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie*, 4. *Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie* obrazuje część projektów realizowanych w ramach kategorii interwencji nr 115 *Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.*

W sumie na tą kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 50,6 % całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową.

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Tworzenie miejsc jest wciąż uzasadnione ze względu na zróżnicowanie terytorialne – są gminy o bardzo niskim stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej i takie powyżej 100%. Założeniem jest tworzenie nowych miejsc przedszkolnych poprzez tworzenie nowych ośrodków lub zwiększanie liczebności miejsc w już istniejących oraz działania mające na celu poprawę świadczonych usług w

ramach edukacji przedszkolnej. Struktura PI 10.1 *Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej* dotyczy dwóch obszarów wsparcia edukacji przedszkolnej i edukacji szkolnej, w związku z tym iż dotyczą one odmiennych działań i grupy odbiorców założono dla nich odmiennie cele:

1. Zwiększenie liczby miejsc w edukacji przedszkolnej i podniesienie kompetencji uczniów w przedszkolach
2. Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, oraz rozwijanie indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Wybrany wskaźnik produktu odgrywa kluczową rolę w osiągnięciu celu szczegółowego. Realizacja projektów, których bezpośrednim efektem będzie osiągnięcie zaplanowanego wskaźnika ukierunkuje interwencje na osiągnięciu zaplanowanych rezultatów powiązanych z zakładanymi celami w PI 10.1.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Określając mechanizmy wdrożeniowe skoncentrowano się na kryteriach wyboru projektów. Będą one głównym narzędziem pozwalającym na skoncentrowanie interwencji na tych typach projektów, które przełożą się na realizację pośrednich i końcowych wartości wskaźników wybranych do ram wykonania (tj. premiowanie konkretnych typów projektów). Oprócz kryteriów wyboru projektów, IZ jako mechanizm sprzyjający realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania traktuje nie tylko kryteria, ale też tryb wyboru projektów. W ramach Osi **priorytetowej 10 edukacja** przewiduje się wybór projektów w trybie **konkursowym i pozakonkursowym**. Tryb pozakonkursowy będzie miał zastosowanie do terenów o bardzo niskim wskaźniku upowszechnienia edukacji przedszkolnej. Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programu. Ramy wykonania będą monitorowane na bieżąco, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje.

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych oraz innych parametrów, które mają wpływ na wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

Zakłada się, iż projekty, które będą generowały wskaźniki w ramach wykonania będą realizowane w trybie **konkursowym oraz pozakonkursowym** w zakresie edukacji przedszkolnej. Ze względu na specyfikę projektów, która objawia się m.in. długim okresem przygotowawczym oraz ze względu na

doświadczenia we wdrażaniu tego typu projektów w perspektywie finansowej 2007-2013 (pkt a) i zdefiniowane ryzyka (pkt e) bierze się pod uwagę podpisanie pierwszych umów w 2016 r.

e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowanie wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należycie uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania w niniejszym punkcie wskazano czynnik specyficzny:

ryzyko demograficzne - istotny z punktu widzenia rozwoju edukacji na terenie Dolnego Śląska jest prognozowany spadek liczby osób w edukacyjnych grupach wieku. Spadek ten najdotkliwiej odczuwalny będzie m.in. w przedszkolnej grupie wiekowej.– waga ryzyka (istotność): **umiarkowana**;

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$\text{Równanie } R = (5 \text{ ryzyk umiarkowanych} * 25) / 5 = 125 / 5 = 25\%$$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk obniżamy o 25%.

Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji ex ante:

Dane historyczne

W perspektywie 2007-2013 w ramach komponentu regionalnego PO KL były kierowane działania do nauczycieli. Takie wsparcie było udzielane głównie w Działaniu 9.4 *Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty*. Bazując na doświadczeniu z ubiegłych lat określono średni koszt przypadający na jednego nauczyciela na kwotę 3600 PLN. Jest to średni koszt z projektów przyjętych do realizacji w latach 2011-2012 (wartość bez zadania Współpraca ponadnarodowa). W ramach obliczeń kosztu jednostkowego wyłączono projekt systemowy gdyż zaburzał on swoimi rozmiarami koszty w standardowych projektach konkursowych. Ze względu na to, iż w ramach konkursów z lat 2011 i 2012 przyjęto ograniczenia dotyczące możliwości form wsparcia jedynie do krótkich form, w ramach

kalkulacji wskaźnika na lata 2014-2020 zwiększono średni koszt dwukrotnie do 7 200 PLN ze względu na możliwość realizacji innych form wsparcia.

Mając na uwadze cele programu, jakimi są: *zwiększenie liczby miejsc w edukacji przedszkolnej i podniesienie kompetencji uczniów w przedszkolach oraz podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, oraz rozwijanie indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi* konieczne jest zapewnienie wsparcia dla nauczycieli. Aby zapewnić efektywność zajęć realizowanych w szkołach niezbędne jest przygotowanie nauczycieli do realizacji zajęć z zakresu kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się po rynku pracy oraz właściwych postaw, nauczania eksperymentalnego, czy indywidualnej pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych w celu zapewnienia kompleksowego wsparcia na linii uczeń – nauczyciel.

Otrzymany koszt jednostkowy oszacowany na podstawie doświadczeń z okresu 2007-2013 należy przeliczyć na ceny stałe z 2014 r. do tego celu należy posłużyć się wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI), który ma zastosowanie do projektów „miękkich” (indeks dla okresu programowania 2007-2013 i roku 2014).

Zatem $7\,200\text{ PLN} / 94,2\% \text{ CPI} = 7\,643\text{ PLN}$.

Ponieważ w ramach PI 10.1 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy posłużyć się wartością 85% otrzymanego kosztu jednostkowego.

$7\,643 * 85\% = 6\,497\text{ PLN}$.

Alokacja na PI 10.1 wynosi 85 000 000 EUR, co w przeliczeniu na PLN wynosi 301 750 000 PLN. Otrzymaną alokację na PI po konwersji z euro na złote należy przeliczyć biorąc pod uwagę wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI), który ma zastosowanie do projektów „miękkich” (indeks dla okresu programowania 2014-2020 i roku 2014).

Zatem $301\,750\,000\text{ PLN} / 113,8\% \text{ CPI} = 265\,158\,172\text{ PLN}$.

Powiązane z tym wskaźnikiem typy projektów odpowiadają za 16 % alokacji PI tj.: 42 425 307 PLN.

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy:

$42\,425\,307\text{ PLN} / 6\,497\text{ PLN} = 6\,529$.

Wobec powyższego wartość docelowa wynosi 6 529 **nauczycieli objętych wsparciem**.

Dla określenia wartości pośredniej przyjęto analogiczne założenia z tym, że uwzględniono alokację na PI 10.1 bez rezerwy wykonania, tj. 261 219 274 PLN. Uwzględniamy wskaźnik CPI, co daje wartość alokacji bez rezerwy wykonania 229 542 420 PLN. Powiązane z tym wskaźnikiem typy projektów odpowiadają za 6 % alokacji PI tj.: 13 772 545 PLN.

Następnie podzielono alokację przez koszt jednostkowy: $13\,772\,545\text{ PLN} / 6\,497 = 2\,120$.

W przypadku określania wartości pośredniej na 2018 rok przyjęto, iż będzie to poziom 30% bazując na doświadczeniach z perspektywy 2007-2013.

$2120 * 30\% = 636$ **nauczycieli objętych wsparciem**.

W przypadku określania wartości pośredniej na 2018 rok przyjęto iż będzie to poziom 30%, należy pamiętać o przewidywanym czasie naborów 2015 rok, organizacji roku szkolnego (wrzesień-

czerwiec). Przyjęcie założenia dotyczącego wartości pośredniej nie wpłynie negatywnie na wartość docelową gdyż bazując na doświadczeniach ubiegłej perspektywy konkursy były ogłaszane corocznie i zapewniało to stały przyrost wskaźnika.

Przy określaniu poziomu procentowego wartości na 2018 rok uwzględniono dane historyczne z wdrażania PO KL 2007-2013. Realizowany był podobny zakres interwencji jednakże mierzony był inny wskaźnik dotyczący wsparcia nauczycieli, którzy uczestniczyli w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach.

Konkursy cieszyły się dużym zainteresowaniem beneficjentów tą formą wsparcia – na początkowym etapie wdrażania nie każdy konkurs nakładał na beneficjentów wymogu np. wniesienia wkładu własnego, natomiast konkursy przewidywały premię punktową lub wymóg realizacji wyłącznie doskonalenia zawodowego w krótkich formach, wprowadzenie tych wymogów wpłynęło na tempo przyrostu wskaźnika w tych latach. Dodatkowo należy pamiętać iż wskaźnik ten agregował też nauczycieli kształcenia zawodowego. W ramach planowanego wsparcia wymogiem niezbędnym do uzyskania dofinansowania będzie m.in. wymóg wniesienia wkładu własnego, dodatkowo należy pamiętać o szerszym zakresie wsparcia przewidzianym na lata 2014-2020 - formy wsparcia opisane w *Wytycznych w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020*. Zakres merytoryczny również został bardzo ograniczony w stosunku do ubiegłej perspektywy, przede wszystkim do przygotowania nauczycieli do realizacji zajęć z zakresu kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się po rynku pracy (ICT, matematyczno-przyrodnicze i języki obce) oraz właściwych postaw, nauczania eksperymentalnego, czy indywidualnej pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Jest to istotna zmiana w stosunku do ubiegłego okresu programowania. Wymienione czynniki wpłyną w istotny sposób na tempo realizacji wskaźnika na początkowym etapie wdrażania.

b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźniki produktu 1. *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie*, 2. *Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie*, 3. *Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie*, 4. *Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie* obrazuje część projektów realizowanych w ramach kategorii interwencji nr 115 *Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia*.

W sumie na tą kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 50,6 % całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową.

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Aby zapewnić efektywność zajęć realizowanych w szkołach niezbędne jest przygotowanie nauczycieli do realizacji zajęć z zakresu kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się po rynku pracy oraz właściwych postaw, nauczania eksperymentalnego, czy indywidualnej pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Struktura PI 10.1 *Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej* dotyczy dwóch obszarów wsparcia edukacji przedszkolnej i edukacji szkolnej, w związku z tym iż dotyczą one odmiennych działań i grupy odbiorców założono dla nich odmienne cele:

1. Zwiększenie liczby miejsc w edukacji przedszkolnej i podniesienie kompetencji uczniów w przedszkolach
2. Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, oraz rozwijanie indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

W zakresie działań dotyczących wsparcia nauczycieli wyodrębnione są obszary wsparcia: nauczyciele edukacji przedszkolnej i nauczyciele szkolni. Ze względu na cel dotyczący zwiększenia odsetka dzieci korzystających z edukacji przedszkolnej idzie za tym konieczność wsparcia nauczycieli edukacji przedszkolnej oraz mając na uwadze cel drugi konieczne jest wsparcie nauczycieli szkolnych aby prowadzone przez nich zajęcia prowadziły do poprawy warunków kształcenia.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Określając mechanizmy wdrożeniowe skoncentrowano się na kryteriach wyboru projektów. Będą one głównym narzędziem pozwalającym na skoncentrowanie interwencji na tych typach projektów, które przełożą się na realizację pośrednich i końcowych wartości wskaźników wybranych do ram wykonania (tj. premiowanie konkretnych typów projektów). Oprócz kryteriów wyboru projektów, IZ jako mechanizm sprzyjający realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania traktuje nie tylko kryteria, ale też tryb wyboru projektów. W ramach **Osi priorytetowej 10 edukacja** przewiduje się wybór projektów w trybie konkursowym. Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programu. Ramy wykonania będą monitorowane na bieżąco, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje.

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych oraz innych parametrów, które mają wpływ na wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

Zakłada się, iż projekty, które będą generowały wskaźniki w ramach wykonania będą realizowane w trybie konkursowym. Ze względu na specyfikę projektów, która objawia się m.in. długim okresem przygotowawczym oraz ze względu na doświadczenia we wdrażaniu tego typu projektów w perspektywie finansowej 2007-2013 (pkt a) i zdefiniowane ryzyka (pkt e) bierze się pod uwagę podpisanie pierwszych umów w 2016 r.

- e. **na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowanie wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:**

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania w niniejszym punkcie wskazano czynnik specyficzny:

ryzyko demograficzne - istotny z punktu widzenia rozwoju edukacji na terenie Dolnego Śląska jest prognozowany spadek liczby osób w edukacyjnych grupach wieku konsekwencją czego może być zmniejszenie liczby nauczycieli – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$\text{Równanie } R = (5 \text{ ryzyk umiarkowanych} * 25) / 5 = 125 / 5 = 25\%$$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk obniżamy o 25%.

Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie (PI 10.i oraz PI 10.iv).

- a. **dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:**

Dla oszacowania wskaźnika *Liczba uczniów objętych wsparciem w programie* i jego kosztu jednostkowego wykorzystano doświadczenia perspektywy finansowej 2007-2013 w zakresie Poddziałania 9.1.2 *Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do*

edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych. Ze względu na bardzo różny okres trwania projektów koszt jednostkowy wyliczono na miesiąc wsparcia jednego ucznia. W zależności od okresu trwania projektu X miesięcy, można wyliczyć koszt jednostkowy przemnażając koszt jednostkowy przez liczbę miesięcy. Na podstawie danych z realizowanych konkursów z lat 2012-2013 oraz na podstawie umów zawartych w tych latach obliczono średni miesięczny koszt przypadający na jednego ucznia objętego wsparciem w programie i wynosi on 115 PLN miesięcznie -ujednolicony koszt wsparcia wyliczony dla wszystkich szkół w Poddziałaniu 9.1.2 (bez indywidualizacji nauczania) POKL. Przyjęto założenie, iż realizowane projekty będą dłuższe – 2 letnie (20 miesięcy -bez okresu wakacyjnego) w celu zapewnienia efektywnego i trwałego wsparcia dla uczniów. Zatem $115 \text{ PLN} * 9 = 1\,035 \text{ PLN}$.

Sposób szacowania wartości wskaźnika *Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie*

Średni koszt przypadający na jednego ucznia **1 035 PLN**

Mając na uwadze cel programu, jakim jest: *Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, oraz rozwijanie indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi* konieczne jest zapewnienie wsparcia dla uczniów na jak najlepszym poziomie oraz odpowiedniej długości. Należy pamiętać, iż jest to najbardziej liczna grupa wiekowa obejmująca poziom szkoły podstawowej gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej.

Otrzymany koszt jednostkowy oszacowany na podstawie doświadczeń z okresu 2007-2013 należy przeliczyć na ceny stałe z 2014 r. do tego celu należy posłużyć się wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI), który ma zastosowanie do projektów „miękkich” (indeks dla okresu programowania 2007-2013 i roku 2014).

Zatem $1\,035 \text{ PLN} / 94,2\% \text{ CPI} = 1\,103 \text{ PLN}$.

Ponieważ w ramach PI 10.1 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy posłużyć się wartością 85% otrzymanego kosztu jednostkowego.

$1\,103 * 85\% = 938 \text{ PLN}$.

Alokacja na PI 10.1 (10i) wynosi 85 000 000 EUR, co w przeliczeniu na PLN wynosi 301 750 000 PLN. Otrzymałą alokację na PI po konwersji z euro na złote należy przeliczyć biorąc pod uwagę wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI), który ma zastosowanie do projektów „miękkich” (indeks dla okresu programowania 2014-2020 i roku 2014).

Zatem $301\,750\,000 \text{ PLN} / 113,8\% \text{ CPI} = 265\,158\,172 \text{ PLN}$.

Powiązane z tym wskaźnikiem typy projektów odpowiadają za 31% alokacji PI tj.: 82 199 033 PLN.

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy:

$82\,199\,033 \text{ PLN} / 938 \text{ PLN} = 87\,632$.

Wobec powyższego wartość docelowa (10i) wynosi 87 632 **uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych**.

Dodatkowo wskaźnik liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie w ramach wykonania na rok 2023 zostanie zwiększony o wartość tożsamego wskaźnika z PI 10.4 (10iv) o wartości 3 845 osób i wyniesie w ramach wykonania łącznie na 2023: $87\,632 + 3\,845 = 91\,477$. Ponieważ wskaźnik dot. nowego rodzaju wsparcia oferowanego w ramach PI 10.iv z zakresu kompetencji kluczowych związany jest ze zmianą programu w roku 2018 nie jest on brany przy wyliczaniu wartości pośredniej.

Na podstawie projektów przyjętych do dofinansowania w perspektywie 2007-2013 określono historyczny koszt jednostkowy na uczestnika: 2 082 PLN.

Zatem dla określenia wartości docelowej wskaźnika dokonano następujących obliczeń:

Alokacja z rezerwą wykonania na ten typ działań w PI 10.iv wynosi 10 673 723 PLN.

$10\,673\,723 / 2\,082 = 5\,127 - 25\%*$ pomniejszono o wskaźnik kompensacji ryzyka (opisany części ogólniej jak i w pkt.e) = 3 845 w ramach PI 10.4 (10iv).

Dla określenia wartości pośredniej przyjęto analogiczne założenia z tym, że uwzględniono alokację na PI 10.1 bez rezerwy wykonania, tj. 261 219 274 PLN. Uwzględniamy wskaźnik CPI, co daje wartość alokacji bez rezerwy wykonania 229 542 420 PLN. Powiązane z tym wskaźnikiem typy projektów odpowiadają za 31 % alokacji PI tj.: 71 158 150 PLN.

Następnie podzielono alokację przez koszt jednostkowy: $71\,158\,150 \text{ PLN} / 2\,449 = 34\,183$.

W przypadku określania wartości pośredniej na 2018 rok przyjęto, iż będzie to poziom 30% bazując na doświadczeniach z perspektywy 2007-2013.

$34\,183 * 30\% = 10\,255$ **uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych.**

W przypadku określania wartości pośredniej na 2018 rok przyjęto iż będzie to poziom 30%, należy pamiętać o przewidywanym czasie naborów 2015 rok, organizacji roku szkolnego (wrzesień-czerwiec). Przyjęcie założenia dotyczącego wartości pośredniej nie wpłynie negatywnie na wartość docelową gdyż bazując na doświadczeniach ubiegłej perspektywy konkursy były ogłaszane corocznie i zapewniało to stały przyrost wskaźnika.

Przy określaniu poziomu procentowego wartości na 2018 rok uwzględniono dane historyczne z wdrażania PO KL 2007-2013. Realizowany był podobny zakres interwencji jednakże mierzony był inny wskaźnik dotyczący wsparcia szkół (podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne), które zrealizowały projekty rozwojowe w ramach Priorytetu. Konkursy cieszyły się dużym zainteresowaniem beneficjentów – wymogi konkursów nie nakładały na beneficjentów wymogu np. wniesienia wkładu własnego, możliwy zakres wsparcia był bardzo szeroki i podyktowany indywidualnymi potrzebami. W ramach planowanego wsparcia wymogiem niezbędnym do uzyskania dofinansowania będzie m.in. wymóg wniesienia wkładu własnego, dodatkowo należy pamiętać o dużo węższym zakresie wsparcia przewidzianym na lata 2014-2020 – zakres kompetencji opisano w *Wytycznych w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020*. Zakres merytoryczny również został bardzo ograniczony w stosunku do ubiegłej perspektywy, przede wszystkim do wsparcia z zakresu kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się po rynku pracy oraz właściwych postaw, nauczania

eksperymentalnego, czy indywidualnej pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Jest to istotna zmiana w stosunku do ubiegłego okresu programowania. Wymienione czynniki wpłyną w istotny sposób na tempo realizacji wskaźnika na początkowym etapie wdrażania.

b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźniki produktu 1. *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie*, 2. *Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie*, 3. *Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych*, 4. *Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie* obrazuje część projektów realizowanych w ramach kategorii interwencji nr 115 *Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia*.

W sumie na tą kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 50,6 % całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Realizacja wskaźnika *Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie* przyczyni się do realizacji celu szczegółowego PI, jakim jest 2. *Poprawa warunków kształcenia w szkołach i placówkach w zakresie kształcenia ogólnego* gdyż odnosi się do ostatecznych odbiorów wsparcia- uczniów. We wskaźnik będą wpisywały się działania na rzecz wsparcia uczniów. Wybrany wskaźnik produktu odgrywa kluczową rolę w osiągnięciu celu szczegółowego. Realizacja projektów, których bezpośrednim efektem będzie osiągnięcie zaplanowanego wskaźnika ukierunkuje interwencje na osiągnięcie zaplanowanych rezultatów powiązanych z zakładanymi celami w PI 10.1.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Określając mechanizmy wdrożeniowe skoncentrowano się na kryteriach wyboru projektów. Będą one głównym narzędziem pozwalającym na skoncentrowanie interwencji na tych typach projektów, które przełożą się na realizację pośrednich i końcowych wartości wskaźników wybranych do ram wykonania (tj. premiowanie konkretnych typów projektów). Oprócz kryteriów wyboru projektów, IZ jako mechanizm sprzyjający realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania traktuje nie tylko kryteria, ale też tryb wyboru projektów. W ramach Osi priorytetowej 10 edukacja przewiduje się wybór projektów w trybie konkursowym. Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane

kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programu. Ramy wykonania będą monitorowane na bieżąco, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje.

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych oraz innych parametrów, które mają wpływ na wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

Zakłada się, iż projekty, które będą generowały wskaźniki w ramach wykonania będą realizowane w trybie konkursowym. Ze względu na specyfikę projektów, która objawia się m.in. długim okresem przygotowawczym oraz ze względu na doświadczenia we wdrażaniu tego typu projektów w perspektywie finansowej 2007-2013 (pkt a) i zdefiniowane ryzyka (pkt e) bierze się pod uwagę podpisanie pierwszych umów w 2016 r.

- e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowanie wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:**

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania w niniejszym punkcie wskazano czynnik specyficzny:

ryzyko demograficzne - istotny z punktu widzenia rozwoju edukacji na terenie Dolnego Śląska jest prognozowany spadek liczby osób w edukacyjnych grupach wieku – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$\text{Równanie } R = (5 \text{ ryzyk umiarkowanych} * 25) / 5 = 125 / 5 = 25\%$$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk obniżamy o 25%.

Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Podczas XVI posiedzenia Grupy roboczej ds. sprawozdawczości oraz XIV posiedzenia Zespołu zadaniowego ds. monitorowania wskaźników realizacji programów, które odbyło się w dniach 18-19 lipca 2013 r Wydział Monitorowania Departamentu Zarządzania EFS Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju zaprezentował informacje oraz dane, które wykorzystano podczas prac związanych z określaniem wartości docelowych wskaźników w okresie 2014-2020. Średni koszt wsparcia szkoły, której pracownia przedmiotowa została doposażona wynosi 120 tys. PLN. Koszt jednostkowy oszacowany został przez MIR na podstawie projektów regionalnych o zbliżonej tematyce.

Alokacja oraz historyczny koszt jednostkowy zostały przeliczone przez wskaźniki makroekonomiczne wskazane w części ogólnej (alokację po konwersji z euro na złote przeliczono biorąc pod uwagę wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych - CPI, który ma zastosowanie do projektów „miękkich” (indeks dla okresu programowania 2014-2020 i roku 2014)). Ponieważ w ramach PI 10.1 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy posłużyć się wartością 85% otrzymanego kosztu jednostkowego. Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy.

Otrzymany koszt jednostkowy oszacowany na podstawie doświadczeń z okresu 2007-2013 należy przeliczyć na ceny stałe z 2014 r. do tego celu należy posłużyć się wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI), który ma zastosowanie do projektów „miękkich” (indeks dla okresu programowania 2007-2013 i roku 2014).

Zatem $120\ 000\ \text{PLN} / 94,2\% \text{ CPI} = 127\ 389\ \text{PLN}$.

Ponieważ w ramach PI 10.1 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy posłużyć się wartością 85% otrzymanego kosztu jednostkowego.

$127\ 389 * 85\% = 108\ 280\ \text{PLN}$.

Alokacja na PI 10.1 wynosi 85 000 000 EUR, co w przeliczeniu na PLN wynosi 301 750 000 PLN. Otrzymałą alokację na PI po konwersji z euro na złote należy przeliczyć biorąc pod uwagę wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI), który ma zastosowanie do projektów „miękkich” (indeks dla okresu programowania 2014-2020 i roku 2014).

Zatem $301\ 750\ 000\ \text{PLN} / 113,8\% \text{ CPI} = 265\ 158\ 172\ \text{PLN}$.

Powiązane z tym wskaźnikiem typy projektów odpowiadają za 20 % alokacji PI tj.: 53 031 634 PLN.

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy:
 $53\ 031\ 634\ \text{PLN} / 108\ 280\ \text{PLN} = 490$.

Wartość docelową pomniejszono o wskaźnik kompensacji ryzyka (opisany w części ogólnej jak i w pkt.e) wynoszący 25%. W skutek, czego wartość docelowa wynosi **368 szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone.**

Dla określenia wartości pośredniej przyjęto analogiczne założenia z tym, że uwzględniono alokację na PI 10.1 bez rezerwy wykonania, tj. 261 219 274 PLN. Uwzględniamy wskaźnik CPI, co daje wartość alokacji bez rezerwy wykonania 229 542 420 PLN. Powiązane z tym wskaźnikiem typy projektów odpowiadają za 20 % alokacji PI tj.: 45 908 484 PLN.

Następnie podzielono alokację przez koszt jednostkowy: $45\,908\,484 / 108\,280 = 424$.

W przypadku określania wartości pośredniej na 2018 rok przyjęto, iż będzie to poziom 30% bazując na doświadczeniach z perspektywy 2007-2013.

$424 * 30\% = 127$ **szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone.**

W przypadku określania wartości pośredniej na 2018 rok przyjęto iż będzie to poziom 30%, należy pamiętać o przewidywanym czasie naborów 2015 rok, organizacji roku szkolnego (wrzesień-czerwiec). Przyjęcie założenia dotyczącego wartości pośredniej nie wpłynie negatywnie na wartość docelową, w ramach ubiegłej perspektywy wsparcie kształcenia zawodowego było realizowane za pomocą jednego projektu systemowego obejmującego wsparciem całe województwo. W związku z tym ciężko odnieść założenia historyczne przyrostu wskaźnika to planowanego zakresu.

Przy określaniu poziomu procentowego wartości na 2018 rok uwzględniono dane historyczne z wdrażania PO KL 2007-2013. W ramach planowanego wsparcia wymogiem niezbędnym do uzyskania dofinansowania będzie m.in. wymóg wniesienia wkładu własnego, dodatkowo należy pamiętać o dużo węższym zakresie wsparcia przewidzianym na lata 2014-2020. Wymienione czynniki wpłyną w istotny sposób na tempo realizacji wskaźnika na początkowym etapie wdrażania.

b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźniki produktu 1. *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie*, 2. *Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie*, 3. *Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie*, 4. *Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie* obrazuje część projektów realizowanych w ramach kategorii interwencji nr 115 *Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.*

W sumie na tą kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 50,6 % całości alokacji przeznaczanej na tę oś priorytetową.

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Realizacja wskaźnika *Liczba szkół, których pracowni przedmiotowe zostały doposażone w programie* przyczyni się do realizacji celu szczegółowego PI, jakim jest 2. *Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, oraz rozwijanie indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi* gdyż odnosi się do ostatecznych odbiorów wsparcia- uczniów. Wybrany wskaźnik produktu odgrywa ważną rolę w osiąganiu celu szczegółowego. Realizacja projektów, których bezpośrednim efektem będzie osiągnięcie zaplanowanego wskaźnika ukierunkuje interwencje na osiągnięcie zaplanowanych rezultatów powiązanych z zakładanymi celami w PI 10.1.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Określając mechanizmy wdrożeniowe skoncentrowano się na kryteriach wyboru projektów. Będą one głównym narzędziem pozwalającym na skoncentrowanie interwencji na tych typach projektów, które przełożą się na realizację pośrednich i końcowych wartości wskaźników wybranych do ram wykonania (tj. premiowanie konkretnych typów projektów). Oprócz kryteriów wyboru projektów, IZ jako mechanizm sprzyjający realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania traktuje nie tylko kryteria, ale też tryb wyboru projektów. W ramach Osi priorytetowej 10 edukacja przewiduje się wybór projektów w trybie konkursowym. Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programu. Ramy wykonania będą monitorowane na bieżąco, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje.

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych oraz innych parametrów, które mają wpływ na wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

Zakłada się, iż projekty, które będą generowały wskaźniki w ramach wykonania będą realizowane w trybie konkursowym. Ze względu na specyfikę projektów, która objawia się m.in. długim okresem przygotowawczym oraz ze względu na doświadczenia we wdrażaniu tego typu projektów w perspektywie finansowej 2007-2013 (pkt a) i zdefiniowane ryzyka (pkt e) bierze się pod uwagę podpisanie pierwszych umów w 2016 r.

e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowanie wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i

końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania w niniejszym punkcie wskazano czynnik specyficzny:

- **ryzyko demograficzne** - istotny z punktu widzenia rozwoju edukacji na terenie Dolnego Śląska jest prognozowany spadek liczby osób w edukacyjnych grupach wieku – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$\text{Równanie } R = (5 \text{ ryzyk umiarkowanych} * 25) / 5 = 125 / 5 = 25\%$$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk obniżamy o 25%.

Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Dane historyczne

W perspektywie 2007-2013 w ramach komponentu regionalnego PO KL były realizowane działania mające na celu modernizację kształcenia zawodowego na Dolnym Śląsku. W przyszłej perspektywie działania te będą kontynuowane w związku z tym wykorzystane zostaną dotychczasowe doświadczenia z wdrażania projektu systemowego *Modernizacja kształcenia zawodowego na Dolnym Śląsku II* (stan na grudzień 2013 r.) realizowanego przez Wydział Edukacji i Nauki.

Źródło danych do wyliczenia kosztu jednostkowego:

W związku z tym iż większość działań z zakresu wsparcia kształcenia zawodowego w perspektywie finansowej 2007-2013 była realizowana za pomocą dużego projektu systemowego *Modernizacja kształcenia zawodowego na Dolnym Śląsku II* o regionalnym zakresie oddziaływania, do szacowania wartości docelowej posłużono się tym projektem (56 000 uczestników, budżet 114,4 mln PLN).

Sposób szacowania wartości wskaźnika

Koszt jednostkowy określono na podstawie średniego kosztu uczestnictwa w projekcie z uwzględnieniem odsetka uczestników projektu, którzy wzięli udział w stażach i praktykach w projekcie *Modernizacja kształcenia zawodowego na Dolnym Śląsku II* realizowanego przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego. Średni całkowity koszt uczestnictwa wynika z podzielenia 114,4 mln PLN (koszty ogółem projektu) przez 56 000 uczestników i wynosi 2 042 PLN. Zgodnie z ideą wsparcia w tym PI 10.3 (*..... Zachętą dla pracodawców do większego zaangażowania w organizację staży i praktyk dla uczniów szkół zawodowych będzie dofinansowanie kosztów kształcenia z tytułu przyjęcia ucznia na staż. Zachętą dla uczniów będzie stypendium stażowe.....*) przyjęty koszt jednostkowy przypadający na jednego ucznia zwiększono, uwzględniając koszty stypendium stażowego jako połowa przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie dolnośląskim w I kwartale 2014 r. tj.: $3897,65/2 = 1949$ PLN. W związku z tym koszt jednostkowy przyjęto na poziomie: 3 991 PLN. W projekcie *Modernizacja kształcenia zawodowego na Dolnym Śląsku II* na 56 000 uczestników 31 305 uczniów bierze udział w stażach i praktykach u pracodawcy co stanowi 55,9%.

Otrzymany koszt jednostkowy oszacowany na podstawie doświadczeń z okresu 2007-2013 należy przeliczyć na ceny stałe z 2014 r. do tego celu należy posłużyć się wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI), który ma zastosowanie do projektów „miękkich” (indeks dla okresu programowania 2007-2013 i roku 2014).

Zatem $3\,991 \text{ PLN} / 94,2\% \text{ CPI} = 4\,237 \text{ PLN}$.

Ponieważ w ramach PI 10.3 planuje się dofinansowanie na poziomie 85%, należy posłużyć się wartością 85% otrzymanego kosztu jednostkowego.

$4\,237 * 85\% = 3\,601 \text{ PLN}$.

Alokacja na PI 10.3 wynosi 63 481 196 EUR, co w przeliczeniu na PLN wynosi 225 358 245 PLN. Otrzymaną alokację na PI po konwersji z euro na złote należy przeliczyć biorąc pod uwagę wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI), który ma zastosowanie do projektów „miękkich” (indeks dla okresu programowania 2014-2020 i roku 2014).

Zatem $225\,358\,245 \text{ PLN} / 113,8\% \text{ CPI} = 198\,030\,092 \text{ PLN}$.

Powiązane z tym wskaźnikiem typy projektów odpowiadają za 42 % alokacji PI tj.: 83 172 638 PLN.

Wartość docelową wskaźnika otrzyma się dzieląc dostępną alokację przez koszt jednostkowy:

$83\,172\,638 \text{ PLN} / 3\,601 \text{ PLN} = 23\,097$.

Wartość docelową pomniejszono o wskaźnik kompensacji ryzyka (opisany w części ogólnej jak i w pkt.e) wynoszący 25%. W skutek, czego wartość docelowa wynosi **17 322 uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy**.

Na etapie planowania wartości wskaźników Programu nie przewidywano zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej kraju, która miałaby mieć wpływ na jego wartość. Tymczasem zmiany ustrojowe związane ze zmianami w systemie edukacji (wycofanie reformy związanej z wiekiem realizacji obowiązku szkolnego oraz wprowadzenie reformy systemu kształcenia – likwidacja gimnazjów, zmiany w szkolnictwie zawodowym) z grudnia 2016 r. spowodowały nagłą i nieprzewidywalną zmianę

w zakresie aplikowania w ramach środków przewidzianych na praktyki i staże u pracodawców. Ta nieprzewidziana wcześniej zmiana sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie dolnośląskim jest argumentem w zakresie określenia wartości pośredniej zmian wskaźnika zgodnie z pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Zauważalnym skutkiem zmian w prawodawstwie, a co za tym idzie zmian sytuacji społeczno-gospodarczej, było niższe zainteresowanie konkursami ogłaszanymi w ramach PI 10iv wynikające z dużej niepewności sytuacji i ostrożnościowego podejścia organów prowadzących szkoły zawodowe. Podczas gdy w roku 2016 wartość projektów złożonych w odpowiedzi na konkursy w ramach Działania 10.4 znacznie przewyższała dostępną w ramach tych konkursów alokację (114 – 260 % wykorzystania alokacji), to w późniejszych naborach ogłaszanych w 2017 roku projekty złożone wyczerpywały niewiele więcej niż 50% alokacji przewidzianej na te konkursy, co stanowiło od 30 do 60 % wartości projektów złożonych w roku 2016. Dodatkowo zdarzało się, że na wybrany projekt do dofinansowania nie była podpisywana umowa z uwagi na wycofanie się Beneficjenta. Z dotychczasowego doświadczenia z wdrażania RPO WD wynika zatem, że Beneficjenci na formę wsparcia dot. staży i praktyk u pracodawcy przeznaczają średnio tylko 32% środków.

Dla określenia wartości pośredniej przyjęto analogiczne założenia z tym, że uwzględniono alokację na PI 10.3 bez rezerwy wykonania, tj. 196 017 609 PLN. Uwzględniamy wskaźnik CPI, co daje wartość alokacji bez rezerwy wykonania 172 247 460 PLN. Powiązane z tym wskaźnikiem typy projektów odpowiadają za 42 % alokacji PI tj.: 72 343 933 PLN.

Następnie podzielono alokację przez koszt jednostkowy: $72\,343\,933\text{ PLN} / 3\,601 = 20\,090$.

W przypadku określania wartości pośredniej na 2018 rok przyjęto, iż będzie to poziom 20% bazując na doświadczeniach z perspektywy 2014-2020 opisane powyżej.

$20\,090 * 30\% = 4\,018$ **uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy.**

W przypadku określania wartości pośredniej na 2018 rok przyjęto iż będzie to poziom 20%, należy pamiętać o przewidywanym czasie naborów 2015 rok, organizacji roku szkolnego (wrzesień-czerwiec). Przyjęcie założenia dotyczące wartości pośredniej nie wpłynie negatywnie na wartość docelową, w ramach ubiegłej perspektywy wsparcie kształcenia zawodowego było realizowane za pomocą jednego projektu systemowego obejmującego wsparciem całe województwo. W związku z tym ciężko odnieść założenia historyczne przyrostu wskaźnika to planowanego zakresu.

Przy określaniu poziomu procentowego wartości na 2018 rok uwzględniono dane historyczne z wdrażania PO KL 2007-2013. Realizowany był podobny zakres interwencji, w ramach w/w projektu realizowany był wskaźnik Liczba uczniów, którzy zakończyli udział w stażach i praktykach. Jednakże należy pamiętać, iż inny tryb realizacji wsparcia konkurs/system może wpłynąć na tempo pomiaru wskaźnika.

W ramach planowanego wsparcia wymogiem niezbędnym do uzyskania dofinansowania będzie m.in. wymóg wniesienia wkładu własnego, dodatkowo należy pamiętać o dużo węższym zakresie wsparcia przewidzianym na lata 2014-2020. Wymienione czynniki wpłyną w istotny sposób na tempo realizacji wskaźnika na początkowym etapie wdrażania.

- b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:**

Wskaźnik produktu **4. Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy** obrazuje część projektów realizowanych w ramach kategorii interwencji nr 118 *Lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich, jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami.*

W sumie na tą kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 38% całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową.

- c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:**

Realizacja wskaźnika *Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy* przyczyni się do realizacji celu szczegółowego PI, jakim jest *Dostosowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy i zwiększenie zdolności do zatrudnienia*. We wskaźnik będą wpisywały się działania na rzecz dostosowania jego kierunków do regionalnych uwarunkowań rynku pracy i gospodarki w zakresie praktycznych form nauczania.

- d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:**

Określając mechanizmy wdrożeniowe skoncentrowano się na kryteriach wyboru projektów. Będą one głównym narzędziem pozwalającym na skoncentrowanie interwencji na tych typach projektów, które przełożą się na realizację pośrednich i końcowych wartości wskaźników wybranych do ram wykonania (tj. premiowanie konkretnych typów projektów). Oprócz kryteriów wyboru projektów, IZ jako mechanizm sprzyjający realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania traktuje nie tylko kryteria, ale też tryb wyboru projektów. W ramach Osi priorytetowej 10 edukacja przewiduje się wybór projektów w trybie konkursowym. Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów, także w zakresie wyboru terytorium i obszaru interwencji oraz osiągnięcia wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.

Do zapewnienia realizacji celów pośrednich wyznaczonych w ramach wykonania zaangażowany zostanie także system monitorowania programu. Ramy wykonania będą monitorowane na bieżąco, co pozwoli na odpowiednio szybkie reagowanie na problematyczne sytuacje.

W procesie monitorowania programu przewiduje się systematyczne badania adekwatności założeń przyjętych przy ustanawianiu ram wykonania - dotyczy to np. kosztów jednostkowych oraz innych parametrów, które mają wpływ na wartości pośrednie i docelowe wskaźników. Elementem tego

zadania będzie również systematyczna weryfikacja tego, czy nie wystąpiło któreś z ryzyk zidentyfikowanych w sekcji (e) materiału.

Zakłada się, iż projekty, które będą generowały wskaźniki w ramach wykonania będą realizowane w trybie konkursowym. Ze względu na specyfikę projektów, która objawia się m.in. długim okresem przygotowawczym oraz ze względu na doświadczenia we wdrażaniu tego typu projektów w perspektywie finansowej 2007-2013 (pkt a) i zdefiniowane ryzyka (pkt e) bierze się pod uwagę podpisanie pierwszych umów w 2016 r.

- e. **na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowanie wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:**

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki ryzyka czynniki wspólne wskazano w części ogólnej niniejszego opracowania w niniejszym punkcie wskazano czynnik specyficzny:

ryzyko demograficzne - istotny z punktu widzenia rozwoju edukacji na terenie Dolnego Śląska jest prognozowany spadek liczby osób w edukacyjnych grupach wieku – waga ryzyka (istotność): umiarkowana;

Zgodnie z metodologią wskazaną w części ogólnej poniżej przedstawiono równanie dotyczące obliczenia wskaźnika kompensacji ryzyka:

$$\text{Równanie } R = (5 \text{ ryzyk umiarkowanych} * 25) / 5 = 125 / 5 = 25\%$$

Wynik oznacza, że wartość wskaźnika na podstawie zidentyfikowanych ryzyk obniżamy o 25%.